XII. évfolyam Budapest. 332. szám. Vasárnap, 1878. deczember 1.

Előfizetési dij:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.
Hirdetési dij: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest, IV. himző-utcza 1. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.
Kiadó hivatal:
Budapest, IV. himző-utcza 1. sz.
hová az előfizetési pénzek küldendők.

Andrássy beszéde.

Az osztrák delegatió pénzügyi bizottsága consistoriummá vált ma, hogy hallhassa a occupationális csalhatatlanság allocutióját a világesemények folyásáról s ez események szinterének egy isten háta mögötti helyéről a bosnyák tolvajrejtő bérczekről.

Megszólalt tehát a gondviselés, mint a böjti nagy harang. Tele csengte és bongta füleit a közösügyi atyafiságnak; hajfürteivel szabadon játszott a providentialismus szellője; ötletei csillogtak, mint hótakarón a téli napsugár: de azért az indokok oly erőtettek, mint a harangozáskor a kötél, a mentségek oly hajszállankint előrántottak, mint a mesterségesen göndöritett paróka; a sophisma köpenyeg oly hidegen hagyja az elmét, mint fagy a gyökereket.

Andrássy Gyula gr. szellemdus fogásokba akarta belefojtani az igazságot, mint üres hordóba szokás a mustot. Hanem hát az igazságnak is meg van azon ereje, hogyha beleszoritják a formák közzé, a helyett, hogy a tények melegénél kiforrni engedjék: szétrobbantja az egész mesterséges alkotványt, mint nem illőt testéhez. O excellentiája a spanyol grand, arany gyapjas vitéz, altábornagy és kanczellár ma bebizonyitotta, hogyan lehet az eseményekből oly kerekeket varázsolni elő, a melyek nem arra valók, hogy a szekeret előre haladni engedjék, hanem arra, hogy ötödik kerekül szolgálva a világot zavarba ejtsék rendeltetésök felől. A szó-szoros értelmében oda verődik ki Andrássy okoskodásaival és oktalankodásaival, hogy e monarchiát a készülődő és készitett világesemények keleti tüneteiben és robogásaiban ötödik kerekül tolta be az öt nagy hatalmasság tengelyei közzé.

Igazi czirkuslátvány lehetett a delegatusok előtt a logika ama zergeugrásai egyik sziklacsucsról a másikra a mélységek fölött és alatt, mindig a felületen, mert kerülni kivánja a hajtókat és vadászokat, a kiknek argumentumaitól halálra kell roskadnia, mert álláspontja védhetetlen és tarthatatlan.

Azt állitani, hogy a monarchia elég nagy, hogy nagyobbodásra ne szoruljon, pénzviszonyaink az adózók kimélését parancsolják, a monarchia belalkatánál fogva minden annexió nehézséggel jár azért, mig Törökország fenáll, mindent el kellett kerülni, a mi szükségkép okkupácziora vezetne, s mégis okkupálni, mert kikerülhetetlen volt, hogy a „gazdát cserélni“ szoritott tartományokra a magunk gazdauraságát toljuk: kissé eredeti módja az események vezetésének. Ez, hogy Andrássy urat önmaga ellen idézzük, vagy végtelen együgyüségről, vagy oly machiavellismusról tesz tanubizonyságot, mely inkább a nevetséges, mint fenséges birodalmába tartozik.

Három kérdés alakjában veti föl Andrássy Gyula gróf az esetről esetre való politika bevallott hive azon jogos és indokolt ellenvetéseket, a melyekkel bosnyák politikáját sujtják. Az egyik vajjon csakugyan a kormánypolitika czélja volt-e az occupatio? A másik vajjon lehetséges volt-e az occupatio elől a monarchia érdekeinek megsértése nélkül kitérni? A harmadik vajjon az occupatio megtörténhetett volna-e kedvezőbb katonai és politikai viszonyok között?

Mind e komoly kérdések ellenvetési akadályain ugy lejt át Andrássy akár csak a tancz figuráinak kanyarulatos könnyüségeit produkálná a szent-pétervári udvar ama sima parquettjén, midőn megengedték neki a kegyet, hogy eljárhasson a czárevnával nehány fordulatot, a mely fordulatok forduló pontjaivá váltak keleti politikánknak.

Nem volt czélja a kormány politikájának az okkupáczió, elméskedik Terebes ura, de azt sem mondhatta, hogy okkupácziót mindenképen kizártnak tekinti, mert azon előrelátással kellett birnia, hogy rá is kényszeritik az események. Ime a Bosco müvészet politikai neme, a mely boszorkánysággnak szeretné elhitetni a szemfényvesztést, még ha az nagyon kezdetleges is, mert a kézmozdulatok kártyavetési titkai napfényre jutottak. Czélnak nem tekinteni az okkupácziót, de végül a keleti események összes borzalmi drámáin és vértavain keresztül ide rágódni át, mint a zsákmánykereső patkánynak a bocskortalphoz: furfangosan fura módja a czél nélkül lesbe dolgozó politikának. Annyi virtus van is benne a mennyi lehet abban, a mikor a patkány macska nélkül készíti el a számadást, és épen a czél elérésénél az előrelátás nélküli “előrelátás„ daczára körmei közzé kerül.

A szócsillogtatás müvészetét különben leginkább hajlandók lettünk volna megbecsülni azon pontnál, a melynél felvilágositásokat kell vala adnia lehetett-e vagy nem kitérni az okkupáczió elől, s ha nem lehetett, mi volt az oka? Andrássy Gyula grófot azonban ép e pontnál cserben hagyja szellemdussága. Itt igazolni kivánja Oxiensterna mondását, hogy parva sapientia regitur mundus, és egyszerüen a san-stefanói béke által teremtett helyzetre utal. De hát ki teremté e helyzetet? Vagy talán az teremtődött a semmiből? Nem volt-e előbb sötétség és chaos, a melynek előidézésében mester volt a minden oroszok czárja, s csak agyag volt e monarchia politikája, melyből igen közönséges ügyességgel lehetett formálni a cserépedényt, már t. i. azt, a mely Andrássy hasonlatait véve fel kiindulási pontul a vasedény Kolossussal oly közeli érintkezésbe jött a Keleten, hogy a legelső összekoczczanásnál darabokra fog széttörni.

Mondott Andrássy számtalan oly veszszőparipán nyargalászó oktondiságot, a melyek elárulják a salon-hőst, a ki alkalmas szédülékeny fejü nőket az okkupáczionak megnyerni: de oly gyakorlati igazságot, mely megragadná a gondolkozást és ledöntené a czáfokokat, egyetlen egyet sem hozott fel, mert ilyeneket az okkupáczió előzményeinek és tényének alapján, nem termelhet semmiféle emberi agy, birjon bár a képességek sokkal mélyebb és komolyabb oldalaival.

Az olyan logika, a mely engedi az ellenséget a monarchia hatalmi és kereskedelmi körének leghatalmasabb kapuit a Dunát, a dunai várakat és a Balkánt bedöngetni, s maga részéről kárpotlást vél találni, hogy a dalmátiai kerités mellé költséges örvonalat állithat kaszárnyákból és katonaságból; az ily logika oly ficzamodott, melynek bölcsességi rugói csak orosz forrásokban találhatnak hajtó erőt.

Efféle hajtó erő mellett, a mely a katonai párt rokonérzelmeinek Szentpétervár felé, az udvari környezetnek pedig a reactió felé irányulásában leli a gépezet mozgatásához és a gőz kifejtéséhez szükséges anyagokat, bizony nem csoda, ha rendszerré válik az őrületes botlások előnynyé való magyarázgatása. Járvány ez, mely tébolyként gyötri a szerencsétleneket, a rögeszmék ellenállhatlanságával kiáltatja velök dőre hibáik és büneik tömkelegéből; „Kelet urai vagyunk“; holott feladták befolyásukat és hatalmukat, mert egy legkevésbé sem veszélyes szomszéd helyébe egy két világrész óriásául jelentkező birodalom iszonyu erejét ültették szomszédul.

E rögeszme korlátlan urságához nem is kell egyéb, mint a tulcsigázott képzelődés oly merész idegjátéka, aminőnek önistenitő karjai közé veti magát Andrássy, a mikor oly hagyományosan jó osztráknak és hagyományosan jó magyarnak mondja e politikát, a mely egy savoyai Eugen és egy Hunyady politikájának hagyományaiból meriti az eszmét, azzal a különbséggel, hogy nem a török ellen van intézve. Nos! inkább lenne egyenest a török ellen intézve e hagyományok értelmében, még ha az idők és eszmék forradalmakon mentek is azóta keresztül, csak ne lenne e politika vagy oly öntudatosan áruló, vagy oly öntudatlanul együgyü, hogy missiót lát akkor, a mikor a magában is félelmes északi áradatnak a legfontosabb vonalon és a legtekintélyesebb földrészeken átengedte törni a sorompót és megengedte elfoglalni a tért.

Nem egy savoyai Eugen, nem egy Hunyady János hagyományaiban gyökerező politika ez, hanem ha egyátalán hagyományt akarunk keresni számára: akkor csupán csak Nagy Péter czár álvégrendeletében és a hóditó czarismus fokozatos terjeszkedésében találjuk meg e hagyományokat. De ezek a hagyományok aztán se nem jó osztrákok, se nem jó magyarok, hanem jó oroszok.

Verhovay Gyula.

A közös költségvetés tárgyalása a magyar delegátióban a hétfőn d. u. 5 órakor tartandó nyilvános ülésén veszi kezdetét. Előbb a pénzügyi, azután a zárszámadási s erre a tengerészeti albizottság jelentése fog tárgyaltatni.

A közös kormány az occupatió 1879-ki költségeire vonatkozó előterjesztéséhez bővebb részletes kimutatásokat és táblázatokat készit elő, melyek legrövidebb idő alatt a delegatiók elé fognak terjesztetni.

A magyar pénzügyminister az osztrák-magyar bank főtanácsának hármas javaslata alapján Fest Imrének a bank magyar alkormányzójává való kinevezését proponálta a koronának. A legfelsőbb elhatározás valószinüleg néhány nap mulva fog következni.

Matlekovics miniszteri tanácsos, ma reggel Ruttka-Oderbergen át Berlinbe utazott, hogy ott a vámalkudozásokat a német kormánnyal felvegye. Osztrák részről Bazant miniszteri tanácsos utazott oda. A tárgyalások valószinüleg csak néhány napot fognak igénybe venni, mire képviselőink a létrejött megállapodások felől referálandók, haza jönnek.

Párisból legmegbizhatóbb forrásból azon hir megerősitését vesszük, hogy Oroszország ez idén sokkal nagyobb mérvben állit ujonczokat, mint tavaly. Egy részről a roppant veszteségek pótolása miatt, de még azért is, mert minden erejét összeszedi, hogy egy esetleges háboru kitörésénél sokkal tekintélyesebb hadsereget állitson fel, mint ezt valaha tette. Suwaloff missiójának sikertelensége, minthogy a bécsi, párisi és londoni kabineteket nem birta megnyerni, Muszkaországnak nem marad egyéb hátra, mint ellenségeivel bátran szembe szállani. Deczember 6-án egy Pétervárott tartandó katonai szemle alkalmával a czártól sokat jelentő nyilatkozatot várnak.

Az országházból.

— nov. 30. —

Somogymegye ismeretes fölirata, melyben az országgyüléstől a kormány vád alá helyezését kéri az előfogatok botrányos és törvényellenes kirendelése miatt volt ma napirenden a képviselőházban. Vécsey Tamás, a kérvényi bizottság előadója védelmezte a kormány eljárását, melyet nem talált törvényellenesnek s azért a Somogymegye által emelt vádat sem tartja indokoltnak. László Imre, pártunk derék veterán tagja, erőteljes szavakban kelt ki a kormány előfogati intézkedései ellen s hozzájárulva Somogymegye fölirathoz, Tisza Kálmán és Szende Béla vádalá helyezése végett terjeszt be inditványt. Simonyi Lajos b. szintén kárhoztatja a kormány eljárását, mely a legbotrányosabb könnyelmüséggel és gondatlansággal inditotta meg a hadjáratot s a kényszer fuvarok kirendelése a legméltóbb kiegészitő része az okkupáczionak. Mindamellett nem kivánja a miniszterek pörbe fogatását; megelégszik azzal is, ha a ház határozatilag kimondja a kormány eljárásának helytelenitését. Tisza Kálmán emelt szót utánna. Szokásaként ismét csak az előtte beszélők szavaiba kapaszkodott; nagy pathoszszal azt is kinyilatkoztatá, hogy katonáinkat éhezni nem hagyhatta, csak arról hallgatott mélyen, hogy mi volt az oka azon lázitó hanyagságnak, mely miatt az a régóta szándékolt okkupáczió oly nagy készületlenség és tájékozatlanság mellett indult meg. Eötvös Károly felelt Tiszának, de megfelelt Vécseynek is, ki oly törvényczikkek czitálásával védelmezte az előfogatok kényszeritett elszállitását, melyek épen a kormány intézkedéseinek elitélését mondják ki. Szende Béla ismételte Eötvös után, a miket a miniszterelnök már elmondott. Végre Németh Albert szólt még Somogymegye fölirata mellett, majd irónikus hangon, majd élczelve, a ház derültsége mellett.

Irányi Dániel még az ülés kezdetén azon inditványt tette, hogy a berlini szerződés tárgyalása a jövő hét elején valamelyik napjára tüzessék ki. A miniszterelnök nem levén akkor jelen az ülés végén ismételte javaslatát. Tisza K. nehány napi halasztást kért, hogy e tárgyban nyilatkozhassék. Addig majd megszerzi az utasitásokat Andrássytól. Az ülés két interpelláczióval végződött be, egyiket Sárközy Aurél intézte Tiszához az adómentes pálinkafőzés megszoritása ügyében, másikat Thaly Kálmán az ó-budai római emlékek megóvása végett.

Gróf Andrássy külügyminiszter beszéde.

— Az osztrák delegatió bizottságában. —

Tisztelt uraim!

A berlini congressus előestéjén volt legutóljára szerencsém, a politikai helyzet fölött Önök előtt nyilatkozni.

Azóta a kormánypolitikájának eredményei napfényre kerültek, a berlini szerződésben önök előtt fekésznek.

Politikájának igazolása tekintetében a külügyminiszter Osztrák Magyarországban egészen kivételes helyzetben van. A két államfél képviselőivel közvetlenül nem érintkezvén — és igy tulajdonképeni párttal sem birván — nincs alkalma, eljárásának eredményei fölött azonnal nyilatkozni, midőn politikájának első benyomása a közvéleményben nyilvánosságra jut.

Az ezer meg ezer hamis fölfogás és gyakran téves tudósitás közepette, melyek felmerülnek, az igazságot a sajtó utján mindenkor győzelemre segiteni, oly föladat, melynek megoldására én magamat képesnek nem érzem.

De téved a miniszter, ha politikájának eredményeiben, összképében bizik, mert mig ő szóhoz jut, az előzetes vélemények benyomása alatt a tények maguk egész más világitásban tünnek fel.

Számomra azonban ezen helyzet adva volt és én azt meg nem változtathatom. Nem maradt egyéb hára, mint a delegatiókat bevárnom, hogy roszul értesült biraimtól a jobban értesülendőkhöz appeláljak.

Midőn ehhez fognék reménylem, hogy ha a miniszter személyére vonatkozó minden előzetes vélemény nem is fog talán eloszlattatni, semmi esetre sem lesz késő, a tárgy, a kormánypolitikája fölött tárgyilagos és részrehajlatlan itéletet várni.

Konstatálom, hogy lényeges különbség van azon vádak között, miszerint az ellenzék tavaly, a kongressus előtt emelt a kormány politikája ellen, és azok közt, melyeket ő ma hangoztat.

Akkor az volt a szemrehányás, hogy a kormány elmulasztotta vagy elfogja mulasztani a kellő időpontot a monarchia tekintélyének erkölcsi és anyagi érdekeinek megóvására.

Ezt hallottuk még közvetlen a kongressus előtt, sőt annak tartama alatt. Ma e vád elnémult. Senki sem mondja, hogy Ausztria-Magyarország elkésett befolyásának érvényesitésével, ellenben sokan állitják, hogy helytelen irányban érvényesité befolyását.

E vád főleg egy pontra irányul: az európai megbizás elfogadására, Bosznia és Herczegovina megszállására. Első sorban tehát e kérdéssel kivánok foglalkozni. Két főmomentum jő itt tekintetbe: a politikai és a pénzügyi kérdés. Külön-külön fogom e két szempontot tárgyalni. Ezt azért kell tennem, mert másként tünik föl s bizonyára sulyos pénzáldozatok kérdése, ha be lehet bizonyitani, hogy lehető volt az okkupátiót elkerülni anélkül, hogy az állam még sokkal nagyobb vér- és pénzáldozatoknak lett volna kitéve, — és másként tünik fel akkor, ha be lehet bizonyitani az ellenkezőt.

A ki a keleti kérdés eddigi eredményeit a monarchia szempontjából részrehajlatlanul itéli meg, konstatálni fogja, hogy a monarchia anélkül, hogy a háborúban részt vett volna, mely háboru mindon részes félnek annyi áldozatába került, — anélkül, hogy a háboru alatt csak egy katonát is fölállitott volna, tekintélye dolgában nem vesztett, hanem gyarapodott, hogy véderejének egy részét csak a háboru után egy világosan megjelölt feladat czéljából kellett kifejteric.

E feladat Bosznia és Herczegowina megszállása és kormányzása: tehát a monarchia hatalmának két tartományra való kiterjesztése.

Elvileg e tényállást alig lehetne a kormány politikája ellen kiaknázni; sőt multun némely előzményével szemben inkább határozottan a kormánypolitika javára lehetne azt latba vetni.

Nekem nem szándékom e következtetésre jutni; sőt magam is igy állitom fel a kérdést:

hogy ha oly háboru után, melynek főveszélye a hatalmi viszonyok ránk nézve káros megváltoztatásában rejlett, hatalmi körünk uj tartományokra való kiterjesztése mindenesetre jobb eredmény, mintha ennek ellenkezője történt volna e puszta tény magában még nem képez bizonyitékot a kormány politikájának helyessége mellett.

A magyar-osztrák monarchia elég nagy arra, hogy területi nagyobbodásra ne szoruljon. Első alakulásánál fogva minden annexió neki bajt és nehézségeket okozhat.

A mire első sorban szüksége van, az belső fejlődése és nem kifelé való kiterjeszkedése.

Mert ez igy van, azért van e monarchia főnnállása és erősbödése európai szükségnek elismerve; természetszerü rendeltetésének végrehajtása ezért nem kelt bizalmatlanságot, hanem bizalmat és megnyugvást.

E nézetet kifejeztem évekkel ezelőtt s most is vallom e meggyőződést.

Tovább megyek és nem habozom kijelenteni, hogy ha a kormánypolitikának eszméje valóban az lett volna, melyet az ellenzék jó, vagy rosz hiszemben abból kimagyarázni iparkodik, az tudniillik, hogy a keleti válságot két török tartomány megszerzésére ki akarta zsákmányolni, akkor ezen szándék sikerült megvalósitása után is épen oly határozott „mea culpá“-val kellene a t. országos bizottság előtt megjelennem, a mily nyugalommal várom ma, bárhogy szóljon, a delegatiók itéletét, azon tiszta öntudattal, hogy mindent elkerültem, amit elkerülnöm kellett és lehetett, s hogy mindent elértem, amit elérnem kellett és lehetett.

Hogy alaposan lehessen arról itélni, vajjon a kormány politikája megfelelt-e az osztrák-magyar monarchia valódi érdekeinek, a következő három kérdés iránt kell tisztába jönni:

1-szer. Való e azon föltevés, hogy Bosznia és Herczegovina elfoglalása azon czél volt, melynek elérésére a kormány törekedett?

2-szor: Lehetséges volt-e az adott viszonyok között e lépés elől kitérni — anélkül, hogy a monarchia életbevágó érdekeiről lemondjunk és nagyobb vér- és pénzáldozatoknak tegyük ki az államot, mint a melyeket az occupatió követett?

3 szor: Ha az okkupáczió elkerülhetetlennek mutatkozott, nem lehetett volna-e azt politikailag vagy katonailag kedvezőbb körülmények között, vagy korábban, vagy később eszközölni?

A mi már most az első kérdést illeti, a kormány helyzete igen könnyü.

Azon állitás megczáfolására, hogy a kormány politikája az okkupácziót szándékosan akarta elkerülhetetlenné tenni, nem szükséges a t. bizottságot arra kérnem, hogy ellenkező biztositásaimnak hitelt adjon. Van módjában kétségtelen tényekkel bizonyitani az ellenkezőt.

A mult évben ugynevezett vörös könyvet volt szerencsém előterjeszteni, mely három év eseményeit foglalja magában.

Nem a congressus után, hanem előbb történt annak közzététele. Ki van benne mutatva a kormány magatartása a keleti mozgalom minden fázisában, a zavarok kitörésétől az orosz-török háboruig.

Nem fogom önöket idézetekkel fárasztani. Egyes okmányok nem sokat bizonyitanak. De általában merem mondani, hogy senki abban nem talál egy lépést, egy szót, melyet nem azon alapgondolat sugalt volna, épen azt elkerülni, amit ma a kormánypolitika végczélja gyanánt akarnak némelyek föltüntetni.

Lehető rövidséggel fogom jelölni azon állást, melyet a kérdést főmozzanataiban elfoglaltunk.

A jövendő események első hirnőke a montenegróiak és törökök összekoczanása volt Podgoricza és Ko'aschin mellett. Midőn e mozgalom keletkezett, mi a montenegróiak és törökök kibékitésére törekedtünk. Mindkét esetben sikerült is azt elérnünk.

Midőn később Herczegovinában, előbb Boszniában kitört a lázadás, kerülni iparkodtunk minden beavatkozást és oly irányban hatottunk, hogy más hatalom is kerülje a beavatkozást. Midőn ez nem volt többé lehetséges, természetes, hogy idegen befolyásnak ott nem engedhettük át kizárólagosan a tért. Nekünk is gyakorolnunk kellett a minket megillető befolyást. Mily irányban gyakoroltuk azt? Élesiteni igyekeztünk-e az ellentéteket? Szitottuk-e az összeütközést? Az volt-e tendentiánk, hogy gyökeres, radikális megoldás váljék szükségessé? Mondottuk-e, hogy Törökország képtelen a kérdést megoldani? Nem. Arra törekedtünk, hogy európai conflictus ne keletkezzék, hogy e tartományoknak Törökországtól valo elszakadása meggátoltassék. — Arra törekedtünk, hogy Európa segélyével oly megoldást találjunk, mely egyetlen lehető módnak tekintetett Boszniában és Herczegovinában a török uralmat fentartani. Javasoltuk az ugynevezett reformjegyzéket. Európa ajánlta a portának, a porta elvben el is fogadta. Mindenki meg volt győződve, hogy e reformok végrehajtása az egyetlen alkalmas eszköz Törökország integritásának fentartására.

E reformokat a felkelők is elfogadták, de biztositékokat kivántak azok végrehajtására. Mi e kivánságot alaptalannak mondottuk s minden befolyásunkat felhasználtuk, hogy a porta föltételeit elfogadják. Felhasználtuk a rábeszélés minden nemét. Kényszeriteni rá nem volt módunk azon egyszerü okból, mert ők mások hatalmi köréhez közelebb állottak, mint a miénkhez.

A Suwaloff féle küldetéssel szemben követett magunktartása ismeretes. Oroszország azt ajánlta, hogy a reformok végrehajtásának biztositéka gyanánt Boszniát foglaljuk el mi a mig az ő seregei Bulgáriát fognak megszállani.

Daczára e szomszédhatalomhoz való jó viszonyunknak, melyre az europai béke föntartásának szempontjából nagy sulyt kellett fektenünk, ez ajánlatot, mely hadseinkat Boszniába vitte volna, visszautasitottuk.

A konstantinápolyi konferencziában elfoglalt állásunkat megmutatja a vörőskönyv. Ennek adatait csak azzal akarom kiegésziteni, hogy senki előtt nem titkoltam, miszerint a konferenczia javaslatait mindig nagyon messze menőknek találtam. Hogy meghatalmazottjaink mégis utasitva voltak a közmegállapodásokhoz csatlakozni, azért történt, mert egyetlenegy hatalom különválása a portát oly ellenszegülésre bátorithatta, mely háborura vezethetett volna, s mert ezen esetben a háboru kitörésének felelőssége ránk háromlott volna.

Következett a londoni protokollum. Ezzel szemben, miután a hatalmak egyhangu föllépésének sem volt eredménye, könnyebb volt a kormány állása. Sikeresen védelmeztük azt a felfogást, hogy a portától ne a konferenczia programmját, hanem csak azon pontjait követeljék a hatalmak, melyeknek keresztül vitelére maga vállalkozott.

Midőn mindezek daczára a porta protokollumot visszautasitani készült s az orosz hadüzenet már uton volt, mi voltunk azok, kik mint a vörös könyv bizonyitja, még az utolsó perczben tettünk egy végkisérletet a béke megmentésére.

Itt legyen szabad — igéretem ellenére — két igen rövid, de határozó sürgönynek szavait a vörös könyvből idéznem.

A döntő perczben a következőket táviratoztam Herbert bárónak Konstantinápolyba:

Gróf Andrássy Br. Herbertnek.

Bécs, apr. 6-án 1877.

. . . . . .

Jelentse ki, hogy a protokollumban nem látunk semmi megalázót vagy veszedelmest a portára nézve s hogy annak visszautasitását — egész Európával együtt — az europai béke oly veszélyeztetése gyanánt tekintenők, melyért a portára kellene háritanunk a felelősséget. Emelje ki, hogy föllogásunkat sem szerzői hiuság nem sugalja — minthogy a protokolum szerkesztéséhez nem járultunk, sem a jövendő eseményektől való félelem, minthogy török-orosz háboru esetén mindig képesek leszünk saját érdekeinket minden irányban sértetlenül megóvni, hogy tehát senki másnak mit Törökországnak érdekében határozottan ezt kell tanácsolnunk. . . . . .

A válasz igy szólt: Herbert báró Andrássy grófnak.

Konstantinápoly, április 10. 1877.

Midőn Kosjek ur ma reggel Safvet pasához ment, hogy Excellentiád táviratát vele közölje a miniszter azt felelte, hogy Excellentiád önzetlen szándékáról meg van győződve s élénken sajnálja, hogy a porta a birodalomnak politikailag és pénzügyileg a végső határig megfeszitett helyzete által kényszeritve látta magát a tegnapi határozatot hozni, hogy a már teljesen tarthatlan helyzetnek döntőbb fordulatot adjon.

Hogy e tanács őszinte és jóakaró volt, hogy a háborut talán évekre elodázhatta volna, bizonyitja egyik legkiválóbb török államférfiu. Mithád pasa, ki egyik közzétett levelében nem habozott kimondani, hogy e tanácsnak meg nem fogadása a török politikának egyik legnagyobb hibája volt.

Ez volt magunktartása a háboru kitöréseig. Mindent elkövettünk, semmit el nem mulasztottunk, hogy a Török- és Oroszország között kitörendő háborut megakadályozzuk. A reformokat azon mértékre kivántuk szoritni, melyet a porta békés uton elfogadhatott. A végrehajtást a portára magára akartuk bizatni még pedig határidő kitüzése nélkül.

Kérdem már most: nem jó lélekkel mondhatta-e a kormány, hogy politikája az idegen területre való törekvést kizárja? Oly politika-e ez, mely Bosznia és Herczegovinának elfoglalását czélul tüzte ki?

Nem uraim. Hiszen lehet egy kormányról minden képzelhetőt feltenni. De hogy valamely czélt tüzzön ki magának s aztán minden kérdésben, s a kérdések minden apró s nagy stádiumában épen ellenkezőjét tegye annak, a mit tenni kellett volna, hogy a maga elé kitüzött czélt elérje: ez, uraim vagy oly végtelen együgyüséget tételez föl a kormány részéről, vagy oly fokát a machiavellismusnak, a mely már inkább nevetséges, mint a fenséges birodalmába tartoznak.

Nem, uraim, a kormány nem ily diplomatikus fogásokra törekedett, melyekkel egész valóm ellenkezik, s melyeknek hatásában soha sem hittam, de legkevésbé nagy történelmi fejleményekkel szemben.

A kormány álláspontja ez volt:

Minthogy a monarchia elég nagy arra, hogy nagyobbodásra ne szoruljon;

minthogy pénzviszonyaink az adózók kimélését parancsolólag követelik;

minthogy a monarchia belalkatánál fogva minden annexió szükségkép jelentékeny nehézségeket okozna;

ezért mindaddig, mig kilátás volt reá, hogy Törökország mint jogszerü birtokos hatóságát és tekintélyét amaz országokban bármely formában fentartsa, mindent el kellett kerülni, a mi szükségkép okkupatióhoz vezetne.

Mihelyt azonban kitalálna derülni, hogy Tö-

Lapunk mai számához fél iv melléklet van csatolva

rökország nem képes ama tartományok feletti uralmát fentartani, mihelyt ez országok azon pontra jutnának, a hol kikerülhetetlen volna, hogy gazdát cseréljenek, — magunk iránti kötelességnek kelle tekintetnünk a kérdésnek foglalás utján való megoldását is szemügyre venni,

Ez volt a kormány álláspontja. Ez fejt meg minden talányt, minden látszólagos ellenmondást a kormány eljárásában. A kormány ki akarta kerülni Bosznia és Herczegovina elfoglalását: nem mondhatott tehát egyebet, mint hogy az nem képezi politikájának czélját. De azt sem mondhatta, hogy az okkupatiót mindenképen kizártnak tekinti, mert kellett birnia azon előrelátással, hogy az okkupácziónak az események reá is kényszerithetik;

azt hiszem megdönthetlenül sikerült bebizonyitanom, hogy a kormány nem csak czélul nem tüzte magának a keleti válságot annexióra kiaknázni, hanem ellenkezőleg mindent megtett; ami csak hatalmában volt, hogy e szükséget elkerülje, s megtette ezt mindaddig, amig ez által a monarchia életbevágó érdekei veszélyeztetve nem voltak.

Áttérek már most a második kérdésre: hogy lehető volt-e az adott viszonyok közt kitérni az occupatio elől a monarchia életbevágó érdekeinek feladása nélkül?

Az adott helyzet a San-Stefanói béke volt. Azt a kérdést, hogy e helyzetet lehetett-e elkerülni, más alkalmakkal tárgyaltuk. Nincs okom e tárgyalást kerülni, csakhogy ez uttal e kérdés nagyon messze találna a tárgytól vezetni.

Törökország azon szerződés folytán egészen uj helyzetbe jutott. Az aegaei tengerig nyuló uj Bulgaria keletkezett volt, mely Törökország központját többi birtokaitól nemcsak Boszniától és Herczegovinától, hanem Albániától, Thessaliától, Epirustól elválasztotta. Szerbia meg volt nagyobbitva, Montenegro területe megkétszerezve; a kettő közti területszoros csaknem egészen elzárva; Bosznia birtoka pedig a portára nézve katonailag tarthatatlan, kormányzati tekintetben merőben képtelenség.

A kongressus, igaz, Bosznia és Herczegovina felett névleg fentarthatta volna a török uralmat és a san stefanoi béke értelmében autonomiával tehetett volna kisérletet.

De vajjon mily sikere lett volna ily kisérletnek e két tartományban, melynek birtokos osztálya csaknem kizárólag mohamedán, többsége pedig keresztyén lakosokból áll? Mohamedán irányu autonomiát a keresztyének nem türtek volna el, keresztyén irányu ellen a mohamedánok lázadtak volna fel.

Hogy mit várhattunk ezen önkormányzattól, melyhez a fentartási költségektől kezdve minden kellék hiányzott, azt nem kell hosszasan fejtegetnem. Megtaláljuk e kérdésre a választ az összes congressus-tagok egyhangu nézeteiben, különösen Beaconsfield és Salisbury lordok beszédeiben, a kiket nem fog senki azzal vádolni, hogy Törökországot gyöngiteni törekszenek. Csak azt konstatálom, hogy a kongressuson egyetlen hang sem hallatszott, mely ily önkormányzat életképességét állitotta volna. Csakis Törökország kockáztatta e nézetet, de nehány nap mulva maga is lemondott róla, midőn a többi hatalom határozataihoz hozzájárult.

Némelyek oly véleményen vannak, hogy e kisérlet meghiusulván, legfeljebb egy tajháboru keletkezett volna, a melybe nekünk nem kellett volna beavatkoznunk, s hogy tisztán határaink védelmére szoritkozhattunk volna.

A kik ezt hiszik számitáson kivül hagyják az ily esbetőség visszahatását a mi határos tartományainkra.

Dalmátiai tengermellékünk keskeny hosszura terjedő ország, melyet keritéshez lehet hasonlitani, ez a kerités a mig ingatlan szilárd talajra támaszkodhatott, megállhatott és védelemül szolgálhatott. A török uralom, a mig Boszniában és Herczegovinában fennbirta magát tartási megadta a szükséges támaszt. De ha a török uralom helyébe más alakulás lép, még pedig oly alakulás, mely már eredeténél fogva a faj rokonság szerinti terjeszkédésre volna utalva, akkor a mi gyenge védfalunk tarthatlanná válik és Dalmátiának elvesztése — ma a veszély elmultával nyiltan kimondhatom — csakis időkérdése lett volna.

Már most nekem tenső meggyőződésem, hogy az osztrák-magyar monarchiának, hacsak maga nem akarja megrenditeni a fönállásában való hitet egy talpalatnyi területet sem szabad többé vesztenie.

Ha ez áll általában, akkor áll legelső sorban tengermelléki birtokainkról. Mert ha arról lehetne is még vitatkozni, hogy nagyhatalom megtud-e lenni tengermellék hijával, az semmi esetre sem lehet kérdés tárgya, hogy oly hatalom, melynek tengermelléke volt s mely azt elvesztette, hatalomnak lenni megszünt.

Mondhatná valaki, hogy ily veszedelmet a monarchia, melynek egy millió harczosa van, képes lett volna leküzdeni. Nem vonom kétségbe: de azt kell kérdenem: mily áldozatok árán? A birtokbiztonsága nemcsak a hadsereg számától függ, hanem az ország földrajzi fekvésétől is.

A boszniai fölkelést rövidebb idő alatt sikerült elnyomnunk mint a krivosai lázadást.

Mindenki tudja, mily befolyást volt képes Montenegró dalmát birtokunk egy részére gyakorolni. Nem vádolom sem a fejedelmet, sem az országot azzal, hogy a bochei eseményekben részük volt; az ily vád teljesen igazolatlan lenne. De, hogy Montenegró befolyása a szomszéd tartomány lakosságára földrajzi fekvésénél mérvadó, dominál volt, senki kétségbe nem vonhatja.

Minden szakember kénytelen beismerni, s a nem-katona is belátja, hogy ha Montenegro tengermellékünket fenyegetni akarta, annak megvédése már azon okból is aránytalan nagy áldozatba került volna, mert e vidéken a katonák nagy tömege inkább baj, mint előny. Hogy ottani erődítéseinknek semmi értéke sem volt, azt ma, mert Boszniában állunk, nyiltan kimondhatom.

Ellenkezőleg azoknak állitásával, a kik a kormány politikáját megtámadták mind a montenegrói, mind a szerb fejedelem boszniai müveleteinkkel szemben, a mint ez érdekünkben is állott, teljesen szabatos és loyalis magatartást követtek.

A monarchia politikáját azonban a szomszéd fejedelmek személyes jó szándékára nem lehet alapitani. Más fejedelmek másként gondolkozhatnának s jó, ha a szomszéd nem akar ártani, de még jobb ha akarva sem képes ártani.

Boszniából és Herczegovinából egészen más az állás, melyet elfoglalunk. Innen jó barátságban élhetünk szomszédainkkal, s nem kell gyanuval vagy rosz szemmel néznünk természetes fejlődésüket. De van módunkban netaláni veszélyek ellen, melyek ez oldalról támadhatnának sikerrel föllépni.

Ott mostan a mi állásunk dominál.

Nagy állam nem is élhet jó viszonyban kisebbel, a mig az által fenyegetve érzi magát.

Azon állás nélkül, melyet ma elfoglalunk, ha belbékénk nem, de mindenesetre határtartományaink nyugalma a kisebb szomszédállamok jogakaratától függött.

De nemcsak katonai és politikai, hanem kereskedelmi érdekeink szempontjából is minden más megoldás folytonos ellentétbe hozott volna szomszédainkkal.

A kelettel való forgalmunk utjai Szerbiától és Montenegrótól függtek volna, nemcsak, hogy vasutat, de egyszerü országutat sem birtunk volna mindkettejük engedelme nélkül létrehozni.

A mit pedig létrehoztunk volna az valamely összeütközés esetén azonnal ez országok hatalmában lett volna.

Kérdem, oly helyzet-e ez, melyet nagyhatalom elfogadhatott? Bizonyára nem.

Tovább megyek. Föltéve, de meg nem engedve, hogy a kelet ujjáalakulása, a mandatumnak visszautasitása a mi tartományaink biztonságát és belnyugalmát nem fenyegette, kereskedelmi és forgalmi érdekeinket nem veszélyeztette volna: csak nem vonhatja senki kétségbe, hogy a török uralom Boszniában és Herczegovinában sokáig nem volt tartható. Az állapot, melyben az országot találtuk, ezt eléggé bizonyitja.

Minek kellett akkor történnie? Megengedhettük-e, hogy határaink mellett vagy a földrajzi helyzethez képest helyesebben szólva, határainkon belül egy délszláv foederatió alakuljon? Vagy lehetett volna-e arra szoritkoznunk, hogy az ily alakulás ellen eleve tiltakozunk, és negativ politikára szoritkozzunk?

Némelyek ezt lehetőnek tartják. Én nem. Nekem meggyőződésem, hogy minden oly politika, mely a tények hatalmával szemben a merő tagadás terére áll, mely a kor áramlatait nem vezeti, hanem egyszerüen fölakarja tartóztatni, a helyett, hogy positiv gyakorlati politikával azokat megelőzze, hogy minden ily politika olyan, mint az agyag edény küzdelme a vasedény ellen. El van az veszve még mielőtt megkezdődnék.

Igyekeztem bebizonyitani, hogy a mandatum visszautasitásának mily következményei lettek volna saját tartományainkra, monarchiánk jövőjére nézve. Szabad legyen már most európai szempontból is megvilágitania a kérdést, tekintettel a keleti kérdés összeségére.

Hogy a porta Boszniában még a Balkán uj alakulása előtt is képtelen volt rendet és tekintélyt tartani, tény, melyet senki kétségbe nem vonhat. E tény szolgált alapjául a berlini congressus egyhangu határozatainak.

Ha már most a porta Boszniában auctoritással nem birván, mi nem vállalkozunk a rend helyreállitására, mi történt volna?

A csőcselek uralma már a congressus határozat előtt létezett. Az anarchia mint az occupatió előtt tette, akkor is elüzte volna a török hatóságokat és a birtokos osztály, valamint a keresztények ellen akadályozatlanul megkezdte volna gyakorolni a rémuralmat.

Montenegró és Szerbia kénytelenek lettek volna a kereszténveknek segitségére sietni. Megengedem, hogy nekünk sikerült volna, a magunk lakosait a részvéttől visszatartani; de annyi bizonyos, hogy akkor azon hadainknak, melyek ma Boszniában állanak, igen nagy részét saját határainkon kellett volna felállitani.

Még pedig minden gyakorlati haszon nélkül. Mert kérdem: Bulgaria ily viszonyok között belenyugodott volna-e határainak megszoritásába? És az orosz kormánytól ekkor, a kereszténynépek sorsa nagyobb válságban lévén mint valaha, lehetett volna-e követelni, hogy hadait ennyi áldozat után kivonja a Balkán szigetéből s hogy egy maga tartsa meg oly szerződés feltételeit, melyet rajta kivül senki sem teljesit?

De ettől eltekintve, miképen fejlődtek volna a dolgok? A portának még ezen év lefolyta előtt végre kellett volna hajtania a berlini béke pontjait Szerbiával és Montenegróval szemben.

Ekkor, ha nem előbb, — valószinüleg hasonló esemény alkalmából, milyen Mehemet Ali meggyilkoltatása volt, vagy talán épen magának e tenynek alkalmával, — kiderülvén, — a mi, ha mi Boszniát meg nem szálljuk, okvetetlenül kiderül, hogy t. i. a porta teljességgel nem képes a szerződés föltételeit keresztül vinni, ekkor, mondom, bele esett volna a szikra a pukaporos hordóba — és az egész keleti kérdés teljes kiterjedésében ujra fellobban. Akkor Európa három évi vérontás után épen azon ponton áll, mint három évvel ezelőtt, csakhogy már ekkor nem az lett volna a kérdés, hogy Boszniát, hanem az, hogy a Bosporust birja-e megtartani Törökország?

Igy állott volna a dolog, ha mi nem foglaljuk el Boszniát, Törökországra és az európai békére nézve. Hát mi reánk nézve, hogy állott volna?

Ugy, hogy akkor, midőn minden velünk ellenséges elem Boszniában egyesült s magát ott megfészkelte, nekünk európai megbizás nélkül, az európai békefentartása nélkül, talán épen egy európai háboru kezdetén — ha csak a történetünkben nem iemeretlen „Késő!“ közbe nem vág — ki kellett volna küzdenünk Boszniát és Herczegovinát azoktól, a kik azt előttünk elfoglalták volna. Hogy ezen feladat — ha egy általán meg volt oldható — nem került volna tizszerte annyi vérbe és pénzbe, mint a mennyibe az occupatió került, ennek megitélését azokra kell biznom, kik az eddig hozott áldozatokat joggal sulyosaknak találják.

És hol lett volna a mozgalomnak forrása? Ugyanott, a hol évekkel ezelőtt, Boszniában és Herczegovinában.

Már most lehet egy miniszterről több keve sebb szigorral itélni; meg lehet neki pl. bocsátani, ha oly veszedelmet, mely váratlan oldalról lepi meg, előre nem látott. De a mit soha és semmiképen nem lehet neki me bocsátani, az volna, hogy ha a veszélyt épen azon oldalról nem látta volna előre, a honnan az már egyszer bekövetkezett. Az ilyen miniszter hasonló volna egy hajóskapitányhoz, a ki miután a hajójába szivárgott vizet nagy nehezen kiszivattyuzta elfelejtené bedugni azt a lyukat, melyen a viz benyomult.

Merem mondani, uraim, hogy nincs kormány, a mely ezt az eljárást követhette volna. És ha lett volna oly miniszter, a ki, hogy a döntő lépéssel járó felelősséget magától elháritsa, a mandatumot vagy el nem fogadta, vagy annak végrehajtását elodázta volna: akkor a delegácziót talán felmentheti, de a történet kénytelen lett volna elitélni. Akár gyávaság kellett hozzá, akár vakmerőség, én bennem mind a kettő hiányzott. Hogy kevesebb hang szólalt volna-e fel ez esetben személyem és politikám ellen, azt nem tudom. De tudom, hogy minden esetre egy hanggal több szólalt volna föl a miniszter ellen, s ez lelkiismeretem szava lett volna. Akkor a bünös öntudatával kellett volna hallgatnom a kormány politikája ellen szórt vádakat, mig ma megvan az öntudatom, hogy nem áldoztam fel népszerüségemnek az állam érdekeit, de igen is az állam érdekeiért áldozatul hoztam népszerüségemet.

Ugy hiszem, — bebizonyitottam, hogy az occupatiót, ha a monarchia életérdekeit koczkáztatni s még nagyobb vér és pénzbeli áldozatoknak kitenni nem akartuk, elkerülni nem lehetett.

Attérve most a harmadik kérdésre: hogy ha az occupatió kikerülhetetlen volt, nem volt e lehetséges, azt kedvezőbb politikai föltételek közt, elébb vagy utóbb vinni keresztül?

A válasz erre egyszerü:

Olyan lépést, mely noha Európa érdekében is szükséges volt, mégis első sorban a magunk érdekeinek védelmét czélozta, európai megbizás alapján sikerült végrehajtani. — E megbizás egyhangu volt. Egyetlen hatalom nem szegült ellene, még az sem, melynek területét el kellett foglalnunk.

Ha Anglia, mely mindenek fölött Törökország életképességét kivánta annak uj határai között fenntartani, a mandatumot inditványozta s Oroszországnak ellent nem mondott, ha Németország ez inditványt első sorban támogatta és Francziaország azzal egyetértett, ha végül Olaszország e rendszabály szükségét az európai békeszempontjából beismerte, s Törökország belátván, hogy az az ő helyesen felfogott érdekében is fekszik, annak ellene nem szegült: világos, hogy az európai hatalmak nézetegysége egyetlen kérdésben sem volt oly szembetünő, mint épen ezen kérdésben, s szerénytelenség nélkül állithatom, hogy a lépés politikai előzményei ellen alapos kifogás nem tehető.

De vajjon ezen nézetegységet cselekvési szabadságunk rovására hoztuk-e létre, más európai érdekek föladása árán? Tán ezen megbizás, mint azt annyiszor állitották, lencsetálnak tekinthető-e melyért más fontosabb czélokról lemondott a monarchia?

Nem. E helyen nem bocsátkozom a berlini szerződés részleteibe. A tanácskozások jegyzőkönyvei az önök kezei közt vannak. Ezekből meggyőződhetik mindenki, hogy sem cselekvési szabadságunkat le nem kötöttük, sem európai érdeket föl nem adtunk, sem ellenséget nem szereztünk.

Hozzá kell még tennem, hogy sikerült az occupatio szükségét nemcsak a nagyhatalmakkal, hanem azon országokkal is megértetnünk, melyek európai tekinteteknek kevésbbé hozzáférhetők, s melyek nemzeti szenvedély által félrevezettetve, könnyen rábirathatták volna magukat, hogy föladatunk végrehajtása elé akadályokat görditsenek.

Daczára az ellenállásnak, melyre hadaink Boszniában találtak. Szerbia és Montenegro magatartása mindvégig őszinte és szabatos volt. A két ország ezzel csak saját érdekének szolgált. De a kormány minden esetre hivatkozhatik arra, hogy az ő sokat megtámadott politikájának sikerült ez országokkal megértetni, hogy a velünk való barátságos viszony valódi érdekükben fekszik.

A kormány egyátalán azt hiszi, hogy politikai tekintetben megtette kötelességét, midőn sikerült a monarchia haderejét oly körülmények között sikra állitani, hogy annak külellenség hadi ereje nem állotta utját.

Az oly vádra, mely a fölkelésért a kormányt teszi felelőssé, röviden csak azt válaszolom, hogy a boszniai lakosság egy részének vadságáért és fanatismusáért az osztrák-magyar kormányt vádolni lehetne ugyan néhány esztendővel az occupatió után; de hogy azt már az occupatió előtt sikerült legyen eltüntetnie, mégis kissé tulságos követelés.

Vannak, a kik azt hiszik, hogy az occupatiót, ha már szükséges volt, előbb, s vannak, a kik ugy vélekednek, hogy később kellett volna foganatositani. Ezekkel szemben könnyü kimutatni, hogy sem korábban, sem később nem lehetett a foglalást végrehajtani.

Nem lehetett korábban, mert akkor európai megbizás nélkül kellett volna Boszniába indulnunk. Már pedig ily módon eszközölve e rendszabály nemcsak Törökországgal, nemcsak a szomszédországokkal hozott volna összeütközésbe, de európai complicatióba is dönthetett volna s a mi a legnagyobb hiba lett volna maga a foglalás eredeti czéljával, hogy t. i Törökországot uj határain belül életképessé tegye, ellenkezőleg jeladás lett volna Törökország megsemmisitésére.

De később sem történhetett a megszállás, mert a fejlődő ellenállás kezdettől fogva nemcsak mi ellenünk, hanem a porta ellen is volt irányozva. A portának pedig a rend helyreállitására nem levén sem tekintélye, sem hatalma, az ő fellépése által a mozgalom nem csilapodott volna, de igen is a mi késedelmezésünk által időt nyert volna arra, hogy szervezett és tervszerü háboruvá nőjje ki magát.

Ha mindezeknél fogva világos, hogy a mig csak lehetett, az occupatio szükségét kerülni komolyan iparkodtunk, hogy a mandátum európai valamint osztrák-magyar szempontból elke ülhetetlen szükség volt, hogy annak visszautasitása még sokkal nagyobb veszélyeknek és áldozatoknak tette volna ki a monarchiát! hogy végre annak foganatositása sem kedvezőbb politikai feltételek alatt, sem alkalmasabb időben nem volt lehetséges: akkor a hozott pénzáldozatok nagyságát nem lehet tisztán nemzetgazdasági szempontból megitélni.

Megvallom, hogy e pont tárgyalása a legnehezebb. Nem tagadom, hogy reméltem, miszerint kisebbek lesznek a megszállás költségei. Nem lehet mélyen nem sajnálnom, hogy e reményben csalatkoztam.

Én is, minisztertársaim is minden lehetőt megtettünk, hogy e terhek tulságos mérveket ne öltsenek. Hogy számos közlöny a megszállás előkészületeinek elégtelensége miatt különösen engem vádolt, s e tekintetben a legbadarabb koholmányokat terjesztette, az éppen onnan eredhet, hogy mindent elkövettem, miszerint a delegacziók által megszavazott összegek, a költség tul ne menjen. Igaz, hogy ebben csalódtam. De nem habozom kijelenteni, hogy abban az esetben is, ha a szükséges áldozatok egész nagyságát pontosan tudhattam volna előre, egyebet nem tanácsolhattam volna s egyebet nem tehettem volna, mint a mit tettem és tanácsoltam.

Nem akarom az általunk hozott pénz- és véráldozatokat Oroszországéival összehasonlitani. Csak azt kérdem, a szomszédunkban levő kisebb államok, Szerbia és Montenegro- és Görögország kevesebbet áldozott-e arra, hogy a keleti kérdés megoldásánál szavuk legyen, mint Ausztria-Magyarország? Angolország nem hozott-e jelentékeny áldozatokat és nem hoz-e még most is? És lehet-e állitani, hogy mindezen államok érdekei már most biztositva vannak? Lehetett-e ily viszonyok közt várni és követelni, hogy a mi monarchiánk, mely fekvésénél fogva a keleti kérdésben nincs kevésbé érdekelve, mint amaz államok bármelyike, — e monarchia, mely az egész háboru alatt egy katonát sem állitott fel és egy forintot sem költött hadi czélokra, hogy a mi monarchiánk az egyetlen állam legyen, melynek a béke keresztülvitelénél semmi áldozatot ne kelljen hozni?

Igen, uraim, a terhek, melyeket elvállaltunk, kétszer annyit tesznek, mint a mennyit a delegácziók a véderő kifejtésének esetére megszavaztak. De nem lehet figyelmen kivül hagyni, hogy felét sem teszik annak, a mibe a hadsereg egyszerü mozgósitása került volna az első hónapok alatt.

S kérdem: ha oly időben, midőn az egész Balkán háboruban lángolt s minden szomszéd állam abban részt vett, a kormány, az akkor általános nyugtalanságnak engedve s felelőségének terhe alatt, melyet a honi sajtó egy része nem épen könnyitett, a hadsereg mozgositását kivántа volna, kinek lett volna bátorsága azt megtagadni?

Az ily eljárás pillanatnyilag sok vádat és szemrehányást elháritott volna a kormánytól, annak igen erélyes szine lett volnn, de sem politikai sem pénzügyi tekintetben azt nem lehetett volna lelkismeretünkkel megegyeztetni.

Mert az ily eljárás, ha csak hadifölvonulásra szoritkozik is, legalább háromszoros költségbe került volna, ha pedig háborura talál vezetni, pénzügyeink teljes romlására, politikailag ellenben semmi esetre jobb eredményre, mint a mit a congressuson értünk el, nem vezetett volna, ama két tartomány elfoglalását pedig semmiképen nem tette volna kikerülhetővé,

A dolog e szerint igy áll:

Ha a megbizás elfogadása az európai hatalmak megegyező nézete szerint egyetlen eszköz volt Törökországot legalább uj alakjában fentartani; ha másrészt a megszállás az egyetlen mód volt arra, hogy egy forradalmi irányu pánszláv alakulás elkerültessék, hogy a területi változások által megzavart tekintetyünk a keleten helyreállittassék s a san-stefanói alku által elzárt keleti közlekedésünk biztositassék, ha egy szóval azon alternativa állt előttünk, hogy vagy két dolgot elveszitsünk, — t. i. Dalmátiát és állásunkat a keleten — vagy egyet nyerjünk, t. i. egy uj positiót a Balkán félszigeten — akkor az áldozatokat, melyeket e feladat a monarchiára ró, lehet ugyan igen sulyosaknak találni, de semmi esetre sem lehet az évi előirányzatok szempontjából megitélni.

Ezzel befejeztem az occupatió tárgyalását ugy politikai mint pénzügyi szempontból. Ugy véltem, hogy e kérdést legelső helyen és legbehatóbb n kell megvilágitanom, mert ez foglalkoztatja leginkább a közvéleményt s mert a kormány előterjesztésével a legszorosabb összefüggésben áll. De e kérdés voltaképen csakis részlete az egésznek — s a miről önök ma itélni hivatva vannak, az a kormány keleti politikájának összesége, a mint az a congressus határozataiban nyilvánul.

Noha a pillanat a kormányra nézve nem kedvező, a mennyiben eddig a politikának csak terhei érezhetők, mig az eredmény csakis a béke keresztülvitele után fog teljesen kiderülni, még sincs kifogásom az ellen, hogy összes hivatalos működésem felett a berlini congressus eredménye után itéljenek.

Hogy ezt tehessék anélkül, hogy minden egyes stadiumot föl kellene sorolnom, csak két helyzetet constatálok:

azt, melyben a monarchiát hivatalba léptemkor t láltam, s azt, melyben azt kifelé ma találjuk.

Sohasem jutott eszembe, s ma sincs szándékom, elődőm eljárásán kritikát gyakorolni s abból csinálni tőkét a magam javára. Nincs fonákabb dolog, mintha az orvos arra hivatkozik, hogy elődje rosszul kezelte a beteget. Én ellenkezőleg constatálom, hogy hivatalbeli elődőm alatt a monarchia egy igen nagy lépést tett az 1866. évi válságból való felüdülés tekintetében, s hogy a kigyógyulás váratlan gyorsasággal állott be.

A mi azonban a monarchia külhelyzetét illeti, azt egy oly tény jellemezte, melybea elődőm csak oly ártatlan volt, mint én vagyok, s melyet ő maga egy találó szóval fejezett ki: Európa nem létezett, s a monarchia teljesen izolált helyzetben találta magát.

Hogy milyen a monarchia mai helyzete kifelé, arról nem kell részletes előadást tartanom: elégnek tartom a berlini szerződés előterjesztését.

Magam constatálom, hogy a monarchia azon állásában, melyet a congressuson elfoglalt, hét éves müködésem főeredményét találják.

Ha ezen eredmény a monarchiára nézve rosznak mondható, akkor nem érdemes magamat bármely részlet miatt a felhozott vádak ellenében védelmezni.

A veszély, mely Európa békéjét és a mi érdekeinket fenyegeté, a keleti háboru eredményeiben rejlett, melyek a san-stefanoi előzetes békében jutottak kifejezésre. E béke módositása képezte a berlini congressus feladatát.

A san-stefanói béke szerzői maguk is belátván, hogy Törökország helyébe nincs mit tenniök, Törökországot meghagyta ugyan, de oly alakban, mely azt életképtelenné tette volna. A san-stefanói béke ezenkivül, a fennálló szerződésekkel ellenkezőleg egyoldalu tények által a keletre egy uj alakulást octroyált és ezzel egy nagy, talán általános európai háboru magvát hintette el.

A tisztelt bizottság május 29-én tartott ülésében volt szerencsém ezekkel szemben egy interpellatióra válaszolva, hogy melyek a kormány által a congressuson főleg szemmel tartott érdekek, — két pontot kiemelni:

először, hogy a mi háboru következik, a béke legyen, nem pedig oly állapot, mely uj aggodalmak magvait rejtené magában;

másodszor, hogy a mit a béke a török birtokában hagy, a fenállás kellékeivel birjon.

Mindkét szempont a berlini szerződésben meg van valósitva.

Hogy az egész Európa által óhajtott béke a maradandoság lehetőségét birja, a kongressus mindet el akart kerülni, a mi a győztes fél érzelmeit sérthette volna; — iparkodottfulánkot nem hagyni hátra, mely uj összeütközéseket okozhatott volna.

Oroszország nagy sulyt helyzett arra, hogy a részéről hozott nagy áldozatok s a kiküzdött győzelmek után, a krimi háboruban elvesztett területet visszanyerje. A kongressus erre való tekintettel Besszarábia visszacsatolásába beleegyodott.

Oroszország ismételve kijelentette, hogy az általa viselt háborunak czélját a keresztények sorsának javitása képezi. A kongressus nemcsak hogy egy uj önálló, noha hübéres Bulgária alkotását helybenhagyta, hanem Rumeliának is keresztény kormányzót biztositott és bizottságot rendelt ki, mely ezen és más török tartományok számára egy uj közigazgatási rendszert dolgozzon ki, hogy európai ellenőrzés mellett, a kereszténynek minden visszaélés és erőszak ellen megoltalmaztassanak.

Oroszország hadi kárpótlásul nehány ázsiai terület hozzá csatolását óhajtotta; ezen kivánatra is a szükségeseknek itélt módositásokkal ráállott a congressus és vele az első sorban érdekelt Angolország.

De a mig a congressus a győztes érzelmeit tekintetbe vette, meg kelle óvnia Európa jogait is. Az európai béke érdekében nem lehetett abban megnyugodni, hogy fennálló szerződések a fegyveres erő által megszünjenek, s azok helyébe egyoldalulag octroyált uj alakitások lépjenek.

A congressusnak tehát fel kellett állitania az elvet — s azt érvényre is hozta — hogy európai szerződéseken tett változtatások csak akkor érvényesek, ha abba a hatalmak beleegyeznek.

E szempontból történt, hogy Románia, Szerbia, Montenegro függetlenek lettek ugyan, de önállásukat csak Európa akaratából nyerték.

A congressus második czélja az volt, hogy a török uralomnak megmaradt birtok a fennállás lehetőségével birjon, s hogy ujonnan megjelölt határai közt meg legyen benne az életképesség, melytől a san-stefanói béke megfosztotta.

E szempontból a congressus azon országoknak nagy részét, melyekről a san stefanói békében Törökország maga lemondott, — még pedig az az átengedett területnek harmad részét — Törökországnak visszaadta. Bulgária határai a Zsófia kerület kivételével a Balkánvonalára szorittattak; a san stefanói békében a tengerig menő Bulgária által ketté szakitott török birtok ez által egy kormányzatilag és katonailag tartható egésszé alakittatott. Igy Törökország az uj alakulások visszahatása ellen támaszt nyert és Konstantinápoly birtoka, melyet a san-stefanói béke kérdésessé tett, biztosittatott.

Igaz, hogy mindennek Europa csak alapfeltételeit birta megadni; a kimenetel utolsó sorban a török nép életképességétől és vezérférfiainak belátásától függ. De a congressus megtette a magáét, a mennyiben Törökországnak a létezés lehetőségét visszaadta. A feladat hátralevő része Európára nézve az, hogy örködjék, miszerint az európai megállapodásokat mindenik fél megtartsa.

Ez a congressus müve európai szempontból. Meg van már eddig is azon érdeme, hogy az európai békét fentattotta, hogy Törökországnak a fenmaradás lehetőségét megadta.

De a berlini béke nemcsak europai, hanem specialis osztrák magyar érdekeket is tárgyalt; s kérdheti valaki, valjon méltányoltattak és érvényesittettek-e ott ezen specialis érdekek s mily módon és mértékben?

Azt hiszem, e kérdésre világosan megfelelnek a congressus határozmányai.

A san stefanói béke Szerbia és Montenegro számára területi nagyobbodást állapitott meg. E nagyobbodás iránya és mérve minden más hatalomra nézve másodrangu kérdés volt.: de nekünk abban legfontosabb politikai, katonai és kereskedelmi érdekeink veszélyeztetését kelle látnunk.

A congressus mind azon érdekeket a legkomolyabban számba vette.

Szerbia megnyagyobbitását Novibazar és Mitrovicza felől keletnek, Bulgáriának fordította, a hol az strategiai és kereskedelmi körünket nem érinti.

Hasonló tekintetből megszoritotta a Montenegrónak szánt kiterjesztést.

A Szerbia és Montenegrót elválasztó közt, melyet a san-stefanói béke oly szükre szoritott, hogy abban monarchiánk elzárását lehetett látni a kelettől, a congressus jelentékenyen kiterjesztette.

Az igy nyert tért Törökországnak visszaadta, de egyszersmind nekünk az uj állapot fenntartása és közlekedési vonalaink biztositása czéljából megadta a jogot, hogy ott utakat épitsünk s helyőrségeket tarthassunk.

A Montenegrónak szánt tengermelléket a congressus Antivarira szoritotta; ellenben Spizza kikötőjét nekünk adta át. Montenegrónak hadihajók tartását nem engedte meg, a tengermelléken meglevő erődítmények lerontását elrendelte, ujak épitését kizárta, a montenegrói kereskedelmi zászlót a miénk oltalma alá helyezte, tengeri rendőri törvényeink érvényét Montenegróra kiterjesztette, s végül megadta nekünk a jogot a tengermellékén át vasutat és országutat épittetni.

A congressus továbbá fenntartotta mindazon jogainkat, melyekre kereskedelmünk és közlekedésünk érdekében a keleten szert tettünk. Bulgária ugy mint Szerbiát világosan leköti mindazon kötelezettségek elismerésére és megtartására, melyeket e tekintetben a Porta velünk szemben elvállalt.

A congressus végre elismerte a Duna szabadságát, fenntartotta az európai Duna bizottságot, de ezenkivül tekintettel azon kiváló fontosságra, melylyel e folyó monarchiánkra nézve bir, a vaskapu szabályozásának kivitelével kizáról g Ausztria-Magyarországot bizta meg.

Ez fővonásaiban a berlini kongressus müve, a mennyiben egyenesen reánk vonatkozik. Minden érdekeink, ugy politikai, mint anyagi érdekeink, európai szentesitést nyertek; a szerződés határozmányai által európai érdekeknek lettek azok elismerve.

Az összes kérdések közül, melyek tárgyalás ala kerültek, a legteljesebb összhangzat azoknál mutatkozott, melyekben osztrák-magyar érdekek voltak érintve.

Midőn a hatalmak Bosznia és Herczegevina megszállását, és kormányzását reánk bizták, nemcsak keleti állásunk legitimitását ismerték el; határozataik által világosan kijelentették azt is, hogy egy nagy és erős osztrák-magyar monarchia európai szükség, s hogy e birodalom épen mert támadó vagy terjeszkedő politikát nem követhet és követni nem akar, természetes missiójának végrehajtásában Europa bizalmára és támogatására számolhat.

Az alapfeltétel azonban, mely nélkül a szerződés végrehajtása nem volt képzelhető, Bosznia és Herczegovina megszállása volt.

E lépés elkerülhetetlen volt azon czélból, hogy Törökországot uj határai közt fenntartani egyátalán lehető legyen; de szintoly szükséges volt azon esetre, ha ez — a mit nem reménylünk — belső elgyengülés folytán nem találna sikerülni, — mert ez esetben Bosznia és Herczegovina azon védelmi állás, melyre szükségünk van, politikai és anyagi érdekünk oly védelmére, mely ne kényszeritsen bennünket, kalandos politika esélyeinek tenni ki a monarchiát.

Szemére vették a kormánynak, hogy elhagyta a hagyományos Ausztria pilitika utjait. Nem hiszem, hogy e szemrehányás alapos lenne. A politika melylyel mi követtünk jó osztrák hagyományon, jó magyar tradition alapszik: Savoyai Jenő hagyománya az, és a Hunyadyaké Magyarországon, — csak azzal a kölömbséggel, hogy ama hősök fegyverei Törökország megsemmisitésére voltak irányozva, mig ma a hatalmi viszonyok változtával, ugyan azon ut, mely a mi érdekeink oltalmára szükséges volt, egyszersmind az egyetlen mód arra, hogy Törökország jelen állományában fönnmaradhasson.

Hogy mindezek után az én politikám jelszava nem lehet más, mint a berlini szerződés végrehajtása a magunk és mások részéről, az magától értetődik.

Önök előtt uraim, két ut nyilik: az egyik elfoglalni és kihasználni a politikai állást, melyet a berlini béke nekünk adott, hogy az európai hatalmakkal kezet fogva a szerződés végrehajtását biztositsuk, másrészt pedig a kereskedelmi és forgalmi tért, melyet a berlini szerződés nekünk biztosit, monarchiánk és a határországok javára értékesiteni.

A másik: kijelenteni, hogy a monarchia azon politikai és pénzügyi feladatokkal, melyekkel föl nem tartóztatható események szembe állitották, meg nem bir, és azokat magára vállalni nem akarja.

Sokkal nagyobb véleményem van az önök hazafiságáról, sem hogy az áldozatok nagysága daczára kételkedjem benne, hogy önök pártkülönbség nélkül megfogják tenni azt, a mit a monarchia java, érdekei, jövője megkövetel.

Még csak egyet kivánok megjegyezni. Kezdöttem meggyőződésem egész hevével a politikáért, de nem a miniszterért. S ha arra kértem önöket, hogy a külügyi miniszterium költségvetését napirendre tüzzék, ezt azért tettem, mert ugy véltem, hogy ez nyujthat leginkább alkalmat arra, hogy a miniszter fölötti itélet a politika fölötti itélettől elválasztassék.

Hogy a kormány politikája helyes volt-e vagy nem, ennek megitélése az önök elhatározásától függ. Én csak szabad tért kivántam tartani arra, hogy különbséget lehessen tenni az ügy és a személy között, s bármely formában történjék itt az eldöntés, abban előre megnyugszom.

Osztrák delegácziò bizottsági ülése.

November 30.

I.

Andrássy gr. külügyminiszternek az osztrák delegatió pénzügyi bizottságában ma alkalma nyilt keleti politikája feletti exposeját kifejteni. Kijátszhatta azon tromfot, melylyel ellenfeleit nemcsak elnémitani, hanem hódolatra kényszeriteni hiszi. —

Exposéjának érdemleges megvitatása lapunk más helyén olvasható.

A bizottság ülése ma rendkivül látogatott volt. Megjelent a bizottság minden tagja és több más delégatus is, mint hallgató.

Már a mai ülés folyamán is a leghevesebb megtámadtatásoknak volt Andrássy kitéve, a nyolcz jeles szónok közül egy sem védte politikáját, mind neki tört oly nyomos érvekkel, melyeket aligha fog birni meggyöngiteni.

Különösen arra vagyunk kiváncsiak, hogy fogja Andrássy az annexio iránt felmerült aggodalmakat eloszlatni, a mai szónokok közül valamennyi az annexiota leghatározottabb modon perhorrescálja.

Az ülés lefolyását következőben adjuk.

II.

Elnök megnyitván az ülést a mult ülés jegyzőkönyve hitelesittetik. Ülés elején Andrássy gróf külügyminiszter emel szót s mintegy másfél óráig tartó beszédben kifejti külpolitikáját. A beszédét fönnebb egész terjedelmében adjuk. Andrássy beszéde után Giskra szól.

Giskra. Miután a külügyminiszter egész politikája felett akarja az itéletet, nem elég csak a bevégzett tényekkel számolni. Sokkal fontosabb határozottan azt tudni, minek kell most történnie. Ugy látszik, hogy az annexió a jelen kormány legközelebbi czélja, s nyilt kérdés marad, hogy gondolja ezt keresztülvihetőnek: valamely államfélhez csatoltassanak-e az occupált tartományok, vagy önálló állást nyerjenek?

Én tehát következő kérdést intézem a külügyminiszter urhoz: Meddig tartson az occupatió? Szándékozik-e a kormány annectálni? Ha igen, a tartományok minő állást foglaljanak el a monarchiában?

Dr. **Russ.** A külügyminiszter kerekded előterjesztése alig tartalmaz valami ujat Sumarakov missiójának elismerésén kivül. Elismerésre méltó csak azon nyilatkozat volna, hogy a miniszter annexiót perhorrescál. A végitélet kimondása előtt, jó volna megtudni, mért nem lett eléggé téve a berlini protocolum 25. czikkének, mely 2. alineájában conventio megkötését tételezi fel. Mely okokból maradt ez el, s micsoda hatást gyakorolt e körülmény azon ellenállásra, melyet csapataink találtak.

Miután az occupatió csak ideiglenes lehet, még annak megtudását is nagyon fontosnak tartja, micsoda feltételekhez köti a miniszterium az occupatió megszüntetését? E pontokra való megfelelés által, a helyzet tisztázása nagyban előmozdittatnék.

Dr. **Demel.** A külügyminiszter exposéja után el kell fogadni, hogy az occupált tartományok annexiója van kitüzve, mivel Ausztria, állitólag Szerbia s Montenegró ellenében csak igy foglalhat el dominaló állást. E tartományok tehát eddig egész correctul viselték magukat, s Ausztriának nem volt szüksége Bosznia s Herczegovinára, hogy domináló állást foglaljon el s csak most válik ez szükségessé.

A külügyminiszter Dalmatia elvesztését is csak időkérdésnek állitja, ha nem tartjuk meg az occupált tartományokat, mi egyébbre czéloz ez is, mint az annexióra. A külügyministernek e fölött nyilatkoznia kellene, mert saját állitása szerint, elveszett azon politicus, ki bizonyos eseményeket mint kikerülhetetleneket előre nem lát.

Az exposé további érvelése egy kilátásba helyezett annexioról szól, felhozva, hogy ez által a monarchia érdekei a jövőben erőteljesen megóvatnak. Ezen indokolás alapját csak azon feltevésben kell keresnem, hogy a kormány hiszi, miszerint Oroszország egyelőre meg fog elégedni eddigi elért czéljaival s ekkor Ausztria nem nyugtalanitatnék, — vagy pedig — hogy Oroszország a berlini tractatum ellenére combinatiok után törekedik, melyek ellenében Ausztriának állást kell foglalni s e miatt mondja, véleményem szerint az exposé, hogy Bosznia s Herczegovina occupatiója szükségessé válhatik.

Mindezen állitások az occupált tartományok annexiójára mutatnak, melyet én mint hazafi — tekintve a birodalom nemzetiségi s igen fontos közjogi viszonyait — a leghatarozottabb módon kárhoztatok, mitől nagyon félek, mit igen szeretnék elháritani.

A külügyminiszter végre egyezését egyátalában érthetetlennek tartom. Ő azt mondja, hogy Bosznia s Herczegovina occupatiója a berlini szerződés főkérdését képezi s e nélkül annak végrehajtása lehetetlen lenne

Ez összeesik azon állitással, hogy az occupatió által egy kikerülhetetlen európai háborutól megóvattunk. Már most kérdem, mennyiben jogosult, hogy Ausztria önköltségén óvja meg az európai békét? Miért nem követelt a berlini congressus az európai hataimaktól is garantiát? Szeretném, ha aggodalmaim az annexió ügyében eloszlattatnának, annál is inkább, miután mától fogva az annexió nyilván kihirdettnek tekintendő.

Teuschl elhiszi, hogy a külügyminiszternek nálunk nehéz állása van, de nehezebb azok állása, kik hivatva vannak a miniszter eljárása felett itélni, a miután ezek a politika czélját nem ismerik. A külügyminiszter azt mondja, hogy nincs meg a szándék annectálni. Ha ez áll, akkor nem értem, mit akarunk az ideiglenes occupálással elérni, s mi kényszeritett erre?

A miniszter Bosznia s Herczegovina insurrectiójára mutat. A török ezt elnyomta volna, ha más hatalmas tényező nem működött volna.

Én elismerem, hogy monarchiánk a balkán félszigeten történt változtatásokat passive nem nézheti, de ez álláspontom össze nem egyezik a berlini mandátummal. Jobb lett volna, ha Ausztria-Magyarország érdekeit önállóan biztositotta volna, nem fogadott volna el oly mandatumot, mely végeredményében kétes s bizonytalan. A béke sem biztosittatott a berlini szerződés által, mert hisz alig egynehány héttel a congressus után már is hallottuk a fegyverek dörgését, melyet saját testvéreink ellen voltak irányozva. Bosznia s Herczegovina occupatiójával nem látom érdekeinket megóva, sőt mi több, mindenütt veszélyt látok.

Schaup. A miniszter előadása szerint nem volt politikájának czélja sem okkupaczió, sem annexió, csakhogy az okkupáczió végrehajtása s a berlini mandatum elfogadása az egyedüli eszköz volt, hogy nagyobb áldozatoktól meneküljünk, de én épen azt nem látom, hogy az okkupáczió föltétlenül szükséges lett volna, a miniszter exposéját pedig e tekintetben egész érthetetlennek találom.

Mindenek fölött csodálatos azon változás, mely politikánkban történt, mert ha előbb nem volt politikánk czélja az annexió, mennyivel kevésbé lehet az most czélunk, pedig a külügyminiszter ur ezt sejteti. Mennyiben egyezik ez a berlini szerződéssel s a békeigéretekkel azt nem értem. De világos előttem, azon veszély, melyet a berlini szerződés ily módoni megszegése maga után von.

Kuranda. A miniszter ur elfelejtette megmondani, vajjon a Törökországgal való conventió megkötése által az occupatió nem lett-e volna kevesebb pénz és véráldozatokkal összekötve, jogos tehát a kérdés, mért nem köttetett conventió?

Én még azt is kérdem, hogy ha elég Novi-Bazárban, — mely leginkább van veszélyeztetve — egynehány helyet megerősiteni, mért nem elég ilyen eljárás Bosznia s Herczegovinában is, mi által az occupatió sokkal kevesebbe kerülne.

Neuwirth. Ausztria egy annexió következményeit ki nem birja, ebben fekszik a conflictus sulypontja, azért kérdem a külügyminiszter urtól, hová utazik? ennek megfelelésétől teszem függővé szavazatomat. Különös sulyt kell helyezni azon herczegovinai deputatió fogadtatására is, mely multkor itt Budapesten időzött. Ők császárunkat uralkodójuknak nevezték alattvalói hüségükről biztositották őt, ez minden annexió ellenesen gondolkodónak kell, hogy feltünjék. Ha egy önálló Rumenia, önálló Szerbia, önálló Bulgária létesült, mért nem constitualható Bosznia is igy.

Kereskedelmi érdekeink sem biztosittattak, a berlini szerződés által, noha a miniszter emlitést tesz azon nagy befolyásról, melyet ő ott gyakorolt. A már tett kérdésekhez hozzáteszi ezeket: Micsoda kereskedelmi s nemzetgazdászati czélokat tart a miniszter ur szem előtt a balkán félsziget nyugati részén fekvő tartományokat illetőleg s mennyiben van reményünk egy érdekeinknek megfelelő szerződés megkötésére?

Bareuther O, is azt hiszi s fél attól, hogy az occupatio annexiohoz vezet, de ez is megtörténhetik, hogy miután már annectáltunk arra kényszeritethetünk, hogy az elfoglalt tartományt ott hagyjuk, mert a megbizók visszavonhatják megbizásukat.

A financziális szempont is nyujt aggodalmakra okot.

A miniszter ur meg nem mondta mennyibe fog az okkupáczió kerülni, az eddigi tapasztalatok szerint pedig még a legnagyobb aggodalmak is jogosultak, az okkupáczió véleményem szerint maga után vonja a pénzügyi tönköt.

Nemzetiségi szempontból sem helyes az okkupáczió, mert nem hiszem, hogy általa a szláv confödveratiónek eleje vétetik, sőt mi több birodalmunk belseje tétetik annak szinhelyévé.

Andrássy kéri őt arról felmentetni, hogy most feleljen, nyilatkozata mindenhová megsürgönyöztetett, kérelme tehát annál inkább teljesithető. A jövő ülésben minden nyilatkozatra felel.

Dumba ajánlatára az ülés berekesztetik s a külügyminiszter kérelmére a jövő ülés vasárnap deczember 1-ére kitüzetik.

Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük november hó végével lejárt, hogy ujabb megrendeléseiket mielőbb megtenni méltóztassanak.

Lapunk előfizetési ára:

Deczember hóra	—	1 frt 80 kr.
Deczember—január	—	3 frt 60 kr.
Deczember—február	—	5 frt — kr.
Deczember—május	—	10 frt — kr.

Lapunk minden nap, tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is megjelen.

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének s az utolsó postának tisztán s olvasható kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk.

Régi előfizetőink legczélszerübben cselekszenek, ha czimszalagjukat a postautalvány szélére ragasztva beküldik a kiadóhivatalnak

☞ *Az előfizetési pénzek és postai utalványok Budapestre az „Egyetértés" kiadóhivatalába (himző utcza 1. szám alá) küldendők.*

Az „Egyetértés" kiadó hivatala.

UJDONSÁGOK.

— Lapunk mai száma mellékletének tartalma: Országgyülési tudósitás Közgazdaság. „Az éjfél embere" czimü regény folytatása.

— Személyi hirek. A király ma délelőtt 10 órakor Gődre ment vadászatra; délután visszatért Gödöllőre. — Tisza Kálmán miniszterelnök és Gorove István közt tegnap hosszas értekezlet volt. — Chlumeczky osztrák miniszter Bécsből ide utazott. — Elliót bécsi angol nagykövet a jövő héten Budapestre jön. — Karzov belgrádi orosz konzul Budapestre érkezett. — Báró Bánffy Zoltán november 22-én tartá esküvőjét Teleki Erzse grófnővel Sáromberken. — Pap Lajos a fogarasi kerületben képviselővé választatott. — Salamon Ferencz történetiró nehány nap óta sulyos torokbajban szenvedett, de már meggyógyult.

— Kossuthot nem rég meglátogatta Baracconéban Engländer Armin hazánkfia. Kossuth szivesen fogadta a látogatót, s hosszabban beszélgetett vele a politikai viszonyokról s az általános helyzetről. Beszélgetés közben, mint Engländer ur nekünk irja, Kossuth többször köhögött, s azon benyomást tette a vele társalgóra, mintha a beszéd nehezére esnék. Különben Kossuth jó szinben van, s mint maga mondá, a viszonyokhoz képest jó egészségnek örvend.

— Suvalow és Herbst. A „P. Ll."-nak irják Bécsből: Egy bécsi salonban, hol a sokszor emlegetett „egyik idegen hatalom nagykövete" is megfordul, a politikai helyzetről beszélgettek s természetesen szóba jött az osztrák költségvetési bizottság határozata is. „Hogy fog bosszankodni!" mond egyszerre a nagykövet. „Ki? Andrássy?" „Nem, hanem Suvalow. Ha csak 14 nappal ezelőtt történt volna ez, s Andrássy a berlini szerződéshez való ragaszkodásról beszélt volna Suvalownak, ez bizonyára azt felelte volna neki: „A berlini szerződés? Hja, gróf ur, hát ő excellentiája dr. Herbst elismerte már e szerződést? . . ."

— Felhivás. A fáklyásmenetet rendező 200-as bizottság tagjai felkéretnek holnap vasárnap d. u. 6 órakor az „Arany sas" vendéglőben megjelenni. Az albizottság megbizásából, báró Kaas Ivor elnök. Bartók Lajos jegyző.

— Halálozások. Senkvitzi Kovacsics J. Miklós, az országos levéltárnak nyug. igazgatója f. évi nov. 27-én Bécsben 81 éves korában elhunyt. Ő több érdemes történeti munka szerzője, s az országos levéltár érdekeit kivált az absolutismus korában, tántorithatlan hazafisággal szolgálta. Ő volt az, ki erélyes föllépésével megakadályozta, hogy az országos levéltár a Bécsben felállittatni szándékolt központi cs. államlevéltárba beolvasztassék. Atyja a hires hasonnevü közjog és történetiró volt, ki törvényeink kiadásával tette érdemessé nevét. Utóbbi időben teljes apathia fogta el s 1870. óta, midőn nyugdijaztatott, csaknem élő halott volt. Özvegyet s Alfréd nevü fiut hagyott hátra. Dobrssi Kotz Józsefné sz. Palóczy Judith asszony nov. 23-án Miskolczon elhunyt, ma temették el az avasi sirkertbe. — Béke poraikra!

— Póstaközlekedés Boszniával. f. év decz. 1-jétől kezdve osztrák-magyar területre szóló póstautalványok is küldhetők a közös hadügyminiszterium és a az osztr. kereskedelmi miniszteriummal történt megállapodás folytán. Az utalványozható összeg maximuma 150 o. é. frtban állapittatott meg. Osztrák-magyar területről a Boszniában és Herczegovinában létező tábori pósta hivatalokhoz póstautalvány egyáltalában, valamint onnan az osztrák-magyar monarchiába távirati utalványok küldése nem eszközölhető.

— Az ujévi üdvözlések megváltása. A budapesti jótékony nőegyesület az ujévi köszöntések megváltása végett az idén és megnyitotta aláirási iveit. Az aláirási ivek következőknél vannak letéve: Belvárosban: Schwendtner Mihály plébános; Schranz János evang. lelkész; a volt Eggenberger most Hoffmann és Molnár-féle könyvkereskedés a ferencziek-téren; Vértessy Sándor, illatszerárus a Kristóftéren; Jármay Gusztáv gyógyszerész a zöldfa-utczában és Hubenay József füszerkereskedése az ujvilág utczában. Lipótvárosban: Simon Fer. plébános; első m. általános biztositó társaságnál. Terézvárosban: Klempa Simon prépost; Dr. Müller Bernát gyógyszerész a kerepesi uton; Török J. gyógyszerész a király-utczában. Józsefvárosban: Petz Ármin, háztulajdonos a Kalvariahegy mellett. Ferenczvárosban: Kurtz Vilmos plébános. Ezeken kivül ellátvák aláirási ivekkel a választmány tagjai, a kir. tábla és Curia, a főpolgármesteri hivatal, hatóságok és számos magánosok is.

— Sokoldalu diplomata. Metternich Richárd herczeg volt párisi osztrák követ pilseni kastélyában nem rég ballet-előadás volt. Előadatott az „Egy indiánfőnök" czimü tánczköltemény, melynek szerzője senki más, mint Metternich Richárd herczeg. A darab a jelen volt nagy uri közönség előtt nagy tetszést aratott. Metternich herczeg a balletiráson kivül még egyébhez is ért, nagy jártassággal bir ugyanis a bibliában és a szent iratokban. E szent hajlamainak ellensulyozására azonban csak legujabban adta magát a ballet-componálásra.

— Uj póstahivatalok léptek életbe a következő helyeken: Karanukova (Bácsm.), Écska (Torontálm.), Nagy-Topolovecz (Temesm.), Alistál (Pozsonym.), Nagy-Kajd (Vasm.), Alsó-Sajó, (Gömörm.), Gömörpanyit (Gömörm.), N.-Várad-Várallja (Biharmegye), Kajdáts (Tolnam.), Lengyel (Tolnam.)

— Sárgaláz. Uj-Orleansból irják nov. 12-ről: A sárgaláz végkép elmultnak tekinthető, mivel nov. 1-je óta megszünt a járványos jelleg s a betegség nem terjed tovább. A halálesetek száma a legutóbbi héten 31 volt csak s a legutóbbi 24 óra alatt egyetlen haláleset sem fordult többé elő. Itt-ott lehet, hogy egyes visszaesés halált hoz a patiensre; de uj megbetegedéstől nincs többé tartani s a kiköltözöttek bátran visszatérhetnek Uj Orleansba. A borzasztó járvány Uj-Orleansban teljes 4 hónapig dühöngött s legalább is 50,000 személyt betegitett meg, kik közül 4010 meghalt. Sok százan még betegen feküsznek s lassan közelednek a gyógyulás felé. Louisiana-államban, bele értve Uj-Orleanst is mintegy 5500 ember halt meg e kórban; pontos és megbizható statistika a déli részeken nem volt eddig összeállitható; azonban hozzávetőleg 20,000-re tehetni az ez évben Amerikában a betegség következtében meghaltak számát.

— Miksa császár serlege. Speierben az ácsok czéhe nagy ünnepélyt akart rendezni fennállásának 400-dik évfordulója alkalmával és több németországi várcsokból meghitta az ácsokat ezen ünnepélyre. A porosz rendőrség ezen össze jöveteltből egy socialistikus gyülést magyarázott ki és nem csak az ünnepélyt tiltotta be, hanem a czéh lovéltárát is lefoglalta, melyben a többi ritkaságok közt volt egy I. Miksa német császártól az ácsok czéhének ajándékozott 308 éves szép ezüst serleg jutalomul az ácsok bebizonyult hüségének és loyalitásának. A serlegen ezen felirat van bevésve: Roé. Kay. May. Maximiliani. Verervung ao 70. Einer löblichen Zimmer Zvunft. (Király császári felsége Miksa ajándékozta 1570. évben a tisztességes ácsok czéhének.

— A fővárosi iparosok köre (Ferencziek-bazárja) vasárnapon deczember 1-én hangversenyt rendez érdekes müsorozattal.

Rövid hirek. **Az egyetemi könyvtár** az egyetemi tanács következtében az olvasó közönség számára dec. 2-ától kezdve további intézkedésig délután 4—8 közt fog nyitva lenni. Vasárnapokon s ünnepeken mint eddig d. e. 9—12 óra közt lesz nyitva. A délelőtti órák alatt a rendezési munkálat van folyamatba véve. — **A király** a pozsonyi egyetem ügyében kiküldött küldöttséget a jövő csütörtökön fogadja. A küldöttség szónoka Eszterházy főispán lesz. — **A székesfehérvári püspökség** a M. Kor. hire szerint nem sokára be töltetik. — **Jegyzői szigorlat** fog tartani Pestmegyén deczember 4-én d. u. 4 órakor a vizsgáló bizottság tagjai az alispán elnöklete alatt, következők: Szivák Imre, Dalmady Győző, Hindy Géza s egy kir. adófelügyelői tiszt.

A hivatalos lapból. Kineveztettek: Novák Kovács Kornélia a diósgyőri vasgyár telep népiskolájába segédtanitóvá, Mikocz Silvin és Sáblich Lajos hajóskapitányokká Clacevich Fülöp és Marunich G. Fülöp hajós-hadnagyokká. Bernhárd Nándor a pécsi p. ü. igazgatósághoz irodatisztté, Leyer Flóris ugyanoda iroda segédtisztté.

Ujegyletek. A lőcsei korcsolyázó-egylet, az ungvári izr. kölcsönös betegápoló-egylet, a háromszékmegyi erdővidéki háziipar-egylet alapszabályai a bemutatási záradékkal elláttattak.

Szinház, müvészet.

— A nemzeti szinház legközelebbi ujdonsága, a „Daniseff-család" decz. 6-án kerül először szinre. Sajátságos és érdekes darab. Tárgya egy orosz főur szerelme anyja felszabaditott jobbágynője iránt s e szerelem diadala minden csel és akadály fölött, melyet a muszka furfang és erőszak eléje gördithetett. Nemcsak a tárgy, a azereplő személyek és a szinhely muszkák, hanem a jellemek, a cselekvény, a bonyolitás s a kifejlődés annyira sajátos orosz természetü, hogy igy csakis Oroszországban történhetett meg, de ott teljességgel valószinü és érthető. Még szerzője nevéhez is holmi muszka titokszerüség füződik. Allitólag Newsky Sándor irta, és Dumas Sándor dolgozta át s alkalmazta szinre az Odeon számára; de mivel ezt a Newskyt senki sem ismeri, más versio szerint maga Dumas rejtőzött ez orosz álnév alá orosz darabjában. Akárhogy van azonban, annyi igaz, hogy a darab rendkivül szellemesen, érdekesen van irva, kifejlésében pedig frappans hatásu. A sajátságos légkör, melyben mozog, még érdekesebbé teszi. Valódi muszka alakokat ismerünk meg benne, valódi muszka életet, valódi muszka észjárást. Egyéb sajátságához különben még az is hozzá járul, hogy az első felvonásban egy papagáj is beleszól a dialogusba. A kitünően irt és játszható szerepek a legjobb kezekben vannak. Paulayné, Helvey Laura, Márkus Emilia, Náday, Nagy Imre, Halmi, Ujházi adják a főbb szerepeket.

— A nemzeti szinház jövő heti müsora: December 1. Liliomfi, Reggeli előtt. 2-án Lear király (Vörösmarty Mihály emlékére.) 3-án Tannhäuser. 4-én 47-ik czikk. 5-én Lalla Roukh. Sylvia. 6-án Budapesten. Cremenai hegedü. 7-én Borgia Lucrezia (uj betanul. 1-ször.) 8-án Fourchambault-család. 9-én Jóslat. — Várszinház december 1-én Szegény ifju története. 5-én Reggeli előtt. Munkások. Egyetlen leány. 7-én Stuart Mária. 8-án Lalla Roukh

— A weimari udvari szinpadon nagy hatással adtak egy uj tragoediát. Czime „Vittoria Accoramboni"; hősei Vittoria, a XVI. századbeli hirhedt római szépség, és Montalto bibornok, a későbbi V. Sixtus pápa. Német lapok igen dicsérik a tragoedia költői nyelvét és szinpadi hatását. Hir szerint a meiningeni herczeg is megszerezte és előadatja szinészei által.

Egyletek, társulatok.

— A budapesti philologiai társaság szerdán, deczember hó 4-én, délután 5 órakor rendes havi ülést tart, a magy. tudományos akadémia Kisfaludy-termében. Tárgyai az ülésnek: 1. P. Vergilius Maro görög tanulmánya Fináczy Ernőtől. 2. Okányi Pál római régiségtanának birálata Keleti Vinczétől. 3. Theoprastus, mint társadalmi iró, Latkóczy Mihálytól.

— A nemzeti tornaegylet tagjait fölkéri a titkár, hogy a decz. 8-ki disztornázásban mennél nagyobb számmal vegyenek részt. A tagok egyszersmind értesittetnek, hogy a disztornázásban csak azok fognak részt vehetni, kik az azt megelőző utolsó héten a begyakorlásban részt vettek.

— A magyar tisztviselők országos egyesülete a Hungaria szálló disztermében decz. hó 7-én hangversenynyel egybekötött zártkörü tánczvigalmat rendez. Belépti-jegyek a meghivó előmutatása mellett, a tánczvigalmat megelőző 8 napon át az egyesület titkári hivatalában (Hungária szálló) esti 5 és 7 óra közt válthatók. Személyjegy 1 forint. Családjegy (3 személyre) 2 forint.

Törvényszéki csarnok.

— Egy lókupecz bünügyét tárgyalta ma a budapesti kir. törvényszék dr. Lászy elnöklete alatt. Grün Arthur marcsvásárhelyi születésü zsidó több rendbeli csalást követett el budapesti és bécsi urakon, kiknek nagy része ma tanuképp megidéztetett. Minthogy d. e. a tanúk közül csak egy jelent meg, a törvényszék elhatározta Kinszky Zdenkó gr. és dr. Keresztes József tanuk rendőrileg leendő elővezetését. A vádlott azelőtt vagyonos ember volt, de a krach idején megbukván, szédelgésre adta magát. Bünei közül fölemlitendő, hogy Lónyay Albert főhadnagynak és gr. Lónyay Bélának pénzt igérvén kölcsön, az előbbivel 13,800 frtról iratott alá váltót s csak 8000 frtot adott át neki, a váltót pedig tovább adván, Lónyay később kénytelen volt azt beváltani. Prohaszka Henrik bécsi báró lovat akart Grüntől venni, ez mutatott is neki egyet, (melyet mástól bérelt kirövid időre, s ennek árában előlegül fölvevén egy 600 frtos váltót, a lovat soha sem adta át, hanem a váltót, azt eladta, ugy hogy Prohaszka a 600 frtot tényleg kénytelen volt megfizetni. Hasonló uton 415 frtig kárositotta meg Herbert Edét 1075 frtig gr. Engel bécsi lakost s többeket. Büneinek sorozatát a vádirat 9 pontban foglalja össze. Minthogy a tanúk a délutáni tárgyaláson nem jelentek meg, a tárgyalás nem volt befejezhető, s az itélet hozatal későbbre halasztatott.

— Fegyelmi tárgyalások a kir. táblán. Dr. Horváth Géza zsablyai kir. járásbiró azzal vádoltatik, hogy Peics Oragics gonpodinczi lakost ellenszegülés czimén minden kihallgatás nélkül bezáratta, továbbá hogy hivatalában hanyagul, lelkismeretlenül járt el, a feleket zsarolta s egy izben 4 frt költség helyett 86 frtot, máskor meg 100 frt helyett 294 frtot vett meg a feleken erőszakosan. igazolására aztán egy hamis orvosi bizonyitványnyal s állitólagos betegségével mentegetődzik. A vidék lakói annyira fel voltak ellene háboritva, hogy a jbiróság ellen formalis lázadás ütött ki, a nép fegyveresen támadta meg a személyzetet s a vádlott czimboráját, Popovich Milos ügyvédet agyonlőtte. A fegyelmi tanács (elnök: Szabó) vádlottat az összes vádpontokban kötelesség mulasztás czimén elmarasztalta és 345 frt birság s perköltség megfizetésére itélte. Török Zsigmond volt karczagi törvényszéki biró, jelenleg abádszalóki jbiró előbbi minőségében egy bünügyben hanyagul járt el, az itéletet kellő időben nem hirdette ki s igy a vizsgálati fogságban levők tovább ültek a börtönben, mint a mennyire itéltettek. A fegyelmi tanács vétkesnek mondá ki hanyagságáért s rosszalásra itélte. A vádlott fellebbezett.

TÁVIRATOK.

Róma, nov. 30. (Az „Egyetértés" távirata.) A király ma és tegnap Depretissel és Farinivel tanácskozott, kik a kamara feloszlását ellenzik, melyet Cairoli igen buzgón ajánl. Zanardelli, Pessina, Conforti és Seismit-Doda mindenesetre kiválnak a kabinetből. Az is hirlik, hogy Cairoli ismét a belügyi tárczát fogja átvenni. Mint jelölteket a külügyi tárczára de Launayt Berlinben, Farinit és Depretist emlegetik, Robilant most sem akarja még Bécset elhagyni.

Berlin, nov. 30. (Az „Egyetértés" távirata.) Poroszország képviselői a szövetségi tanácsban a polgári ostromállapot rendszabályokat azzal indokolja, hogy tudomása van egy nagyszerü socialistikus agitatióról, mely hasonló a nihilistáékhoz és a melyet kis csoportok szerveznek. Bizonyitékaik vannak bünös czélok kivitelére szolgáló eszközökről. A kiutasitott socialisták közt van valamennyi nevezetes izgató.

London, nov. 30. Münster gróf Salisbury őrgrófhoz ment Hatfieldbe. Beust gróf tegnap átnyujtotta Viktoria királynőnek az visszahivási rendeletet.

London, nov. 30. (Az „Egyetértés" távirata.) Daily News jelenti Pesawerből: Az összeköttetések a Khyber szorosban álló haderők közt ideiglenesen el van vágva. 4000 ellenséges hegyi lakos, kik Ali Musjid alatt gyülekeztek, elvágták az összeköttetést és az utócsapatokra lőttek. Fegyveres csapatok egészen elzárták az utat Dzsamrud és Ali Musjid közt. Egy nagy szállitmány lőkészletekkel visszatért Dzsamradba, mert nem volt képes áttörni a szoroson. A helyzet komoly.

Róma, nov. 30. Több külföldi püspök érkezett meg Rómába, ide lettek hivat, hogy az egyház állapotáról meghallgattassanak.

Lahore, nov. 30. A „Civil and military Gazette" jelenti: Pearsons őrnagy csapatát tegnap a fensikon, szemközt a Khyber szorossal az affridek megtámadták, az angolok részéről két ember elesett és egy megsebesült, az őrnagy alól lova lövetett agyon. A szoros tegnap óta zárva van és e miatt a szállitó kocsik visszatértek. A 9-dik ezred egy százada és a 45. szikh ezred oda indultak. Lövések hallatszottak, de az eredmény ismeretlnn. Tegnap óta Ali Muslid felől igen heves puskatüzelés hallható. Csak egy argida törzs ellenséges indulatu az angolok iránt.

Pétervár, nov. 30. Azon állitások, melyeknél Suwaloff gróf a barátságos nyilatkozatok tételén kivül még volna bizva, a londoni kabinettől nyilatkozatokat kérni arról, minő jellegü és minő kiterjedésü leend az afghanisztani expeditió, puszta sejtelmeken alapulnak. — Itteni legjobban értesült körökben minden közlésnél leghatározottabban azt állitják, hogy ilyen állitólagos közlésekről, sőt bárminemüekről, miket Suwaloff gróf a londoni kabinetnek tett volna, legkevesebbet sem tudnak. — Nem való, hogy Suwaloff gróf, midőn ujra megkezdette müködését Londonban, még különféle megbizásokkal ad hoc lenne ellátva. Csak arra utalnak, hogy itt mindenekfelett nagy feszültséggel néznek az angol trónbeszéd elébe, mely Anglia és Európa előtt általánosságban felvilágositásokat fogna adni az angol álláspontról és az angol nézetekről, vonatkozólag a külügyi politikára.

Róma, nov. 30. Zánardellivel tartott utolsó értekezletnél, mely 2 óráig tartott, a király kifejezte kivánatát, miszerint a helyzetről, mely a kamarában létezik tudósittatni akar. — A lapok közlései a különféle parlamenti pártok magatartásáról az „Agenzia Stefani" szerint puszta sejtelmek, de mindenesetre bizonyos az, hogy a baloldal néhány fractiói egymáshoz közeledni akarnak, hogy a miniszterium ellen lépjenek fel. A centrum és a jobb oldal maguktartása még ismeretlenek. Florenczben az egyletek arról tanácskoznak, hogy képviselőket küldjenek Rómába a királynak szerencsét kivánni, és undoruknak a merénylet ellen kifejezést adni. Némely az internationaléhez tartozó nő Florenczben elfogatott.

Pétervár, nov. 30. A császár tegnap Livádiából Moszkvába utazott, hol két napig fog időzni. A muszka lapok minden versiót Kaufmann tábornok beszédéről a Sir Alinak küldött diszkard átadásánál tendentiosus koholmányoknak nyilvánitja.

Madrid, nov. 30. A miniszterium tegnap a külföldi internalisták kiutasitását határozta el, mivel ezeknek jelenléte a közcsendre nézve veszélyes,

Bécs, nov. 30. A „Pol. Corr." jelenti Konstantinápolyból, hogy ott részleges miniszter változás állott be: Server pasa belügy, Kurdsid pasa igazságügyér és az őrmény Ohannas effendi közmunkaminiszterré lett.

Berlin, nov. 30. A kormány az uj kivételes rendszabályokat Berlinre és vidékére nem ok nélkül tette. Kétségtelen a titkos társaságok fennállása, melyek bizalmi férfiak által igazgattatnak, mint a régi mazzinisták és mindenütt összeköttetésekkel birnak a fővárosban. Bizonyos az is, hogy az itteni izgatás az internationalis igazgatással összeköttetésben áll. A kormánynak kötelessége a társadalmat megvédeni. mielőtt az késő lenne, kivált pedig azon hálózatot szétszakgatni, melynek középpontja Berlin.

Kopenhága, nov. 30. A Folkething 154 szavazattal 43 ellen elfogadta Bille inditványát a saint croixi kölcsön javaslatra nézve, hogy az a budgetbizottsághoz utasittassék vissza.

Róma, nov. 30. A anconai törvényszék a Circoli Barsanti feloszlatását rendelte ki tegnap, az Umbertide és Sigillo casinókban. A többi hasonnevü casinókban a vizsgálat folyvást tart, de hihető, hogy az eredmény hasonló lesz.

Berlin, nov. 30. A „Nat. Ztg." megjegyzi, hogy még végét nem érték az előkészitő rendszabályok. Az esti lapok azon hirt közlik, hogy Hamburgban 2 láda orsini bomba érkezett még. A „Nord. Allg. Ztg." azt irja: Azon erőfeszités, melyen Bismarck átment, szükségessé teszi az orvosok tanácsa szerint a nyugalmat, s igy Bismarck alig lesz képes az elfogadási ünnepélyeknél részt venni.

Bécsi tőzsde.

Bécs, nov. 30. (Az „Egyetértés" távirata.) Az előtőzsdén az árfolyamok emelkedtek. Az üzlet meglehetős élénk volt, s a coulissa értékekben jelentékeny forgalom jött létre. A valuták tegnapi árakon kináltattak.

Tiz óra 14 perczkor jegyeztettek: osztr. hitelrészv. 228.90, magy. hitelrészv. 211.25, angol-osztrák 98.50, államvasut 253.—, lombard —.—, Napoleond'or 9.32½, unió-bank 67.50, papir rente 61.07½, osztrák arany rente —.—, magyar arany rente 83.10.

11 órai zárlatkor. Osztr. hitelrészv. 228.75, magyar hitelrészv. 211.75, angol-osztrák 98.40, államvasut —.—, lombard —.—, Napoleondor 9.32—, unio-bank —.—, papir rente 61.12½, ezüst rente —.——, osztr. arany rente —.—, magyar arany rente 83.65, márka —.——.

12 óra — perczkor. Osztr. hitelrészv. 228.75, magy. hitelrészv. 211.75, angol-osztrák 98.25, államvasut —.—, lombard —.—, 1860-iki sorsj. 112.50, 1864-iki sorsj. 142.75, magy. sorsjegy 82.—, ezüst 100, Napoleondor 9.31½, unió-bank —.—, papir-járadék 61.15—, ezüst-járadék 62.15, osztr aranyjáradék 71.65, magyar aranyjáradék 83.65.

Két óra — perczkor. Osztrák hitel-228.90, magyar hitelrészv. 212.—, ang.-osztrák 98.50, államv. 253.53, lombardok 69.—, 1860-iki sorsj. 112.50, 1864-iki sorsjegy 143.25, ezüst 100., Napoleondor 9.31½, papir rente 61.12½, ezüst rente 62.35, osztr. rente —.—, magyar arany rente 83.70, magy. földteherm. kötv. —.—, magy. vasuti kölcsön —.—, salgó-tarjáni —.—, magyar hitel 212.—, magyar záloglevél —.—, alföld 114.75, erdélyi —.—, magy. éjszakkeleti vasut 113.—, magyar keleti vasut —.—, kel. vasuti elsőb. kötv. —.—, magy. sorsj. —.—, tiszai vasut —.—, kincstári utalv. 1874. 113.—, magyar arany járadék 83.70.

Zárlatkor a következő jegyzések történtek:

Bécs, nov. 30. Hitelrészv. 229.10 Galicziai 235.75. Államvasut 253 50. Hitel-sorsjegy 163.—.—. Napoleond'or 9.31— Arany 5.57. Frankfurt 56.50. Porosz pénzutalvány 57 55 Arany jár. 71 80. Angol-Osztrák 98 25 Lombard 69.— Tramvay —.—. Rente 61.10 1860-as 112 75. 1864-es 143 25. Ezüst 100.—. London 116 30. Általános épitőbank —.—. Török sorsjegy 21 —. Angolépitőbank —— Unio-bank—.—

Bécs, nov. 30. Magyar földteherm. kötvény 78 50, Salgó-Tarján —.—. Magyar hitel 211.75 Magyar záloglevél 94.40 Erdély 106— Magyar keleti vasut 65 25. Magyar sorsjegy 81.75 Magyar földhitel 80.—. Magyar vasuti kölcsön 98.60. Angló magyar —.—. Franco magy bank —.—. Alföld 114.75. Magyar északkeleti vasut 113— Kel.-vasuti elsőbbségi kötv. 62 40 Tiszai vasut 186.— Kincst. utal. 1874. 113.—. Arany járadék 83 65.

Bécs, nov. 30. (Az „Egyetértés" távirata.) (Gabnatőzsde.) Buza őszre —.— —.—, tavaszi buza 9.25—9.30, tengeri május—juniusra 5.30—5.35, őszi zab —.—.—, tavaszi zab 6.40—6.45, magy. gabona 6.70—6.90, kereskedelmi zab (tavalyi) 6.40—6.55, (idei) 6.05—6.25, gyorstermő tengeri 6.05—6.10, repcze-olaj szept.—deczemberre 33.——33.50, száz kilogrammonként. Spiritus 30 25 30.50.

Groszfeld F. tőzsde-távirata az „Egyetértés" részére.

Frankfurt. novemb. 30. 8 óra — p. (Zárlat.) Váltók Bécsre —.—, osztr. bank részv. —.—.—, osztrák hitelrészv. 197.75, osztr. államv. részv. 218.75, lombardok —.—, galicziai —.—, papir-járadék —.—, ezüst-járadék —.—, osztr. arany rente 62.—, magyar ar. rente 72.25.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, miszerint

kész öltönyök, kabátkák és köpenyekből

a legujabb **párisi** és **berlini** minták után, továbbá

ruhaszövetek, selyem és bársonyból az őszi idényre

a legjobban be vagyok rendezve s a megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesitem,

Mély tisztelettel

Eibenschütz Sándor,

Budapest, Ferencziek-épülete,

ezelőtt THEIN LIPÓT és FIAI üzlethelyisége.

STÄRK LIPÓT Budapest, SZERECSEN-UTCZA 16.

gyorssajtó monogramm nyomó-intézet és pecsét-gyár.

100 látogató jegy fehér . . . —40	100 boriték hozzá monogrammal —8	1000 sárga vagy szürke boriték czéggel . . . . . 3—
100 „ „ szines . . —50	100 nyolczad levélpapir czéggel —6	1000 negyed levéllap czéggel . 4—
100 „ „ fehér vagy márványfényezett . . . —60	100 boriték fehér czéggel . . —6	1000 „ levél czéggel . . 7—
100 látogató-jegy szin. nyomásu —80	100 nyolczad levélpapir borítékkal küldünk elegáns dobozban . . . . —	1000 „ „ fehéren vagy kékkel redőzve . . . . 8—
100 eljegyzési kártya borítékkal —90	100 negyed levélpapir czéggel 1—	1000 nyolczad levélpapir czéggel 5—
100 étkezési levél borítékkal 2—	100 „ levélboriték sárga, szürke, vagy kenderből czéggel . . . . . . —50	1000 pecsétmark legfinom. faju 2 30
1 elegáns doboz 50 angol levélpapirral és borítékkal monogrammal kicsiny 80 kr, közép frt 1, nagy frt 1.20, egész nagy frt 1.50.	100 számla czéggel . . . . —60	1 finoman fényezett szegélü pecsétnyomóval együtt . 3—
100 nyolczad levélpapir szines monogrammal . . . . —80	100 levél vagy boriték nyomás nélkül . . . . . . —30	Csak 7 frt 50 krért kapható
	1000 kenderboriték czéggel . . 2 50	1000 negyedlap, 1000 sárga, szürke vagy kenderboritékkal czéggel.

Vidéki megrendelések utánvét mellett és **megbizhatóan** teljesittetnek. Czimül elegendő **Stärk Lipót** Budapest, szerecsen-utcza 16.

Hirdetésem e helyen minden vasárnapés csütörtökön jelenik meg, és a szükséglet ideje alkalmával kérem **azt** itt keresni.

Bőrhát és sarokkal angol vászonnal borítva antik modorban 70 kr.

Bekötési disztáblák

Egészen angol vászonnal borítva vörös A vagy chamoir szinben 45 kr.

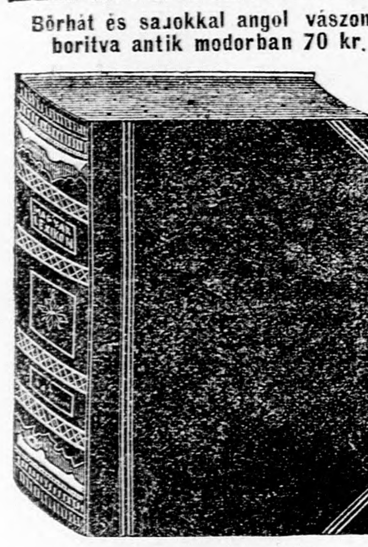

Hirháger Károly

könyvkötészetéből.

Budapest, akadémia-bérház.

A „Magyar Lexikon“

tisztelt előfizetőit ezeanel bátor vagyok figyelmeztetni az általam készitett bekötési táblákra, a melyek minden könyvárusnál is kaphatók.

Mivel a „Magyar Lexikon“-hoz csak is erős bekötési tábla alkalmas, bátor vagyok minden t. előfizetőnek különösen becses figyelmébe ajánlani, a bőrhát és sarkokkal antik modorban készült tábláimat. — Továbbá kaphatók még nálam a következő bekötési táblák:

A „**Természettudományi Közlöny**“ minden évfolyamaihoz meggy szinben. természettudományi jelvénynyel . . . . 50 kr.
„**Századok**“ történet társulati közlönyhez . . . . . . 50 kr.
A „**Földrajzi közlemények**“ minden évfolyamaihoz diszes jelvénynyel zöld szinben . . . . 50 kr.
Berecz „**Természet**“ minden évfolyamaihoz diszes barna és vörös szinben . . . . 60 kr.
A „**Vasárnapi Ujság**“ minden évfolyamaihoz tetszéses vörös, kék vagy zöld szinben . . . . 1 frt 60 kr.
A „**Magyarország és a Nagyvilág**“ vörös, kék vagy zöld szinben . . . . 1 frt 60 kr.
V „**Hölgyek Lapja**“ vörös, kék vagy zöld . . . 1 frt 60 kr.
„**Fővárosi Lapok**“ „ „ „ „ . . . 1 frt 60 kr.
A „**Magyar Bazár**“ vörös, kék vagy zöld . . . 1 frt 60 kr.
A „**Budapesti Bazár**“ „ „ „ „ . . . 1 frt 60 kr.
A „**Családi Kör**“ „ „ „ „ . . . 1 fst 60 kr.
A „**Képes Néplap**“ minden évfolyamaihoz meggy szinben 60 kr.
A „**Gazdasági Lapok**“ minden évfolyamaihoz zöld szin. 1 lrt 20 kr.
„**Üstökös**“ minden évfolyamaihoz barna szinben . 1 frt 20 kr.
„**Borsszem Jankó**“ minden évfolyamaihoz barna szinb. 1 frt 20 kr.
„**Bolond Istók**“ meggyszinben . . . . 1 frt 20 kr.

Ezen táblákba való bekötést minden vidéki könyvkötő is könnyen eszközölheti.

Mindennemü bekötéseket a legolcsóbbh áron gyorsan és pontosan eszközlök, ugyszintén vidékre is, ha a könyvek üzletem beküldetnek. Megrendeléseket utánvétellel is elfogadok.

Kitünő nevelőnők

tudomány, nyelvek és zeneképzettséggel, **társalgónők, angolnők, franczianők** egyenesen Schweitzből, észak-német és magyar okleveles

tanitónők és gyermekkertésznők,

német, magyar és franczia

BONNEOK, NEVELŐNŐK

azonnali alkalmazást nyernek.

„**Fekete**“ 1 nemzetközi központi iskola ügynöksége által, Budapest, Károly-körut 7. sz.

IV-ik egészen uj müsorozat.

Mellini-szinház

Vasárnap, deczember 1-én délután 4 óra, este fél 8 órakor.

2 nagy előadás 2

ELŐSZÖR:

A tudós kakas | Tell alma lövése.
Az indiai pelengér. | Uj világ-tájképek.

UJ *A FAKIR* UJ

Végül uj plasticai csoportozatok.

Neptun viz játékai.

29-ik évfolyam ugyanazon vezetés alatt.

Ezen a cs. k. helytartó-tanács által engedélyezett nőnöveldrben, a felvétel — müvelt osztályu kül- és belnövendékek részére — naponként eszközöltetik. Programmok ugyanott.

Theuerkauf Ferencz, igazgató.
Theuerkauf Fáni, a nevelő-intázet főnöknője

Bécs, IX. Währingerstrasse Nr. 22.

Zsákmadzagok, dohányzsinegek,

varró- és kötő spárgák,

heveder és borszürő zsákszövetek

a legjutányosabb áron kaphatók

Bakay Nándor,

mütani fonó-szövő-gyárosnál

Szegeden.

Elegans.

Téli kabátok 3-féle legujabb szabásban frt 17, 25, 30, 80.
Mencsikoffok frt 18—70.
Papi téli kabátok frt 30—70.
„ double kabátok frt 25—50.
Városi bundák frt 35—700.
Utazó bundák (erdélyi) frt 35—75.
Utazó bundák (choppen) frt 50—350.
Utazó köpenyek, angol facon 30—60.
Havelokok frt 20—60.
Vadász bundák frf 30—100.
Hálóköntösök frt 12—50.
Téli nadrág frt 7—24.
Ujas mellény frt 10—16.
Vadász kabátok frt 10—35.
Téli öltözetek comp. frt 26—70.
Libériák comp. frt 25—50.
Libéria téli kabátok frt 80—75.

Mindez a legujabb facon szerint gondosan készitve a legolcsóbb szabott árak mellett (az idő viszonyokat tekintve.)

Az ár minden darabon kitéve van

Nyári áruk 10% lerovattal a határozott áron alul, csupán

ROTHBERGER JAKAB

császár. és kir. udvari szállitónál

Budapesten,

Kristóf-tér 2. sz. I. emelet

a „Nagy Kristóf“-hoz.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Dr. Raufer G. M.

Pepsin-ét-pora

„Estomaticon.“

A pepsin-ét-por „Estomaticon,“ melynek legkiválóbb alkatrésze a pepsin (tiszta gyomornedvből előállitott anyag, és az orvosi tudomány első tekintélyei által a legjobb emésztő szernek elismert) a gyomor szervezetnek életerős működést kölcsönöz, egészséges és tiszta vért állit elő és a testnek előbbi erejét és egészségét, az embernek az elvesztett jó kedélt, és életörömöket adja vissza. Az étvágyat és székelyést előmozditja, eltávolit minden emésztési nehézséget, étvágyhiány, gyomorgörcsöt, gyomorkatarust, aranyeret, sárgaságot, sápkórt, beteges szint, elsoványodást, szédülést, ideges reszketést, fejszakgatást, görcsöket és mindennemü rosszullétet, gyomorterhelést, eltávolit a gyomorból és az egész testből zsiros és nyálkás nedveket, megszorult szelet, valamint minden főfájást.

A pepsin-ét-por minden alsó-test és gyomor betegeknek gyors és biztos segélyt nyujt és rendszeres használat mellett az egyetlen és biztos szer a melancholia és hypochondricus kedélhangulat ellen.

Különös hatással használtatik azok által, kiknek gyomruk a szeszes italok mérték'etlen élvezése által az emésztésre meggyengült.

Nem elcserélendő más, többnyire hatásnélküli, hamis drága gyomorporral.

Utánzattól és hamisitástól az óvakodás ajánltatik, ára:

1 doboznak használati utasitással . . . . . . — frt 60 kr.
10 „ „ „ . . . . . . 5 frt — kr.

Központi raktár:

Bécs, IV., Schäffergasse Nr. 21.

Főnyeremény esetl. 375.000 márka.	Szerencse-jelentés.	A nyereményeket az állam biztositja Az első huzás deczemb. 11. és 12-én van.

Meghivás a Hamburg állam által biztositott nagy pénzkisorsolásnáli

nyeremény-esélybeni részvételre,

a melyben több mint

7 millió 790.000 márkának

kell biztosan nyeretni.

Ezen előnyös *pénzkisorsolás nyereményei*, mely tervszerüen 82,500 sorsjegyet foglal magában, a következők, u. m.:

A **legnagyobb** nyeremény esetl. **375.000** márka.

1 jutalom á m. 250,000	804 nyerem á m. 2000
1 nyerem. á m. 125,000	3 nyerem. á m 1500
1 nyerem. á m. 80,000	10 nyerem. á m. 1200
1 nyerem. á m. 60,000	502 nyerem. á m. 1000
1 nyerem. á m. 50,000	621 nyerem. á m. 500
1 nyerem. á m. 40,000	37 nyerem. á m. 800
1 nyerem á m. 36,000	675 nyerem. á m. 250
3 nyerem. á m. 30,000	40 nyerem. á m. 200
1 nyerem. á m. 25 000	86 nyerem. á m. 150
6 nyerem. á m. 20,000	22850 nyerem. á m. 138
6 nyerem. á m. 15,000	10 nyerem. á m. 135
1 nyerem. á m. 12,000	1950 nyerem. á m. 124
24 nyerem. á m. 10,000	75 nyerem. á m. 120
2 nyerem. á m. 8,000	4 nyerem. á m. 100
3 nyerem. á m. 6,000	3450 nyerem. á m. 94
81 nyerem. á m. 5,000	3950 nyerem. á m. 67
61 nyerem. á m 4,000	35 nyerem. á m. 50
4 nyerem. á m. 3,000	9950 nyerem. á m 40
	3950 nyerem. á m. 20

és rövid holnapok alatt 7 sorozatban *biztos* eredményre jut.

Az *első nyeremény-huzás hatóságilag*

f. é. deczember 11. és 12-ére

van megállapitva, és ára ehhez

az egész eredeti sorsjegynek csak 3 frt 40 kr,
a fél eredeti sorsjegynek csak 1 frt 70 kr,
a negyed eredeti sorsjegyeek csak 85 kr,

és ezen az *állam által biztositott eredeti sorsjegyek* (nem eltiltott igérvények) *a pénzek bérmentes beküldése után*, az innét *legtávolabb eső vidékre is elküldetnek.*

Minden résztvevő *eredeti sorjegyén kivül* egy az *állam czimerével* ellátott *eredeti-tervet ingyen kap*, és minden megtartott huzás után a huzási lajstrom *felszólitás nélkül azonnal* megküldetik.

A nyeremények kifizetése és elküldése

az érdekeltek részére *egyenesen általam azonnal és a legnagyobb titoktartás mellett eszközöltetik.*

Bármely megrendelés egyszerüen egy *postautalványon is eszközölhető.*

Azért forduljon bizalommal mindenki megrendelésével

id. Heckscher Samu

Bankár és váltó-irodájához *Hamburgban.*

Minden régi köhögés ellen,

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, s a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mellszörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégitőbb eredmény előidézése nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltünőleg jótékonyan hat, sőt a **görcsös** és **hög-hurutnál** elősegiti a nyulós és megrekedő nyálka kiköhögését, azonnal enyhiti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolit minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesb **szárazbetegségi köhögést, és vérhányást is.**

Ára 1 egész üvegnek 3.60, egy fél üvegnek 1.80, egy negyed üvegnek 90 kr. Csomagolva üvegenkint 20 krral több.

Mayer G, A. W., Breslauban.

Főraktár Budapesten: Török József gyógyszerész urnál, király-utcza 7. sz.

Uri-ing-gyár.

Az előre haladott őszi idény miatt gyári raktáramból következő árukat adok el:

	azelőtt	most
5000 db elegans szines uri-ing . . .	2 50	1.30
5000 db elegans creton uri-ing . . .	2.50	1.50
5000 db elegans chiffon uri-ing . . .	2 50	1.30
500 db duxi-ing (testre)	2.—	1.—
500 db fehér vagy szürke flanell kabátka	3 —	2.—
500 db legfin. szines flanell ing . .	4 50	3 —
500 pár vászon alsó-nadrág . . .	1.50	—.90
500 pár voualas barchent alsónadrág .	1.80	1.10
1000 pár fehér és szürke flanell nadrág	3.—	2 —
1000 pár himzett kabátka	—.80	—.50

CSÁKY ÁRMIN, fehér-ruha gyára,

Budapest, Sugárut (octogontér) 60. sz.

Egyedüli, biztos sikerrel használható gyóggszer,

gyomor-, láz-, ideg-

és

görcsbajokban szenvedők részére.

Valódi

stayer ürmös-növény-kivonat.

Ezen kivonat, melynek egy háztartásban sem szabad hiányozni, kitünő hatásánál fogva nem csak egész Európában közkedvességü tárgy, hanem már Amerikában is igen kerestetik és általánosan kedvelik. Hideglelés ellen kitünő hatással bir; azonkivül gyomorbajoknál, rosz emésztésnél és étvágyhiánynál csodálatosan nem kevésbé görcsös bajoknál is igen szép sikerrel használtatik. Ki ezen ürmös-kivonatot teljes meggyőződéssel rendesen használja, a legrövidebb idő alatt meggyőződik, hogy épen ugy mint a kenyérnek a háznál hiányozni nem szabad.

Használati utasitás: Elrontott gyomornál, gyomorgyengeségeknél étvágyhiánynál vagy gyomorgörcsnél elegendő 1 evőkanállal, hideglelésnél 2 kanállal szükségeltetik. **Azonkivül lehetséges ezen kivonatból a legjobb ürmöst késziteni, ugyanis 10 liter veres borhoz egy kilo czukrot és egy kis bouteilla kivonatot kell venni.**

Ára ezen ürmös-kivonatnak a következő:

$^2/_{10}$ literes üvegben 60 kr.
$^5/_{10}$ „ „ 1.50 kr.
1 „ „ 3.— kr.

Küldemények minden irányban utánvétellel szállittatnak az utolsó vasut vagy pósta megnevezése mellett. Csomagolás a legolcsóbban számittatik.

Kivánatra nagymennyiségü elismervények által bizonyittatik a gyogyszer sikere, de nyilvánosan nem közöltetnek.

Egyedüli főraktár:

ÉDER ANTAL GYULÁ-nál

Budapesten,

Ferencziek (baratok) terén, 4. sz. alatt.

Azonkivül kapható minden elsőbbrendü gyógyszertárakban és füszerüzletekben.

Figyelemreméltó.

Ágy-nedvesség

(éjjeli vizelés.)

Van szerencsém a n. t közönségnek szives tudomására hozni, hogy én több évi tapasztalatokra támaszkodva, egy utasitásom szerint használt igen egyszerü szerrel gyermekeknél valamint felnőtteknél az **ágynedvességet** jótállás mellett eltávolitom. Hivatkozom erre vonatkozólag, sok szenvedő által kiállitott elismerő-okmányokra, kik ezen egyszerü szernek teljes meggyógyulásukat köszönik.

Lánez Vincze,

Budapest, kis kerest-utcza 43.

Vidéki megrendeléseknél egy pósta bélyeg mellékelése kéretik.

A zálogházakból

kiváltott, egészen uj kiváltatlanul hagyott aranyáruk u. m. arany és ezüst zseb-órák irásbeli jótállással, a következő legolcsóbb árakon: Aranyba foglalt valódi gyémánt-gyürü 8 frt 50 krtól fölfelé

arany-női gyürük	2.80-tól	fölfelé	ar -óralánez hosszu	16.50-tól
arany-pecsétgyürük	5.50-tól		ar -óralánez rövid	13 50-tól
arany-jegygyürük	3.50-tól		ar -medaillon-láncz	5 50-tól
arany-medaillon	5.90-tól		ar -inggombok párja	4 75-tól
ar.-fülbevaló gömbölü	3.50-tól		arany karperecz	13.75-tól
arany-fülbevaló hosszu	3 50-tól		ar -broch és fülbev.	13 50-tól

(all right-hand prices: fölfelé)

arany-brochok és fülbevalók gyémánttal	28 75-tól	fölfelé
arany-medaillonok gyémánttal	16.— „	
arany-medaillon dupla-arany legujabb különlegesség	10 — „	
alkalmas ajándékok arany és ezüst tárgyak	— 70 „	

Az összes tárgyak a kir fémjelző hivatal által bélyegezve Zsebórák kétévi jótállással

ezüst cylinder órák	kitünően szabályozva	7 frt 50 krtól	fölfelé
ezüst horgony órák		12 „ —	„
ezüst remontoir órák		15 „ —	„
arany női órák		18 „ 75	„
arany női remontoirok		35 „ —	„
arany uri henger órák		31 „ —	„
arany remontoir uri órák		39 „ —	„

csak *Trottina József* arany, ezüst, ékszer és óraraktárában, Budapest, hatvani utcza 15. sz.

Javitások ingyen. Vidéki megrendelések utánvéttel azonnal. Nem megfelelők kárpótlás nélkül elcseréltetnek.

Kicsinyben darabja 40 kr.

Sapolio Sapolio Sapolio

ENOCH MORGANS SONS'tól

NEW-YORK.

Háztartásnál nélkülözhetlen.

A legjobbnak elismert tisztitó-szer 2-féle fajtában

I. Kézi-szappan (mozsdó-szappan) utolérhetlen

II Sapolio (tisztitó-szer) minden kigondolható dologhoz, Amerika-, Angol-, Franczia-, Németország-, Schweitz-, Belgiumban stb. stb. általános használatban van.

NB. A használati utasitás minden darabhoz mellékelve van.

Kapható minden füszer- és diszmü-áru kereskedésben. Nagyobb raktárak Budapesten:

Kertész Todor, Fanta Károly (ezelőtt Neusz H) **fürdő-utcza, Rothauser testvérek** király- és hatvani-utcza; **Geitner** és **Raus** váczi-ut, **Gussman** és **Mautner** váczi-utcza, **Édeskuty L. és Szenes E.** uraknál

Főraktár: GROSSFELD PH.-nál

Thonet-udvar Dunasor.

Kicsinyben darabja 40 kr.

Papier d'Orient et Enveloppes

a legdivatosabb és legeteganabb

levélpapirok

Plentl Ferencz fiaitól Grácz.

Minden nagyobb papir-kereskedésben kapható.

A fenti jegyre kéretik figyelmesnek tenni.

Szépség! Ifjuság!

Ajánlásraméltó

hölgyeknek

az egyedüli ártalmatlan, kitünő szépségfentartó szer:

RAVISSANTE

dr. Lejosse-tól Párisban.

A legjelesb és legmegbizhatóbb szépitőszer pörsenések, pattanások, bőr-atkák, nap-égés, szeplő, rezesség és mindennemü bőr-kiütések ellen.

A „Ravissante“ a bőrnek gyöngéd fiatal frisseséget kölcsönöz, az arczot, nyakat és kezeket vakitó fehérségüvé teszi, ifjitó és frissitő hatással bir, a zord levegő behatása ellen védelmez, a bőr gyöngédségét legkéső öregségig megtartja, s a bőrön a legjobb szem előtt is észrevehetlen. Sok év óta joggal a **legkedveltebb** bőrtisztitó és szépitő-szere a **hölgyvilágnak.**

Egy nagy eredeli üveg 2 frt 50 kr.
(Elég 6 hóra.)

Egy kis eredeti üveg 1 frt 50 kr.
(Elég 3 hóra.)

Fölülmulhatatlannak

bizonyult valamennyi eddig készitett szappan között egyedül és kizárólag a **kitünő, általánosan ismert**

SAVON RAVISSANTE

dr. Lejosse-tól Párisban.

A legkedveltebb pipereszappan a bőr szépitése s javitására, éltető és fenntartó hatása által a bőr hajlékonysága és puhaságára különösen kitünik A ki egyszer megkisérlé, soha sem fog más szappant használni.

Egy dobozzal (3 drb) 1 frt 50 kr.

Valódi minőségben kapható *Budapesten:*

TÖRÖK JÓZSEF

gyógysz. király-utcza 7.
Lueff M. illatsz. Dorottya-utcza 3.
Kertész Tódor, Dorottya-utcza 2.
Vadász utóda koronaherczeg-utcza 2.

Borszivattyuk

mint különlegesség minden hozzátartozóval, különösen valódi amerikai gummi-tömlők igen olcsón kaphatók

Neukomm Val. fiainál

Versetzen.

Illustrált árjegyzékek ingyen.

Figyelemreméltó.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönségnek tudomásul juttatni, hogy kiadásunkban megjelent 25 kros füzetekben:

„A Haramiák herczege“

„A FEGYENCZ“

és

„*MARIA STUART*“

regények,

s előfizetőknek a 20-ik füzetéhez

„KOSSUTH LAJOS“

nagyszerü olajnyomatu jutalomképet arany ágkeretben 92 cmt. széles s 106 cmt. magas

csak 3 frt 50 kr

utánfizetés mellett kiszolgálunk

Nem előfizetőknek ezen kép ára **15 frt.**

Miután a nagyérdemü közönség becses pártfogásáért esedezünk, maradtunk tisztelettel

Klein Samu és Mór

könyvkiadók

Budapest, ó-utcza 25-ik szám alatt.

Boszniaba

és **Herczegovinába** hivattak be legjobb munkásaink, ennek folytán kénytelenek vagyunk

china-ezüstáru-gyárunkat

beszüntetni, és a raktáron levő nagy mennyiségü diszesen kiállitott china-ezüst gyártmányainkat, e élyen a gyártási áron alul elárusitani. Kimerítő árjegyzékek kivánatra bérmentve megküldetnek.

Leszállitott árak:

	ezelőtt	most		ezelőtt	most
6 db kávéskanél	frt 3.50	1.50	1 db vajszelencze	frt 5.—	2.—
6 db evőkanál	„ 7.50	2 80	1 pár gyertyatartó	„ 8 —	3. -
6 db asztalkés	„ 7.50	2.80	6 db kés és villatartó	„ 5.—	2,70
6 db asztalvilla	„ 7.50	2 80	1 db czukorfogó	„ 2 50	1 —
1 db levesmerő	„ 5.—	2 30	6 db csemegekés	„ 6.—	2.50
1 db tejmerő	„ 3.50	1.50	6 db csemegevilla	„ 6. —	2.50
1 db czukorszelencze	frt 14.—	8.—	1 db sótartó	„ —	70

Legujabb gombgarniturák géppel 1 frt, 1 db szivarka dohányszelencze 2 frt. Továbbá remek tálczák, kávé- és theakannák, asztaldiszek, ágas gyertyatartók, czukorhintók, tojásevő készletek, fogvájó tartók. eczet és olaj garniturák és más egyéb czikkek stb ép oly bámulatos olcsó árakon.

Különösen figyelemreméltó:

6 db evőkanál, 6 db kés, 6 db villa, 6 db kávéskanál, mind a 24 db elegans tokban 24 frt helyett csak 10 frt.

Ugyanilyen 24 db brittania ezüstből elegans tokban csak 7 forint

Megrendelések utánvét mellett gyorsan és lelkiismeretesen teljesittetnek

PREIS E. Bécs, Rothenthurmstrasse 29

Az elgyengült férfierő hires mü ugyanott kapható.

Ennek ára 2 forint 50 kr.

Titkos betegségeket

bármily nemüeket, és a

tehetetlenséget (elgyengült férfierőt),

továbbá **bőrbajokat, vizelési nehézségeket**, hugycsőszükületeket, friss és idült **nyákfolyást**, nőknél az ugynevezett **fehérfolyást**, a bujakórok fekélyeit és másodrendü bujakórt minden alakjaiban és elesufitásaiban, az önfertőzés minden következményeit, mint: ondófolyás, éjjeli magömléseket, sőt a **végképi tehetetlenséget is, katonai és polgári** főkórházakban, mint a magángyakorlatban a legujabb tapasztalatok s buvarlatok nyomán az évek hosszu során át sok ezer esetben kipróbált egyszerü módszerrel, kiválóan tartós siker biztositása mellett bámulatos gyorsan s alaposan gyógyit (ujon keletkezetteket 48 óra alatt)

specialista **WEISS J.**

gyak. **orvos, sebész** és **szülész**, az itteni cs. k. katonai **főkórházban** volt osztályorvos, bel- és külföldi tudományos és humanitási társaságok rendes s tiszteletbeli tagja, és több kitüntetés tulajdonosa.

Rendelő intézet: Budapest, belváros, korona-herczeg-(uri)-utcza 8. szám, bemenet a lépcsőn.

Naponkint délelőtt 7 - 10-ig, d. u. 1—4-ig, este 7—8-ig

Dijjal ellátott levelekre azonnal válaszoltatik, és a gyógyszerek megküldetnek.

Sorsjegyek részletfizetésre.

Egy egész 1864-es államsorsjegy	évenként 4 huzás főnyeremény 200.000 frt	eladok	18 havi részletben	á 10 frt
Egy fél „ „	„ „ „		18	á 5 frt
Egy egész Magyar sorsjegy	évenként 3 huzás főnyeremény 2.0 000 frt		20	á 6 frt
Egy fél „ „	„ „ „		15	á 4 frt
Egy egész Insbrucki sorsjegy	évenként 2 huzás főnyeremény 20.000 frt		13	á 2 frt
Egy egész Salzburgi sorsjegy	évenként 2 huzás főnyeremény 20.000 frt		12	á 2 frt
Egy egész Rudolf sorsjegy	évenként 2 huzás főnyeremény 20.000 frt		10	á 2 frt
Egy egész Krakaui sorsjegy	évenként 2 huzás főnyeremény 20.000 frt		11	á 2 frt

Már az **1-ső részlet** lefizetése után a tulajdonos a legközelebbi huzásnál ***vele játszik*** és az esedékes nyeremény kizárólagos tulajdonát képezi.

Igérvények

egész sorsjegyekre.

Magyar sorsjegy	1864-es államsorsjegy
huzás már deczember 15.!!	huzás màr deczember 1.!!
csak *3* frt és bélyeg	csak frt *4 50* és bélyeg

35,000 forint.

A VII. m. kir, állam-jótékonysági sorsjegyek 2 frtért kaphatók

Lőry J. bank- és váltó-üzletében. Budapest, hatvani-utcza 17. sz. az uj világ-utcza átellenében, valamint a fiók-üzletben Sebestyéntér 1. sz.

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában Károly-kaszárnya (rostély-utcza 3. szám.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 30-án.

Elnök: Várady Gábor.

Jegyzők: Baross Gábor, Antal Gyula, Molnár Aladár.

A kormány részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Wenckheim Béla br, Trefort Ágoston, Pauler Tivadar, Szende Béla, Bedekovics Kálmán.

Elnök bemutatja a miniszter elnök átiratát, melyben tudatja, hogy a válaszfölirat tartalmát a király tudomásul vette.

Hunyadmegye központi választmánya jelenti Benedikty Albert képviselőnek f. hó 26-kán bekövetkezett halálát. A ház ezen veszteség felett részvétét jegyzőkönyvileg fejezi ki és Hunyadmegye központi választmánya uj képviselőválasztás elrendelésére utasittatik.

Liptómegye az illetékek szabályozásáért folyamodik. A kérvényi bizottsághoz utasistatik.

Odescalchi Arthur Zalamegye tapolczai, (Éljenzés a szélső bal felől.) Gaál Jenő Aradmegye pécskai választókerületekben, — Bakay Nándor Szegeden (Éljenzés a szélsőbalról) és Molnár György Debreczenben megválasztott országos képviselők bemutatták megbizó levelöket.

A megbizó levelek az állandó igazoló bizottsághoz utasittatik.

Takácsy Sándor, Törs Kálmán, Szilády Lajos és Vojkffy János képviselők az állandó igazoló bizottság véleményes jelentése alapján a szokásos 30 nap fentartásával igazoltatnak.

Az interpellacziós könyvbe Sárközy Aurél jegyzett be egy interpelláczíót az ideiglenes pénzügyminiszterhez az 1878. XXIV. t. cz. végrehajtását targyazó pénzügyminiszteri rendelet iránt; (és Thaly Kálmán egyet a közoktatási és belügyminiszteriumhoz az ó-budai határban levő római vizvezetéki műmaradványok lerontásának meggátlása iránti intézkedés megtétele érdekében.

Az interpellacziók az ülés végén fognak előterjesztetni.

Irányi Dániel a berlini szerződés tárgyalását a jövő hét kedd vagy szerdai ülés napjára inditványozza kitüzetni.

Tretort Ágoston kéri a házat, hogy e tekintetben az ülés végén határozzon, midőn a miniszterelnök is jelen levén, a ház őt is meghallgathatja. A ház elhatározza.

Következik a napirend: a kérvényi bizottság jelentésének tárgyalása. Az előadó inditványára, először Somogy megye fölirata a fuvarozási ügyben s ezután Pestmegyének ugyanezen tárgyban benyujtott felirata tárgyaltatik.

Vécsey Tamás előadja, hogy a kérvényi bizottság meghallgatta az illető minisztereket, kik az utólag felmerült mozgósitás folytán rögtön előállott szükséggel indokolták a kormány eljárását. — A honvédelmi miniszter ezen felül kijelentette, hogy a kormány a kártéritések iránt tárgyalásokat kezdett a közös hadügyminiszterrel. — Hogy napidij mellett, kártérités kötelezettségével jogositva van a kormány előfogatokat kirendelni, azt szóló a novum regulamentum militareval igazolja. Az önvédelmi harczban is kirendelt az akkori kormány előfogatokat. (Nagy derültség a baloldalon. Madarász J.: Szegény 48!) Az 1741. sz. t. cz. határozottan fentartja a kormánynak ezen jogát. A II. József császár által kiadott Vorspanns-Normale-ra nézete szerint nem lehet hivatkozni, minthogy ezt nemcsak maga József visszavonta, de az a bitófa alatt megégettetett. (Madarász J.: A 67-ki kiegyezéssel is az lesz!)

A kérvényi bizottság véleménye igy hangzik:

A kérvényben érintett fuvaroknak a mi saját véderőnk számára élelmi czikkek szállitása végett kártalanitás melletti kirendelése halasztást nem türő szükség következtében s a novum reg. milit. VIII. att. 35. és 36. pontjainak, valamint az annak alapján képződött dikasterialis és municzipális gyakorlatnak, az ezt megerősitő s maig el nem törölt 1844: IX. t. cz. 13. §-ának, ugy szintén a török és franczia hadjáratokban és legutóbb az önvédelmi harczban tanusitott szokásnak — sérelme nélkül történt ugyan és igy a vád alá helyezés elegendő indokául nem tekinthető.

Mindazon által, hogy ily és egyéb katonai szolgáltatások részletes törvény által szabályoztassanak, felhivatik a honvédelmi miniszter, hogy annak idején ide vonatkozó törvényjavaslatot terjeszszen a ház elé.

A fuvar-kirendelés indokául szolgáló hadviselés iránt a ház a f. évi november 28-án végleg elfogadott feliratban nyilatkozván s a fuvar-okozta károk megtéritése iránti tárgyalások menete érintetlenül hagyatván, a föliratban foglalt nézetektől eltérő ujabb határozat hozatalát a kérvényi bizottság nem inditványozhatja.

Épen ezen elintézés alá veendők a fentebbi 51, számu kérvényt pártoló 53., 58., 60., 192., 404. és 428. számu feliratok.

László Imre az aggkor elsőbbségére hivatkozva, reméli, hogy Somogymegyei képviselőtársai meg fognak bocsátani, ha a somogymegyei nagyfontosságu föliratnál első emel szót. Somogymegye fölirata, mint a riadó fuvás rázta fel a nemzetet az alkotmánysértésnek a hatalmában levő eszközökkel lehető megakadályozására és százszorosan visszhangzott az a törvényhatóságok és népgyülések tiltakozásaiban s az országgyüléshez intézett felterjesztésekben, melyekhez a sértett alkotmánynak elégtétel adást kivánnak s Tisza és Szende vád alá helyezését kérik. (Helyeslés a szélső balon.)

1868-tól fogva a magyar parlament és kormányának története nem egyéb, mint a jogföladások története. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Nem akar most ezekről bővebben szólni, ezuttal csak a boszniai okkupáczióra szoritkozik, mely az országgyülés hire és tudta nélkül történt meg s 4000 halottjával és 20.000 sebesültjével mindig helyet fog foglalni Magyarország gyászlapjain. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Az alkotmányhit alapja az, hogy semmit rólunk nélkülünk. Ha ez kijátszatik, akkor az alkotmány, a népképviselet nem egyéb, mint ügyesen kigondolt eszköz arra nézve, hogy a népek önmaguk által semmittessenek meg. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Áttérve ezután a Somogymegye felirat előzményeire, megemliti, hogy a miniszter százados szokásra hivatkozott, midőn Somogymegyétől előfogatokat kivánt.

De ilyen ősi szokás, melyre a miniszter hivatkozhatnék, nincs, hanem létezett egy másik és ez az, hogy az ország határain belől s itt is csak két mértföldnyire lehetett fuvarokat igénybe venni. (Igaz a szélső balon) Sőt több régi törvényeink becstelenség terhe alatt tiltják az országgyülés által meg nem szavazott subsidiumok teljesitését. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Erre támaszkodva kéri tehát Somogymegye az illető két miniszter pörbefogatását.

Felhozza azután szóló, hogy alig van példa arra, miszerint oly rövid idő alatt és oly következetességgel sodortatott volna egy állam a pénzügyi és politikai válság örvényébe, mint Magyarország (Ugy van! szélsőbalon.) A nép elszegényedett, az erkölcsök megromlottak (Ugy van! a szélsőbalon.) s megrendült a nemzet hite az alkotmányosságban és törvényben. (Igaz! a szélsőbalon.)

A jelenlegi alkotmányosság hasonló azon franczia alkotmányossághoz, melyet XVIII. Lajos VII. Ferdinánhoz irt levelében akképen jellemzett, hogy ügyesen kiszemelt miniszterek és jól összeállitott parliament mellett az alkotmányos kormányzat többet ér az absolutismusnál. A jelenlegi többséget és kormányt pedig X. Károly alatt Polignac többségéhez hasonlitja szóló.

Röviden jellemezve azután a kormány politikáját, melynek kutfeje Bécs és éle, mint mindig, Magyarország ellen van intézve (Ugy van! a szélső balon.) a kérvényi bizottság javaslata ellenében a következő elleninditványt nyujtja be:

Elleninditvány. Tekintve azt, hogy a kormány az alkotmány létalapja mellőzésével, az országgyülés tudta és beleegyezése nélkül a boszniai kalandos hadjárattal sulyos pénz- és véráldozatot erőszakolt a magyar nemzetre; tekintve azt, hogy a személy- és vagyonbiztonság megsértésével a boszniai hadjáratra idegen országba fuvarokat és fuvarosokat rendelt és azokat katonai szolgálatra kényszeritette; tekintve, hogy az 1609: 2-ik, 1610: 4-ik az 1618; 2-ik, az 1622; 2-ik, az 1638: 1-ső törvényczikkek ellenére, melyek világosan kimondják, illetőleg megerősitik, hogy a király a békét tartsa meg és az ország tudta és beleegyezése nélkül háborut ne kezdjen, a kormány mégis a koronának a boszniai — az egész magyar nép által ellenzett — háborut tanácsolta, tekintve végre azt, hogy a kormány mindazon tetteiért és mulasztásaiért, melyek az alkotmány biztositását, a fennálló törvények rendeleteit, személyszabadságot, vagy a tulajdon szentségét sértik, az 1848: 3-ik törvényczikk 32. §-a szerint feleletre vonandó, inditványozom: hogy Somogymegye felirata értelmében Tisza Kálmán miniszterelnök és Szende Béla honvédelmi miniszter vád alá helyeztessenek és az okozott károk megtéritésére köteleztessenek.

Simonyi Lajos b. botrányosabb könnyelműséggel megindított hadjáratról nem tud, mint a boszniai okkupáczió. Előbb egy zászlóaljjal és zenekarral akarják Boszniát meghóditani, majd 70.000 s azután 100.000 embert rendelnek ki, s akkor jut eszökbe az élelmezésről gondoskodni, s a kényszerfuvarozáshoz fordulnak. De ezt szóló csak akkor ismeri el jogosnak, midőn az állam létete van fenyegetve; de ez a jelen esetre nem alkalmazható.

A kormány eljárása tehát törvényellenes volt, s azonfölül a tisztviselőkkel való elbánását is helyteleniti. Mindezeknél fogva határozati javaslatot nyujt be. László Imre javaslatát azért nem fogadja el, mert nem szeret oly intézkedéshez hozzájárulni, a melyből a végső konsequencziát kivonni nem akarja, mert ez esetben, hogy ha csakugyan többséget nyerne az inditvány s csakugyan felelősségre vonatnék s tán vád alá helyeztetnék a kormány és annak következtében elitéltetnék, szóló volna az első, a ki azt mondaná: ne bántsuk, hadd menjen isten hirével. (Derültség s helyeslés balról.)

Határozati javaslata igy szól: a közös hadsereg Boszniában müködő hadosztályai számára szükségelt élelmi czikkek szállitása végett, a belügyminiszter és honvédelmi miniszter uraknak a kényszerfuvarok kiállitására vonatkozó rendeletét a képviselőház sem a személyes szabadság és tulajdon biztonságával, sem szentesitett törvényeinkkel összeegyeztethetőnek nem tartja és bár a hadseregnek élelmi szerekkel kellő mértékbeni ellátásának szüksége senki által kétségbe nem vonható, a tett intézkedések czélszerüségéről az ellenkezőt bizonyitó tapasztalat által meg nem győzetett, ennek folytán határozatilag kimondja a ház, hogy a kormány hivatolt rendeletét nem helyesli.

Tisza Kálmán Simonyi L. és László I. egyes állitásaira tesz megjegyzéseket; László I. ellenében felhozza, hogy az amit XVIII. Lajosnak VII. Ferdinándhoz irt leveléről felhozott nem való, mert azt a levelet Paul Locuis Courier irta egy pasquilban az akkori franczia parlamentarismus kigunyolására. (Derültség a jobb oldalon.)

A mi a fuvarokat illeti, felhozza, hogy figyelembe jött azon törekvés, miszerint a kirendelt fuvarok minél előbb fogadott fuvarosokkal váltassanak fel s a kirendelt fuvarok egy egyrésze már jó régen vissza is jött, egy része valamivel később, egy része — igaz — még most is ott van. (Közbekiáltás szélső balról: Egy része meg ott veszett); de csak az van ott, a ki nem akart visszza jönni. (Felkiáltások a szélső balon: Mert nem eresztették vissza!) Igenis, nem akart visszajönni, mert sokan nem maradtak vissza azért, mivel ott jövedelmező üzletet csinált, részint vasutnál, részint másutt.

Németh Albert; Meg is házasodtak! Élnek, ha meg nem haltak!

Tisza K. mellesleg megjegyzi Simonyinak, ki szólónak ellenzéki korában tett nyilatkozataiból olvas föl, hogy mindenki beszédében lehet eltérő nézeteket felmutatni.

Csanády Sándor: Nálunk nem:

Tisza K. Még talán Csanády Sándor ur beszédeiben is. (Derültség.) Áttérve a boszniai okkupáczió alatti intézkedéseire, megjegyzi, hogy miután a fuvarokra a hadsereg érdekében szükség volt, azokat megtagadni nem lehetett s a kormánynak a legnagyobb kötelességmulasztás nélkül nem volt szabad megengednie, hogy e fuvarok ki nem rendelése miatt a hadsereg a legnagyobb nélkülözéseknek legyen kitéve (Helyeslés a jobboldalon, nyugtalanság a baloldalon) s még ha csakugyan a a törvény ellenére gondoskodott volna is a kormány a hadseregről: a felelőséget el birja vállalni és viselni szóló. (Helyeslés jobb felől.)

Eötvös Károly megvárta volna a parlamentarismus érdekében, hogy a kormány minden rendkivüli módon tett eljarásáért már akkor tegye meg az indokolást, mikor a támadások még be nem következtek.

Mindenekelőtt Tisza azon nyilatkozatára tesz megjegyzést, melyet László I. historiai ismerete ellen felhozott. Megengedi, hogy Tiszának igaza van és beismeri, hogy a jogi és históriai tanulmányoknak az alkotmányosság ellen irt pasquillusokból való szerzésében a miniszterelnök sokkal nagyobb jártassággal bir, mint László I. (Élénk helyeslés a szélső balon és baloldalon.)

A mi az ország egyes részeinek aránytalan megterheltetését illeti, arra nézve megjegyzi, hogy törvénytárunkban egyetlen egy törvény sincs, mely ne gondoskodnék arról, hogy a terhek arányosan legyenek felosztva az ország lakosai közt s ha mégis ez nem történhetnék, a nagyobb mérvben sujtott vidékek kárpótlásban részesittettek. De a kirendelt fuvarosoknak adott 2 forint napdij nem megfelelő kárpótlás.

Erre nézve felhozza a pestmegyei Gyömrő falut, mely kénytelen volt a kirendelt 3 előfogatot saját költségén kiállitani s ez került 1200 frtjába. A bizottsági előadó felhozta, hogy ilyen esetben azok, kik kárt szenvedtek, folyamodjanak kárpótlásért. Tudjuk az ilyen folyamodványok sorsát, majd 2—8, sőt 20 év mulva megérkezik a válasz, hogy miután a kár kellőkép indokolva nincs, a folyamodvány elutasittatik; (Ugy van! balfelől:) miután pedig a folyamodásra bélyegek nincsenek a bélyeg és illetékszabályok határozatai értelmében felragasztva, elmarasztaltatik a folyamodó ennyi és ennyi büntetésben. (Derültség balfelől.)

Elismerését fejezi ki a miniszterelnök azon nyiltságáért, hogy a mint szóló egyébként várta is — előállt és azt mondá: törvényes vagy törvénytelen volt-e az előfogatok kényszerü kirendelése, annyi bizonyos, hogy katonáinkat kenyér és ruha nélkül nem hagyhattuk. De azt már nem várta, hogy a kérvényi bizottság előadója a magyar corpus juris törvényeinek oly magyarázatával álljon elő a kirendelt fuvarok törvényességének indokolása végett. Szónok felhozza, hogy az előadó által emlitett 1790. XIX. t.-czikk éppen azt bizonyitja, hogy a kormánynak nem lett volna szabad a fuvarokat kirendelni. (Ugy van! a bal és szélső balon.) Igaz, hogy hivatkozás történik azon törvényben az 1741. XXII. t.-czikkre.

Vécsey Tamás előadó (közbeszól): Igen! hivatkozás történik arra.

Eötvös K. Csakhogy ezen t. czikkben megint az 1715-ki VIII. t. cz.-re van hivatkozás s ezt idézni elfelejtette az előadó ur. Ez pedig világosan kimondja, hogy mindennemü hadi szolgálmány kirendelése országgyülés együtt nem létében csakis akkor történhetik, ha ellenség támadja meg az országot (Ugy van! Ugy van!) s ha az országgyülés össze nem hivható, köteles a kormány a megyéket összehivni s azok beleegyezését kikérni.

Hivatkozik az előadó a Mária-Terézia-féle novum regulamentum militarera. Közelebbi időben is találhatott volna hasonló eljárást. Ott van Jellasich, Windishgräcz és Haynau példája.

Mert ha a kormány eljárására indok a török világ, akkor indok Haynau eljárása is. (Ugy van! a bal és szélső balon.)

A franczia háborukra sem hivatkozott hiven az előadó. Akkor a nádor összehivta a megyéket s azok szabadon tanácskozva szabad elhatározás utján ajánlták meg a praestatusok megadását. De vajjon igy tett-e a mi kormányunk? aki a magyar alkotmányt és annak rendelkezését tanitja: annak a régi törvények ily magyarázata meg nem engedhető. (Helyeslés balfelől. Közbekiáltás: Elkorcsositja az ifjuságot!)

Felhozza még a régi török és franczia háboruk, meg a mai hadjárat közti külömbséget s szavait azzal végzi, hogy ha azzal állnak elő, hogy katonáink éheztek, nem lehetett őket élelem nélkül hagyni, jó, elfogadja az argumentácziót, de akkor megvárja a honvédelmi minisztertől, hogy tiltakozni fog törvényeink azon ügyvédies félremagyarázása ellen, melyet az előadó elkövetett.

Pártolja László Imre inditványát. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Szende Béla ismerve a magyar törvények intézkedéseit, az előfogatok előállitását nyugodt lelkiismerettel rendelte el. A hadjárattal a csapatok élelmezésének terhe van összekötve s az ezt teljesitő előfogatokat a harcztérrel határos tartományrészek szokták előállitani. A mostani hadjárat első sorban Horvátországot terhelte s miután ez ország már 23 ezer előfogatot kiállitott s többet kivánni tőle nem lehetett, akkor került a sor a szomszédos magyar megyékre. Szóló nyugodtan várja a ház itéletét. (Helyeslés jobbról,

Németh Albert a honvédelmi miniszter előadása által meggyőzetett a felől, hogy ha nincs is szüksége a hazának Tisza Kálmánra: a kormánypártnak és minisztertársainak, igen is nagy szüksége van reá. (Mozgás jobboldalon. Derültség a szélső balon.)

Megvárta volna a honv. minisztertől, hogy azt mondja: igenis a hadsereg egy guerilla háboruba indittatott s a consulatusi jelentésekből bizonyossá vált egy jól szervezett ellenállás s ugyanakkor e hadsereg élelmezésére semmi előrelátó gondoskodás nem történt. (Ugy van! a szélső baloldalon.) De ehhez őszinteség szükséges és nagyon jól tudja szóló, hogy a t. alezredes urnak itt, mint honvédelmi miniszternek . . . (Felkiáltások jobbról: Ezredes!) szóló ezer bocsánatot kér, de ezek az előléptetések, a nélkül, hogy valaha puskaport szagolnának, oly gyorsan mennek (Nagy derültség), hogy az ember nem tájékozhatja magát.

Ezután átter a honvédelmi miniszter azon állitására, hogy a kormány nyilatkozataiban nincs hiány. Ez igaz. A miniszterelnök már a fölirati vita alkalmával megemlité, hogy a boszniai okkupáczió által nem lehetett meglepetve az ország, hiszen törvényhatóságok, népgyülések már egy esztendeje tiltakoznak az okkupáczió ellen.

Azt mondja a honvédelmi miniszter, hogy a sereget kell, hogy mindenütt élelem kövesse. De nem az élelemnek kell a sereget követni, hanem azon a ponton, hova a sereg indittatik kell már elegendő élelmet összehalmozni. S az élelmezésről nem Bécsből a távirda sodronyán rendeletek utján, meg ajánlatok elfogadásával, hanem a határszéleken kellett volna kellőképen gondoskodni. Ez legnagyobb ellenvetése a kormány ellen, mert az, hogy a sereg után inditották a fuvarokat, az már csak a megtörtént hiba pótlása. (Helyeslés a szélső balon.)

A miniszterelnök László I.-hez fordulva azt mondja, hogy Nem X. Károly irta azt a levelet. (Derültség a középen, felkiáltások: XVIII. Lajos.) Rég nem volt szóló az udvarban, nem tudja biztosan az uralkodókat chronologikus rend szerint. — Hogy tehát nem ő, hanem az a... Brugere. (Nagy derültség a középen.) Nem igy hivták? (Szünet — mély csend a középen.) Látják önök sem tudják, hogy hivták ezen urat és mégis nagyot nevettek, midőn a miniszterelnök megtette a helyreigazitást, pedig egyikők sem tudja a nevét. (Derültség.) Azt mondja tehát a miniszterelnök, hogy az az iró nagy pasquillisatora volt a parlamenti rendszernek, a min. elnök eljárása az okkupáczió alatt még keserübb pasquillisatiója a parlamenti rendszernek.

Ugy látszik, hogy Simonyi Lajos szavai legtalálóbban érintik a miniszterelnököt. (Felkiáltások balfelől: mint rendesen!) szóló letesz arról a könnyü mesterségről, hogy a min. elnök hét évi működéséből rácitáljon valami olyat, a mi ránézve kellemetlenül hat, mert szerecsent fehérre mosni nem lehet. Simonyit csak azzal vigasztalja, hogy más ám Mátyás Kovács és más Mátyás király. (Derültség.)

Végre az előadó szavaira tevén még megjegyzéseket, szavait Somogymegye föliratának pártolásával végzi. (Helyeslés a szélső balon.)

Elnök ugy véli, hogy most — a miniszterelnök is jelen levén — át lehetne térni Irányi javaslatára; a szóban forgó kérdés tárgyalása pedig hétfőn fog folytattatni. (Helyeslés.)

Irányi Dániel ismétli azon inditványát, hogy a berlini szerződés tárgyalása keddre vagy hétfőre tüzessék ki.

Tisza Kálmán kéri a házat, hogy egyelőre függessze föl a berlini szerződés napirendre tüzése iránti határozatát. (Helyeslés jobbról.)

Irányinak nincs kifogása ez ellen, csak azt kéri, hogy a m. elnök határozza meg a napot, mikor szándékozik nyilatkozni.

Tisza K. pontosan nem mondhatja meg az időt, de igéri, hogy rövid időn, tán nehány nap mulva fog nyilatkozni (Helyeslés.)

Következnek az interpellácziók.

Sárközy Aurél hosszabb indokolással előterjeszti interpelláczióját az ideiglenes pénzügyminiszterhez azon rendeletre vonatkozólag, melylyel az eddig gyakorlat ellenére megtiltotta az adómentes pálinkafőzésnek az illetők által birt vagy használt földterületeken kivüli gyakorlását. Közöltetik az ideigl. pénzügyminiszterrel.

Thaly Kálmán az ó-budai római vizvezeték oszlopainak a kiosztott egykori közlegelők mostani részlet tulajdonosai által való elpusztitásának meggátlása végett interpellálja a bel- és közoktatásügyi minisztereket.

Közöltetni fog az illető miniszterekkel.

Az ülés, mely $10^{1}/_{4}$ órakor kezdődött, 1 óra 20 perczkor ért véget.

KÖZGAZDASÁG

Az üzleti heti szemle közlését a roppant anyag halmaz miatt kénytelenek voltunk holnapra halasztani.

Budapesti gabna- és értéktőzsde nov. 30.

Gabnatőzsde. Az üzlet ma is, mint minden szombaton igen gyenge volt, gyér kinálat és kevés vételkedv mellett, csak 5000 mm. buza kelt el a tegnapi árakon. A többi gabnafajban is gyenge forgalom volt.

A határidő tőzsdén a buza ára változatlan, a tengeri és zab javult.

Usance buza tavaszra 8.75—8.80.

Bánáti tengeri 1879-iki május—juniusra $4.92^{1}/_{2}$—$4.97^{1}/_{2}$.

Tavaszi zab $5.87^{1}/_{2}$.—$5.92^{1}/_{2}$.

Értéktőzsde. A tőzsde hangulata ma meglehetős kedvező volt, s ugy a bankrészvények, mint a fekvőértékek jelentékenyen emelkedtek, anélkül, hogy erre valami különös ok lett volna. E javulást inkább a contremine idézte elő, mely fedezetekről gondoskodott. — A devisek lanyhultak, s a forgalom a lehető szük körre volt szoritva.

Az előtőzsdén az osztrák hitel részvények 227.20—228.60-on, a déli tőzsdén 228 70 - 228.80-on maradtak, a magyar hitelrészvények 211, az aranyrente 83.80-on, a nyeremény sorsjegyek 82.75-ön záradtak. Egyéb értékek közül az első magyar biztositó társulat 2100, a pesti biztositó társulat 100.50—101-en, a pesti kereskedelmi bank részvényei 5.68-on volt forgalomban.

Zárlat: Magy. vasuti kölcs. 98.50—99.— keleti vasut I. 62.——63.—, keleti vasut II. 74.— —73.50, 1877-diki állam kötvény 65.50—66.—, m. jut. kölcs. 82.50—82.—, m. kincst. utal. II. 113.25 113 75, m arany jár. 83.80—84.—, földtehermentes 78.50—79.25, temesv.-bánáti v 74.75—75.50, szőlődézsma válts. 81.——81.25, municipalis b.——.— —, magyar hitelbank 211——211.50 Angló hungaria —.————.—, iparbank 40—41. lipótvárosi bank 32.—34.—, osztrák hitel részv. 228.70 228.80, kereskedelmi bank 135.——130.—, pesti kereskedelmi bank 568—566, pest-budai kézmüves bank 55—56.—, magy. által. bizt. társ. 2090 2110. Pannonia bizt. int. 510—500, pesti bizt. 100.— 100.50——, Unio 95—110, Conc. malom 498—500, pest-budai mal. 1290—1300, Erzsébet gőzm 263—262, hengerm. 740—750, Luiza gzm. 255 —257, molnárok és süt. gzm. 372—374, Pannonia mal. 1465—1475, Victoria gzm. 465—460, Alföld-fiumei vasut —.————.—, északkel. vasut 112.— 113.—, erdélyi vasut —.—.——.—, kassa-oderb vasut —.—.—.—.—, pesti közuti vas. 184.50 —185.—, osztr. állam v. —.—.———, budai hegyi pálya 60.—.65, központi hazai takarék pénztár 92.——92.50, pesti I. hazai tak. pt. 2455—2475, főv. tak. pénzt. 366—368, pesti külvárosi 44—47. alagut részv. 77.——79.—, Ganz-féle vasöntöde 229—231.

AZ „EGYETÉRTÉS“ TÁRCZÁJA.

17

AZ ÉJFÉL EMBERE.

ÉNAULT ISTVÁN és JUDICIS LAJOS REGÉNYE.

Másnap egy huszár csapat élén Leo elindult Gédreből és azon utra tért, mely Gavernisbe vezet, ekkor balra egy keskeny ösvényen sziklák közt azon utra ért, mely az Osonnei völgybe nyilik, ezen völgy hasonló egy virágkosárhoz, mely kecsesen hegyek közé tétetett. A nap lenyugvó félben volt, mielőtt eltünne a hegyormok mögött gyönyörüen megvilágitá a jégcsucsokat és a havat. — A völgy bejáratánál a fiatal kapitány megállitá katonáit, ezek leszálltak lovaikról, pipára gyujtottak, és a pázsitra ültek. Leo, ki a természetnek lelkesült csodálója volt, egy kis halomra ment honnan gyönyörü kilátás nyilt a szomszéd hegyekre; innen elragadtatva bámulta a nap nyugtát tündéri fényében. A világosságtól elvakitva elragadtatásában merülve kelletlenül tekintett le a völgy zöld pázsitjára. Már ismét a nap sugarait akará szemlélni, midőn a völgyben Gavernis irányában, két nőt pillantott meg, ki időnként a földre hajolt és ismét felegyenesedett. Az egyik hegylakónői öltönyt viselt, egy zubbony félét, kurta szoknyát és rövid vörös köpenyt. A másiknak violaszin, izletes szabásu selyem ruhája volt, mely kiemelé gyönyörü termetét. Ugyszólván mindkettőt a távolság folytán könynyü köd födé, mely ugy tünteté fel, mint valami tüneményt vagy álmot. Sajátságos! könnyü remegés futá át Leo tagjait. Zsebéből hevesen egy szemüveget vett ki s ezt szemeihez illeszté. Arcza rögtön lángvörös lett, minden tagjában remegett. Sietve megtörlé szemüvegét és ujra a két nőre tekintett. De most egy elfojtott sikoltás tört ki kebléből arczát könnyek áztaták és kitéve magát a veszélynek, hogy valamely sziklába ütközik, két szökéssel lerohant a völgybe és kiáltá:

— Oh istenem! istenem! ez ő! . . . . ez Teréz!

Szive oly hevesen dobogott, hogy kénytelen volt néhány lépésnyi távolban megállni a fiatal leánytól; Teréz virágokat és epret szedett, mely nagy mennyiségben volt található e helyen, s igy észre sem vevé közeledtét. Midőn sikerült legyőzni felhevülését még nehany lépést tett, a fiatal leány felé hajolt, és oly hangon, melyben egész lelkét fekteté igy szólt:

— Teréz! Teréz! hála legyen az Istennek! hogy végre feltalálom önt!

A fiatal leány villámsebességgel felszökött. Megismerve szerelme tárgyát hevesen megrázkódott, fél ájultan borult az ifju kapitány karjaiba és egy szót suttogá;

— Leó.

Hála a parasztnő ápolásának, ki Katalin Bieritz neje volt és Terézt kiséré, hála különösen a szerelem éltető befolyásának Teréz nem sokára magához tért.

— O térj magadhoz! mondá a fiatal ember leirhatlan gyöngédséggel, térj magadhoz angyal, kit a végzet oly hosszu időre elrabolt tőlem; engedd szemeidben csodálni azon isteni szikrát, melyre lelkem feléledésére oly nagy szükségem van! Oh! ha halni akarsz vigyél magaddal, és takarj el szárnyaiddal!

Ezen pillanatban Teréz felnyitá szép kék szemeit és ujra megismeré az ifju kapitányt. Átszellemült mosolylyal a következő szavakat suttogá.

— Ah! mily boldog vagyok Leo!

Egy pillanattal később a pázsiton ültek együtt egy szikla tövében, melyről nehány növény mint diadalivről csüggött le, több fa lecsüngő ágaival elfödé, mintha árnyékával védeni akarná a szerelmeseket.

— O Teréz! mily öröm önt viszont láthatni! folytatá az ifju kapitány és megszoritá a kedves gyermek kis kezét.

— Ah! én is egészen boldog vagyok viszonzá a fiatal leány imádandó kecscsel. Oh! én távol öntől nagyon szomoru és nagyon szerencsétlen voltam. Ugy látszott, mintha jó szellemem hagyott volna el.

— Kedves Teréz! . . . de hogy történt az, hogy önt a hegyek közt, itt az Osonnei völgyben találom, hol jó szerencsénk oly váratlanul összehozott.

— Istenem ez nagyon egyszerü, felelé a fiatal leány. Én Spanyolországba készültem szülőimmel, midőn anyám roszulléte kényszeritett e vidéken maradni. Ön e völgyben találkozott velem, hozzá házi asszonyunk Biaritz Egyedné kivánatára jöttem hogy epret szedjünk csemegének . . . és ön Leo? folytatá, hogy jutott ön ide?

— Én kiküldetésen vagyok Gedrében egy közeli faluban és, tevé hozzá nem mervén megvallani jelenlétének valódi okát a völgyben, mert félt elrémiteni a fiatal leányt, most egy kirándulást tettem a hegyekbe. Ah! most hogy feltaláltam önt többé nem akarom elveszitени Teréz!

— Mit mond ön? suttogá a leány és homlokát egyszerre felleg boritá, ezen szerencsétlenség mégis be fog következni. Holnap utra kelünk Spanyolországba. Igy határozta ma atyám.

Irgalmas ég! lehetséges-e?

— Fájdalom igen. Mi azon pillanatban utazunk, midőn ezen hegyek közt oly kincsre akadtam, melynek letezését nem is sejtém.

Ezen szavaknál elragadó volt gyermekies kaczérságában. Leo a szerelem hevétől elragadtatva, lelkesülten felkiáltott:

— Ah! mit bánom én! ön nélkül nem élhetek! Látására Teréz oly nagy szükségem van, mint a napsugárra! Most szilárdul elhatározám, ujra esengek atyjának, hogy egyezzék meg szövetségünkbe. Könyörögni, könnyezni fogok! Ha kérlelhetetlen lesz, jól van, én fellázadok zsarnoksága ellen és akarata ellenére nőül veszem önt Teréz!

— Soha! Leo, soha! Hová gondol?

— Jobban szereti, ha kétségbeesetten meghalok?

Leo ezen szavakat oly izgatottan ejté ki, hogy Teréz elsápadt és remegni kezdett.

— Hallgsson! sohajtá. Ily szavakkal erőmtől és bátorságomtól foszt meg, melyre szükségem van, hogy önt egy helytelen tettől visszatartsam.

— Lehetséges e, hogy két sziv mint a mienk elválva éljen? nem, nem, Teréz! nem sokára kövelem Spanyolországba!

Megvagyok győződve, hogy atyja nem lesz oly kegyetlen engem elutasitani!

— Atyám szereti önt Leo. Gyakran ismétlé előttem, hogy ön jó és derék fiatal ember.

— Jó és derék! hogy ne lennék az Teréz, ha az istennek legnemesebb és legjobb teremtményét imádom?

Még nehány pillanatig szerelmi szavakat váltottak, megható szavakat, mint a dallam, édeseket mint a hizelgés, melyek még több bájt kölcsönöztek a lenyugvó nap fényének, és a gyönyörü tájképnek. A szerelem gyönyöreibe elmerülve a fiatalok nem is gondoltak az elválásra. Katalin szerényen félre vonult, de midőn tele szedte kosarát eperrel, közelitett hozzájok és figyelmeztetté Terézt, hogy már szürkülni kezd, és ideje lesz távozni.

— Isten önnel Leo! sóhajtá a fiatal leány kezet nyujtva.

— Én nem bucsuzom, a viszontlátásra Teréz! Hova kövessem?

— Mi Pampelunében telepedünk meg.

— Nyolcz nap mulva ott leszek!

Csókokkal halmozá el a fiatal leány kezeit, kit Biaritz Katalin elvonszolt. Midőn Leo visszatért csapatjához, Villefleur ur és Lucienne egy vezető kiséretében az Ossonei völgybe értek.

IX.

Ugyanazon nap és órában Vignemale közelében a Francziaországból Spanyolhonba vezető uton a következő történt: Egy rengeteg, bérczizuzmó és hangával boritott fekete gránitsziklán egy férfi állt. Nagy spanyol köpenybe burkolt magas alakja az ég fényes hátterére árnyékot vetett. Ha kezét néha nem mozditja, hogy szeméhez emelje távcsövét, ezen férfit szobornak lehetett volna tartani. Modora és tartásában feltünően hasonlitott azon rablóhoz, kit két nappal előbb a halállal fenyegette Villefleur urat, de rövidre vágott fekete haja, keskeny karimáju kalapja, beretvált álla, csakhamar elüzték a hasonlatosság eszméjét. Ez nem volt az Ismaeltól festett Torregny, de a kasinó elbeszélője által rajzolt Torregny lehetett. Valóban ő volt ki komoran, fenyegetően, elszántan mint a vadállat leste prédáját, melyre kétségkivül türelmetlenül sóváran várt, mert kémlő tekinteteket vetett a hegy kanyarulataira, a bokrokon, sürüségen, jégcsucsokon át. Időnként kezét bágyadtan lecsüggeszté, és szemeiből mély levertség tündökölt. Ekkor nem volt többé ugyanazon ember. Azt lehetett volna hinni, hogy lelkiismeretének hatalmas és titkos szózata elbénitá lelke erélyét . . . Megunva, hogy semmit sem lát a láthatáron, félre veté köpönyegét, ezáltal egy izletes vadászöltöny, két damaskusi pisztoly, és bőrövében egy catalóniai tőr lőn látható. Övéről egy ezüst sipot vett le, mely az ajkhoz vive, éles hangot adott.

Ezen jelre egy férfi, mintha a földből jönne, sietett a sziklára: ez Guerin János volt.

— Mit kiván Torregny Inigo? kérdé tisztelettel jesen Várom parancsait.

— Én nem adhatok neked parancsot gyermekem, felelé a rabló. Félni kezdek, hogy Ismael csalódott, vagy hogy Higuierro Boldizsár megváltoztatta elutazása napját, az éj nemsokára beköszön, és én az uton nem látok se lovasokat, se kocsit.

— Én is ugy vélekedem, mint ön uram, a dolog elhalasztatott. A pyrenei hegyekben már mindenki fél napnyugta után járni.

— Ime már több óra óta várjuk; társaink bizonnyal nyugtalankodnak.

— Mindenki helyén van, senki sem panaszkodik.

— Jól van. Ha egy negyed óra mulva még nem mutatkozik senki, elhagyjuk leshelyünket s holnap jövünk vissza. Jelentsd ezt társainknak gyermekem.

— Sietek Torregny . . . de várakozzék egy kissé, szólt egy tekintetet vetve az ut kanyarulatára, ugy látszik, hogy lent a hegyalján egy fekete pont mozog . . . . nincs-e igazam uram?

Torregny hevesen szeméhez vivé távcsövét, és néhány pillanatnyi szünet után igy szólt:

— Valóban ezen oldalról lovasok jönnek, egy kocsit is látok. Ez kétségkivül a mi bankárunk.

— Valószinüleg a rendőrök kiséretében, tevé hozzá Guerin János egy jelentékeny arczfintoritással. Elegen leszünk uram?

(Folytatása következik.)

Gschwindt szeszgy. 264.—268, gyapjum. —.—,—, Athaenaeum 305—300, Pesti könyvnyomda részvény társ. 525—.—, Salgó-Tarján 93—, Schlick-féle vasgy. 63—65, első m. serfőződe 388—390, sertéshizlaló 145.—.150, spodium részv. 228—235, pesti kereskéd. bank 6%-os záloglevelei 95.——96.—, hitel sorsjegyek 162.50—163 50.

Pénznemek. Arany 5.57—5.59, 20 frankos arany 9.30½—9.32, ezüst100. 100—100.10, birod. márka 57.55—57.45. Váltók Párisra 46.25—46.35, Svájczra 46.10—46.20, Londonra 116.40 116.70.

Esti tőzsde. Az esti tőzsde hangulata igen szilárd volt. Az osztrák hitelrészvények 228.60—229 között változtak, s 228.75-ön záródtak. A magyar hitelrészvények 210.50—211, a magyar arany rente 83.80—83.90-en záródott.

—

Gabnaüzlet.

Budapest, nov. 30. (Lobmayer I. C. jelentése.) A lefolyt hét első napjain, daczára a meglehetős erős kínálatnak igen élénk vásárlási kedv mutatkozott ugy a malmok, mint exportalók részéről, azonban, — a szükséglet fedezve levén, — a hangulat napról-napra ellanyhultabbá lett, a nélkül, hogy az árak csökkentek volna. Ily nemű üzleti symptomával azt hiszem a tél folytán többször találkozunk.

Az árak jegyzését ezuttal elhagyom, mivel épen semmi különbség nem mutatkozik, november 23-ki jegyzeteim óta, csupán tájékozási árakat jegyzek alább.

A lisztüzletben különösen kivitelre igen élénk hangulat uralkodik, és ha a külföldi vizi mümalmok a tél folytán müködésüket beállitják, — az élénkség valószinüleg fokozódni fog, — mely viszont a terményekre jó hatást gyakorolandna, ha azon feltevés, hogy az amerikai és orosz szállitmányok azon idő alatt lényegesen megritkulnak, valósulni fog.

Buza piros 76—80 k. 9—10, sárgás 74—79 k. 7.50—925 frt. — Rozs 5.70—6.20. Kukoricza uj 4—4.10 régi 5—5.50.

Árpa takarmányitól, serfőzőig 5 frttól 25 krtól, 8 frt 50 krig.

Zab tiszta 5.40—6.—.

Ezen árak ideszállitva 100 kilóként, — és a buzánál 1.½% engedménynyel, készpénzért értetnek.

—

Vidéki-piaczok.

Arad, nov. 28. (Szeszüzlet.) Készáru nagyban 27—27.25 kr hordó nélkül, részletben 27 frt 50 kr 28 frt hordó nélkül, 30.50—31, hordóstól pr. 100 liter %.

Nagy-Várad, nov. 28. (Gabnaárak.) Tiszta buza 5—6.08, kétszer-buza 4—4.68, rozs 3.10—3,64, árpa 2.50—3,32, zab 2—2.40, tengeri 3.20—3.80, hectoliterenkint.

—

Napirend deczember 1-én.

Naptár. Vasárnap Kath.: Elegy. Protest.: Lon. Görög-orosz: 19. Abdiás. Napkél 7 óra 29 perczkor. Nyugszik 4 óra 10 perczkor.

Muzeumban nyitva van a természetiek tára d e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Eszterházi képtár nyitva d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Főv. iparos-kör estélye este 7 órakor.

Hangverseny a főv. redoutteban este.

Petőfi-társaság felolvasása d e. 11 órakor a régi Lloyd-épületben

Képzőmüvészeti kiállitás d. e. 9 órától d. u. 4 óráig.

Orsz. gazdasági és tanszermuzeum d. e. 10—12 és d. u. 2-4 órák közt nyitva.

Az állatkert nyitva egész nap.

—

Kivonat a hivatalos lap november 30-ik számából.

Arverések a fővárosban. Özv. Non Borbála 6901 frtra b. ingatlanai decz. 6. Glück Mór és neje 43,663 frtra b. ingatl. decz. 27. Csonka Ignátz és Berta 8340 frtra b. ingatl. decz 9.

Árverések a vidéken. Báró Vécsey Klementina 14,159 frtra b. ingatl jan. 27. Feled. Bálint János és Nyirő Mária 2500 frtra b ingatl. jan 9. Ajkán. Özv. Tudur Todorné 3328 frtra b. ingatl. decz. 11 Kovaszina. Neuman Herman 12,000 frtra b. ingatl. jan. 30. Kis-Várda Szuvajdzsin Mischa 2044 frtra b. ingatl. decz 30. Mokrin. Vuchetich (Mile) Mihály 2277 frtra b. ingatl. decz. 30. Csenya Follner Mátyás 2000 frtra b. ingatl decz. 21. Promontor. Szomjas Józsefné 100,000 frtra b. ingatl. jun. 22. Dada. Fazékas Sarolta 3868 frtra b ingatl. decz. 30. Jobbágy. Holop István, Molnár István és Katona András 10,109 frtra b. ingatl jan. 13. Csata. Ajvaz Maxane 13219 frtra b. ingatl jan. 28. Szerb-Keresztur. Szücs Bertalan 9000 frtra b. ingatl. decz. 16. Miskolcz.

Csődmegszüntetés. Heiner Neuhauser Ilka komáromi lakos ellen megszüntetett.

Pályázatok. II. aszt. pénztárnok állomás a topánfalvi m. k. adóhivatalnál, Kolozsvár m k. jószágigazgatóságnál decz. 31. Irnok áll. a rimaszécsi k. jbiróságnál decz. 15. Rimaszombat Irnok áll. a budapesti k. trvszéknél 28 nap alatt.

—

A kis lotto huzása:

Budapest	29	16	27	33	20
Trieszt	14	40	79	39	52

Csávolszky Lajos
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Az ujonnan megnyitott
„Komlókertben"
ma nagy zeneestély lesz
BERKES LAJOS
kedvelt zenetársulata által.
Kezdete fél 8 órakor.

Nyilt-tér.

Fővàrosi vigadó.

Vasárnap, 1878. deczember 1-én.

Séta-hangverseny
Toscana főherczeg ezred zenekara által
ANTOS A. karmester.
Az ét-teremben
RÁCZ PÁL nemzeti zenekara
Kezdete 5 órakor. Belépti-dij 30 kr
Mély tisztelettel **Kuntner János.**

Holzwarth „Étterme"
Ferencziek-bazárja.
Naponként *korhelyleves, ostendei osztriga* és *finom badacsonyi bor.*

ABAFY ALAJOS
ékszerkereskedése
Budapest, kecskeméti-utcza 8. szám.
Fölvállal mindennemü ékszer, arany, ezüst és óra avitását. Vesz és cserél töredék aranyat, ezüstöt, drága köveket és órákat a legmagasabb árakon. Fölvállal érczbe vagy kőbe vésést, név, betü, monogramm vagy czimeralakban. — Vidéki megrendeléseket utánvétel mellett a legpontosabban teljesit

Legkellemesebb és legkitünőbb gyógyhatásu magy. édes mustár, feltalálva és kés itve Fáczányi Armin gyógyszerésztől Budapesten, X. ker Kőbányán. Ára: egy üveg 1 frt, kis üveg 50 kr, kapható a feltalálónál és legtöbb gyógyszerészeknél és nagyobb füszerkereskedőknél.

Elismerő nyilatkozat.

Tek. Fáczányi Armin gyógyszerész urnak, Budapest, Kőbányán. Igen tisztelt ügytárs ur! Van szerencsém önnel tudatni, miszerint ezelőtt két héttel becses készitményéből édes mustárjából sajat használatomra két üveggel meghozattam; jelenleg örömmel bizonyithatom, hogy azon mustár az idült gyomorhurutomnál legkitünőbb szolgálatot és gyógyhatást eredményezett, a gyomorban kellemes meleget előidézvén a nyálkat teljesen feloldva s azt a gyomorból egészen eltávolitá. Ezennel ismét felkérem szivesked nék kitünő gyógyhatásu édes mustárjából részemre még 5 nagy üveggel póstán utánvétel mellett küldeni — Maradok szivélyes üdvözlettel őszinte ügytársa
Vár-Palotán, 1878. jan. 15. (Veszprémmegye.)
Gömbös László, s. k. gyógyszerész.

A „Bolond Istók" legutóbbi 48-ik száma a következő érdekes tartalomma l jelent meg: Mamelukok albuma: Tóth Vilmos. (Képpel.) A petárda. (Rémséges história.) 6 képpel. Dalauzi Krestóf levele Baland Istókhaz. — A küzetés a paradicsomból. (Kép.) Az osztrák delegatusokhoz — Petárdák. Tisza Kálmán élcze. Tojologia. — Szegedi népdal (Képpel.) Bolond Istók a szinházban. Sápászat a müvészetben. Fiumei a müvészetben. Alizarin csöppek — Öreg Peczek András 1-vele. A jó falusiak. Federvieh Kobi sornaliszt. (Képpel) Vásári komédia. — Bolondgombák. Szerkesztői telefon. A „Bolond Istók" előfizetési ára egy hóra 70 kr, — negyedévre 2 frt, félévre 4 frt, mely a kiadóhivatalba himző utcza 1. sz. küidendő.

Budapesti szinlapok.

—

Vasárnap, deczember 1-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

LILIOMFI.

Eredeti vigjáték 3 szak. — Személyek:

Szilvay	Ujházi	Gyuri	Kőrösmezei
Camilla	Császárné	Schwarz	Benedek
Liliomfi	Halmi	Kányai	Györgyné
Szellemfi	Vizvári	Uracs	Faludi
Kányai	Sáutha	Szolgáló	Radeczky
Erzsi	Vizváriné	Fogadós	Pintér

Ezt megelőzi:

REGGELI ELŐTT.

Drámai tréfa 1 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

—

NÉP-SZINHÁZ.

SOLDOSNÉ LUIZA asszony mint vendég.

A piros bugyelláris.

Eredeti népszinmü dalokkal 3 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

Vizállás és időjárás.

November	Névsorozat	Méter 0 fölött	Méter 0 alatt	Viztoxik:	Időjárás
30	Budapesten	2 73	—	apadt	esős
30	Pozsonyban	2 26	—	áradt	"
30	M.-Szigeten	1 00	—	"	"
30	Szatmáron	1.78	—	"	"
30	Tokajban	5 62	—	apadt	"
30	Szolnokon	5 82	—	áradt	felhős
30	Szegeden	5 85	—	"	"
29	Aradon		0 11	"	"
28	Nagy-Becskereken	0 99		"	"
29	Bezdánnál	3.48	—	apadt	"
29	Verbászon	1 80	—	"	szeles felhős
29	Eszéken	3.27	—	"	"
29	Barcson	2 80	—	áradt	"
—	Mitrovitzon	—	—	—	—
—	Zimonyban	—	—	—	—
30	Sziszeken	7 15		apadt	felhős
30	O-Orsován	4 75	—	áradt	"

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzetei november 30.

Termény	Irányz.	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm. frttól	Ár 100 kilogramm. frtig	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm. frttól	Ár 100 kilogramm. frtig
Buza							
bánsági . . . uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"		76	7.85	7.95	77	8.20	8.35
"		78	8.55	8.70	79	8.85	8.95
"		80	9.—	9.05	81	—.—	—.—
tiszavidéki	"	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"		76	8.50	8.60	77	8.80	9.—
"		78	9.25	9.35	79	9.45	9.55
"		80	9.60	9.65	81	—.—	—.—
pestvidéki	"	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"		76	8.15	8.25	77	8.30	8.40
"		78	8.60	8.75	79	8.85	9.—
"		80	9.10	9.20	81	—.—	—.—
fehérmegyei	"	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"		76	8.15	8.30	77	8.40	8.55
"		78	8.70	8.90	79	9.15	9.25
"		80	9.35	9.45	81	—.—	—.—
bácskai	"	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"		76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
"		78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
"		80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
északmagyarországi	"	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
"		76	7.50	7.65	77	7.75	7.85
"		78	8.—	8.20	79	8 30	8.40

Termény	Irányzat	Faj	Minőség hectoliterenk.	Ár 100 kilogrammonként frttól	Ár 100 kilogrammonként frtig
Rozs	szilárd	—	70—72	5.80	6.—
Árpa	"	takarmány	60—62	5.20	5.60
"	"	égetnivaló	62—64	6.60	7.20
"	"	sörfőzdei	64—66	7.40	8.50
Zab	"	—	36—40	5.40	5.60
Tengeri	lanyha	bánsági	75	—.—	—.—
"	"	másnemű	73	4.10	4.20
Repcze	"	káposzta	nélkül	—.—	—.—
"	"	bánsági	"	—.—	—.—
Köles	szilárd	"	"	4.75	5.25
Kendermag	—	"	"	—.—	—.—

Szokványgabona határidőre	Irányzat		100 kilogramm ára pénzben	100 kilogramm ára árúban
buza	szilárd	Őszi buza	—.—	—.—
"	"	tavaszra	8.75—	8.80—
rozs		—	—.—	—.—
tengeri	lanyha	május—junius	4.92½	4.97½
zab	"	őszi	—.—	—.—
"	"	tavaszra	5.87—	5.92—
repcze	"	auguszt.—sept.	—.—	—.—
bánáti	"	julius—augusz.	—.—	—.—

Szilva lanyha bosn. hord. p. 16.50 á. 17.— zsák. p. 15.50 á. 16.— szerb. p. 13.25 á. 14.25
Szesz lanyha, régi módu élesztő, h. n. p. 30.70 áru 31.—.
" " uj módu és burgonya, p. 28.—, á. 28.50.

Értékpapirok	Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
Államadósság		
Magyar vasuti kölcsön . . . befizet. 120 frt	98.50	99.—
Gömöri államvasuti záloglev. . . 100 frt	—.—	—.—
Magy. keleti vasut I. kib. . . 300 frt	62.—	63.—
" " " II. kib. . . 200 frt	73.50	74.—
Magy. kel. vasuti államkötv. ar.	65.50	66.—
Magy. sorsjegy-kölcsön 100 frt	82.—	82.50
" " 50 frt	82.—	82.50
1871-iki magy. államk.-kölcsön v. strl. f. ez. 5%	—.—	—.—
1872-iki " " v. strl. f. ez. 5%	—.—	—.—
1873-iki magy. kir. kincstári utalv. f. ez. 6%	—.—	—.—
1874-iki " " " f. ez. 6%	113.25	113.75
Magy. aranyjáradék 6% adómentes	83.80	84.—
" földtehermentesitési kötvények	78.50	79.25
" " 1867. záradékkal	76.50	77.50

Értékpapirok	Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
Magy. földtehermentesitési kötvények temesi	74.75	75.50
" " " 1867. záradékkal	73.—	74.—
" " " horvátországi	—.—	—.—
" " " erdélyi	73.—	74.—
Magy. orsz. jel. urbéri válts. kötv. (100 frt) 5%	—.—	—.—
Szőlődézsma váltsági kötvény (100 frt)	81.—	81.25
Osztrák államadósság papirban 5%	61.—	61.50
" " ezüst kamat jan.—jul. 5%	62.25	62.50
" " apr.—okt. 5%	62.25	62.50
" " kisorsolás 1860-ból á 500 frt	112.50	113.50
" " 1860-ból á 100 frt	122.—	123.—
" " 1864-ből á 100 frt	142.50	143.50
" " 1864-ből á 50 frt	142.—	143.—
Pest város kölcsöne 1871-ből 6%	89.—	89.50

Osztal. 1877-re.	Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
	Biztosító társulatok.			
192.—	Első magy. bizt. társ.	befiz. 800 frt	2090.—	2110.—
45.—	Pannonia viszb. társ.	" 300 "	500.—	510.—
9.—	Pesti bizt. intézet	" 100 "	100.—	100.50
15.—	Unio viszbizt. társ.	" 300 "	95.—	110.—
	Vasutak.			
—.—	Alföld-fiumei	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Déli vasut	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Éjszakkeleti vasut	" 200 "	112.—	113.—
—.—	Erdélyi vasut	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Kassa-oderbergi vasut	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Osztrák államvasut	" 200 "	—.—	—.—
15.—	Pécs-barcsi vasut	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Vágvölgyi vasut	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Osztr. dunagőzhaj. társ.	" 500 "	—.—	—.—
—.—	Budai hegypálya	" 100 "	60.—	65.—
—.—	Pesti közuti vaspálya	" 200 "	184.50	185.—
	Bankok.			
6.—	Ált. m. municip. hitelb.	" 200 "	—.—	—.—
21.—	" " hitelbank	" 200 "	211.—	211.50
—.—	Bihari keresk. bank	" 140 "	—.—	—.—
—.—	Franko-magy. b. (lesz. a.)	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Horvát leszámitoló-bank	" 200 "	—.—	—.—
3.—	Iparbank, budapesti	" 100 "	40.—	41.—
—.—	Kisbirt. földh. intézete	" 80 "	—.—	—.—
2.—	Lipótv. bank rész.-társ.	" 100 "	32.—	34.—
—.—	Magy. ált. földh. részv. ts.	" 140 "	—.—	—.—
2.—	Magy. jelzálog hitelb.	" 60 "	—.—	—.—
13.—	Osztr. hitelintézet	" 160 "	228.70	228.80
8.—	I. magy. iparbank	" 200 "	130.—	135.—
41.—	Pesti keresked. bank	" 500 "	566.—	568.—
2.—	Pest-budai kézm. bank	" 100 "	55.—	56.—
14.—	Sziszeki hitelbank	" 100 "	—.—	—.—
	Takarékpénztárak.			
7.—	Országos központi	" 100 "	92.—	92.50
200.—	Pesti első hazai	" 1000 "	2455.—	2475.—
30.—	Pest-budai fővárosi	" 200 "	366.—	368.—
6.—	Pesti külvárosi	" 150 "	44.—	47.—
8.—	Pakrac-daruvár-kutinjai	" 50 "	—.—	—.—
—.—	Vas-zalamegyei első	" 100 "	—.—	—.—

Osztal. 1877-re.	Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
	Gőzmalmok.			
50.—	Concordia-malom	befiz. 500 frt	498.—	500.—
125.—	Első budapesti	" 500 "	1290.—	1300.—
30.—	Erzsébet	" 200 "	262.—	263.—
50.—	Hengermalom	" 500 "	740.—	750.—
36.—	Lujza	" 160 "	255.—	257.—
40.—	Molnárok és sütők	" 200 "	372.—	374.—
200.—	Pannonia	" 1000 "	1465.—	1475.—
60.—	Viktoria	" 300 "	460.—	465.—
	Különféle vállalatok.			
7.—	Alagut	" 105 "	77.—	79.—
20.—	Ganz és társ. vasöntöde	" 400 "	229.—	231.—
25.—	Gschwindt-féle szeszgyár	" 200 "	266.—	268.—
12.—	Gyapjum. és biz. t. első m.	" 200 "	—.—	—.—
32.—	Keresked. test. épülete	" 210 "	—.—	—.—
20.—	Könyvnyom. „Athenaeum"	" 200 "	300.—	305.—
50.—	" Pesti részv. t.	" 500 "	525.—	—.—
—.—	Kőszén és téglagyár	" 200 "	—.—	37.—
—.—	Rima-murányi vasmü	— —	—.—	—.—
7.—	Salgó-tarjáni kőszénb.	" 100 "	93.—	—.—
—.—	" vasöntöde	" 100 "	75.—	85.—
—.—	Schlick-féle vasöntöde	" 200 "	63.—	65.—
15.—	Serfőzde első magy.	" 500 "	388.—	390.—
15.—	Sertéshizlaló	" 200 "	145.—	150.—
—.—	Sóskuti kőbánya	" 200 "	—.—	—.—
22.—	Spodium és csontlisztgyár	" 200 "	228.—	235.—
5.—	Szálloda részvénytárs. ság	" 200 "	—.—	—.—
—.—	Tégla és mészégető, ujlaki	" 200 "	22.—	26.—
—.—	Téglagyár, kőbányai	" 200 "	62.—	67.—
	Záloglevelek.			
	Magy. földhit. int. papir érték	5½%	94.—	94.50
	" " " "	4½%	86.⅞	87.—
	" " " arany v. ezüst	5%	103.—	103.50
	" jelzálogbank	5½%	81.50	82.—
	" ált. földh. részv. társ.	6%	—.—	—.—
	" " " "	5½%	—.—	77.—
	Pesti kereskedelmi bank	6%	95.—	95.25
	Kisbirtokosok földhitelintézete	7%	95.—	96.—
	" "	6%	83.—	—.—
	Elsőbbségek.			
	Dunagőzh. társ.	befiz. 300 frt 5%	—.—	—.—
	" "	" 300 " 6%	—.—	—.—

Értékpapirok			Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
Északkeleti vaspálya	5%	befiz. 300 frt	—.—	—.—
" " ar.	5%	" 300 "	—.—	—.—
Magy. galicz. vasp.	5%	" 500 "	—.—	—.—
I. erdélyi vaspálya	5%	" 200 "	—.—	—.—
„Hitel" földh. és szöv.	5%	" 100 M.	—.—	—.—
Győr-sopron-ebenf. vas.	6%	" 200 frt	—.—	—.—
Kassa-oderb. vasut	5%	" 200 "	—.—	—.—
Vágvölgyi vasut	5%	" 200 "	—.—	—.—
" " részk.	7½%	" 200 "	—.—	—.—
Budapesti lánczhid	6%	" 100 "	90.75	91.—
Budapesti malom	6%	" 100	—.—	—.—
Kőszén és téglagy. köt.	6%	" 100 "	—.—	—.—
Lloyd és tőzsdeépület	5%	" 100 "	70.50	71.50
Magánsorsjegyek.				
Osztrák hitelintézet			162.50	163.50
Pénznemek.				
Cs. k. arany			5.57	5.59
Osztrák-magyar 8 frtos arany			9.30½	9.33—
20 frankos arany			9.30½	9.33—
Török arany líra			—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst			100.—	100.10
Német birodalmi bankjegyek			57.45	57.55
Váltók árfolyama.				
Német bankpiaczok 100 márk.	5%		56.75	56.85
Amsterdam 100 hollandi frtért	4%		96.25	96.50
Brüssel 100 frankért	3½%		—.—	—.—
Páris 100 frankért	3%		46.25	46.35
Zürich 100 frankért	5%		46.10	46.20
London 10 font sterlingért	6%		116.40	116.70
Szentpétervár 100 rubelért	6%		—.—	—.—

Bécsi tőzsde-távirat nov. 29.

Magy. aranyjáradék	83.40	Osztr. ez. járad.	62.20
Kincst. utalv. I. kib.	—.—	Osztr. ar. járad.	71.55
" " II. "	113.—	1860-iki sorsj.	112.75
M. keleti vas. elsőbbs.	62.—	Bankrészvények	787.—
M. keleti vas. kötv.	73.50	Hitelrészvények	227.50
Magy. vasuti kölcs.	98.75	Magy. hitelrészv.	210.75
M. földtm. kötv.	78.50	Ezüst	100.—
Temesi kötv.	74.75	Arany	5·57—
Erdélyi kötv.	72.75	20 frankos	9.32—
Horvátországi kötv.	—.—	Német bir. márka	57.60
M. szőlődézs. v. kötv.	80.75	London	116.45
Osztr. papirjár.	61.—		

Az első valódi, nyálold ó gyógyhatásos Hoff János-féle malátakivonat-csokoládé a 80 éves üzletfennállás óta 44-szer lett kitüntetve.

Köhögés,
rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok
ellen.

Elismerő iratok a Hoff-féle malátakészitmények mellgyöngeség, stb. elleni jóhatásáról — érkeztek
Hoff János,
cs. kir. udv. szállitóhoz, Bécs, Graben, Bräunerstrasse 8.

Elismerések.

... Legyen szives ujolag küldeni nekem az ön kitünő maláta-kivonatából egy szállitmányt; miután az ismét igen gyógyhatásunak bizonyult gyomorbaj ellen.
Albrecht, papnöveldei igazgató

Az ön maláta-mellczukorkái mindinkább a legjobb gyógyszerül bizonyulnak köhögés ellen. Maláta-csokoládeja rendkivül jótékonyan hatott, emésztésemet teljesen helyrehozta. Schultz J. H., kormánytitkár Königsbergben, Poroszország

Sokszor volt alkalmam a Hoff-féle maláta-gyártmányoknak gyógyhatás mint gyógy-tápszereket vérhas, ideg-láz és időleges tüdőhurut után észlelhetni és megkisérteni; névszerint a maláta-kivonat-egészségi sör, maláta-csokoládé és maláta mellczukorkákat. (A süritett maláta-kivonat tüdőbajoknál, előhaladt állapotban, nagyon fájdalomcsillapitó és megnyugtató. Dr. **Schall** Olvenstedtben.

Máj és altesti betegségem ellen az Ön maláta-egészségi csokoládéja a maláta-kivonat-egészségi sörrel együtt a legjobb szolgálatokat tevé- nem kevésbé malátamellczukorkái is köhögésem ellen jó hatással voltak. Kleist-Hermsdorf Ágnes bárónő.

Árak:

Maláta-kivonatu egészségi sör 1 palaczk 60 kr, 11 pal. 6 frt, 28 pal. 15 frt, 58 pal. 30 frt **Maláta-csokoládé** I. ½ kilo 2 frt 40 kr. ¼ kilo 1.30, ⅛ kilo 70 kr. II. ½ kilo 1.60, ¼ kilo 90 kr, ⅛ 50 kr, III. ½ kilo I frt, ¼ kilo 60 kr, ⅛ 35 kr — **Maláta-czukorkák** 1 zacskó 60, 30 és 15 kron. — **Gyermek-tápmalátaliszt** 1 frt. — **Süritett maláta-kivonat** 1 üvegese 1 frt, vagy 60 kr is. **Egy kész maláta-fürdő** 80 kr. — **Maláta-szappan** 80, 60. 40 és 20 kron. Nagyobb mgrendeléseknél megfelelő engedmény. A csomagolás legolcsóbban számittatik.

Az első valódi, nyáloldó, gyógyerővel biró Hoff János-féle maláta-mellczukorkák kék papirosban vannak, és már 44 magas kitüntetésben részesültek 80 évi üzlet fennállásuk óta.

Levelezési lap.

Stahl Xav. gyógyszerész urnak, Gmündben.
Küldjön ön nekem pósta fordultával az összeg utánvétele mellett az annyira hatásos*) **köszvényvászonból**, mely nekem egy barátomtól, ki sok évi köszvénycsuzos szenvedésétől ezen szer által szabadult meg, oly melegen ajánltatott.
Tisztelettel
SCHMIED ALBERT,
tiszti épitész Schomdorfban.

*) Ezen köszvényvászon valódi minőségben kapható Budapesten, *TÖRÖK JÓZSEF* gyógyszertárában.

Étvágyhiánynál, gyengült emésztésnél és gyomorbajoknál a legjobb, leghatásosabb és legkellemesebb szer
GRAUER M.
egészségi liqueurje.
Kapható eredeti palaczkokban használati utasitással együtt 30 kr. o. é. **Édeskuty L.** Erzsébettér és **Neruda N.** hatvani-utcza és vidéken minden nagyobb füszerkereskedésben.
Elismerő-levél: T. cz. Grauer Miksa urnak cs. és m k. udvari szállitónak.
Van szerencsém értesiteni, hogy a fővárosi vegyész ur által mult évi novemberben vegyelemzett és egészségi szempontból kifogástalannak talált ugynevezett „Egészségi Liquer"-t, kellemes izü és kis mennyiségben étvágyat ébresztőnek, a gyomort nagyobb tevékenységre gerjesztőnek találtam.
Budapest, 1877. szept. 23-án.
Dr, Schmidt, s. k.
Bpest-fővárosi ker. orvos és egyet. tanár.
Magyarországi főraktár Budapesten **Grauer Miksa** oszt. császz. és magy. kir. udvari szállitónál, VIII. ker. kerepesi-ut 57. sz. a. gyárépületben.

BUDAPEST
legolcsóbb
butorbevásárlási forrása.
Arjegyzék.

1 pár 1 ajtaju chiffon	32—35 frt
1 pár 2 ajtaju "	40—45 frf
1 pár finom faragványnyal	50—60, 100 frt
1 pár ágy	22. 26, 30, 40, 50, 60, 100 frt
1 db éjjel szekrény	6, 7, 8, 10, 15 frt
1 db 1 ajtaju mosdó-szekrény	12—14 frt
1 db 2 " "	15—18 frt
1 db kredencz	25, 30, 40, 50, 150 rt
1 db franczia kihuzó étkező-asztal 6 lábbal 12 személyre	16 frt
18 " 6 lábbal	20 frt
24 " 9 "	35 frt
1 db salonasztal	16, 20, 25, 60 frt
1 db iróasztal	18, 22, 25, 36, 100 frt
Arany- és fakeretü tükrök	10, 15, 20, 30, 60 frt
Ülőbutor, saját gyártmány.	
1 rips-garnitura, 1 kanapé, 6 szék	55 frt
1 " 1 kanapé, 2 faut. 6 szék	90 frt
1 " 1 kanapé, 6 faut	100 frt
1 goblin garnitura, 1 kanapé, 6 faut	120 frt
1 rips garnitura faragványnyal	120 frt
1 goblin " "	140 frt
1 selyem " "	180 frt
1 nyugdiván, rips	35 frt
1 " csinvat	23 frt
1 " czérnarips	28 frt

Mindenféle, itt fel nem sorolt butordarabok a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett folyton készletben tartatnak.
Raktára a valódi Thonet-féle hajlitott fa-székeknek 15%-al a gyári áron alól.
Vidéki megrendelések 10% felpénz mellett utánvéttel eszközöltetnek.
Képes árjegyzékek ingyen megküldetnek.
BUTOR-BAZÁR,
Oppodi és Ellenberger,
Deák Ferencz-utcza 5. sz. I. em.

Zongorák és pianinok
legujabb szerkezetüek, utánozhatlan tulajdonsággal, pompás hang és játékmóddal a legdiszesebb kiállittásban, becsületdij, kaphatók
Hofmann Károly
cs. kir szabadalom tulajdonos, zongora gyárosnál
Bécs, VI. Kaunitzgasse Nr. 1.

Legfinomabb minőségü
Gummi
vagy
halhólyag óvszer
valamint
különlegességek
nők részére
Politzer Móricz,
sérvkötő-készitő
BUDAPEST,
Deák-Ferencz-utcza.
Megrendelések posta fordultával utánvét mellett azonnal teljesittetnek.

Mindennemü
női-ruhák
elkészitésére a legujabb minták szerint saját vagy hozzá adott szövetekből, melyekből kivánatra minták küldetnek be, ajánlja magát
M. BECK szabó
Bécs, I. Ruprechtsplatz I.

Hilfe für Männer
jeden Alters, welche sich schwach fühlen, durch ein sehr sinnreich construirtes chirurgisches Instrument. **Aertzlich begutachtet — augenblicklicher Erfolg garantirt.** Broschüren, alles Nähere enthaltend, verschickt unter Couvert gegen Einsendung von 30 kr. in Riefmarken der General-Agent **Bujatti, Nürnberg, Weinmarkt Nr. 5.**

Cs. k.
1839-iki
Rothschild
államsorsjegyeknek.
Legutolsó
HUZÁS.

HOL?
A polgári elhelyező intézetben ó-utcza 24. sz. a
Budapesten, a nagymező-utcza sarkán
az egész év leforgása alatt:
Nevelőnők, német, magyar és franczia bonneok, házgondnoknők, társalgó-nők, komornák, gazdatisztek, irnokok, felügyelők, fömolnárok, ügyvédi segédek, gépészek, erdészek, vadászok, kezelő tisztviselők, könyvvivők, kertészek, házmesterek, szóval minden szolgálati szakmába tartozó egyének **leggyorsabban elhelyeztetnek.** A Budapestre megérkező egyes állástkeresők ugyanott **alkalmazásuk idejéig teljes ellátást és szállást is hetenkinti mérsékelt dij mellett** kaphatnak. Kivánat szerint **magány-** vagy **társalgószobákat** is.
MEGBIZÁSOK
minden ágazatban **leggyorsabban** elintéztetnek. Válaszértti csak levéljegygyel ellátott levelekre adunk.

POLLÁK D. H.
ércz-áruk gyári raktára
Budapest, bécsi-utcza 3.
Ajánlja saját készitményeit, u, m.:
Fa- és szénkosarakat,

a legegyszerübbtől a legfinomabb fajtáig, különféle diszitésekkel és festményekkel kiállitva, kályha-ellenzőket, kályha-aljakat rézből,
karzattal és annélkül, kályha előrészek aczélból fényesre csiszolva, izléses kivitelben.

Mindenféle fehér és fényezett
bádog-áruk
a legolcsóbb gyári árakon.
A n. t. közönséget bátorkodom különösen, a fütökészülékkel ellátott fürdő-kádaimra figyelmessé tenni, melyek tartóssága és gyors füthetöségeért jótállást vállalok.

Deczember 1-én az utolsó sorozatszám huzása az
1839-iki államsorsjegyeknek
melyek **mindegyikének** nyereménynyel kell huzatnia

1 fél ötöd	frt 100.—	1 fél ötöd	frt 60.
1 negyed	frt 54.—	1 negyed	frt 32.
1 tized	frt 28.—	1 tized	frt 14.
1 huszad	frt 12 50.	1 huszad	frt 8.

(kis nyeremény nélkül)
Az összes nyeremények **9 millió forintnál** több bet tesznek
Főnyeremény 315.000 forint.
Fenti részjegyek ugyanazon árban négy egyforma havi részletben megszerezhetők
Egész és ötöd eredeti sorsjegyek olcsón.
1864-iki igérvények
főnyeremény 200,000 frt!
Huzása már deczember 2-án 4 forint és bélyeg.
Államsorsjegyek
főnyeremény 80.000 forint
huzása deczember 6-án, **ára 2 frt.**
NYITRAI és TÁRSA, Budapest, váczi-utcza 27.

Előfizetési felhivás.
„Első magyar-német vasuti és gőzhajózási kalauz" a magyar forgalmi intézetek hivatalos menetrendkönyve évenkint legalább is 10-szer jelenik meg, és a magyar közlekedési vállalatok intézkedése folytán valamennyi hazai vasuti és gőzhajózási állomáson az utazó közönség használatára van kitéve, s ezenfelül ugy Budapest, mint a vidék legtöbb szállodái, kávéházai, vendéglői és egyéb nyilvános helyein számos példányokban elterjedve
E kalauz hirdetések és üzleti czimek terjesztésére a leghatásosb eszköz, mert annak minden egyes példánya egy hónapig áll használatra, ezek által olvastatik, s egy hirdetmény 10-szer vagy egész évre feladva, mintegy 25.000 példányban jut nyilvánosságra.
Előfizetési dij egész évre 4 frt. A hirdetések igen jutányosan számittatnak.
A kiadóhivatal
Budapesten, VI. uj-utcza 25. sz.

250.000 birodalmi márka mint nyeremény a f. é. november 1-én befejezett főhuzásoknál a hivatalos kimutatás szerint szerencsés eladásunkra esett és az érdekeltnek Ausztriában azonnal kifizettetett,
Nyujtsunk kezet a szerencsének!
375.000 birodalmi márka vagy 218.750 forint
főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy pénzkisorsolás,** mely a magas **kormány** által jóváhagyva és biztositva van.
Ezen uj tervezet előnye abban áll, hogy nehány hónap lefolyása alatt 7 sorsolásban **42.600 nyeremények** okvetlen kisorsolás alá kell kerülnie, köztük esetleges **375.000** bir. márka vagy **218.750** frtnyi főnyereménynyel osztrák értékben, részleg pedig

1 nyerem. á m. **250,000**	1 nyer. á m. **12,000**
1 nyerem. á m. **125 000**	24 nyer. á m. **10 000**
1 nyerem. á m. **80,000**	2 nyer. á m. **8000**
1 nyerem. á m. **60,000**	31 nyer. á m. **5000**
1 nyerem. á m. **50,000**	61 nyer. á m. **4000**
1 nyerem. á m. **40 000**	304 nyer. á m. **2000**
1 nyerem. á m. **36 000**	502 nyer. á m. **1000**
3 nyerem. á m. **30,000**	621 nyer. á m. **500**
1 nyerem. á m **25,000**	675 nyer. á m **250**
6 nyerem. á m. **20,000**	22.850 nyer. á m. **138**
6 nyerem. á m. **15,000**	stb. stb.

E nagy, az állam által **biztositott** pénzsorsjáték **legközelebbi** első nyereményhuzása **hivatalosan** van megállapitva, és
már f. évi deczember 11. és 12-én
fog végbemenni, melyre
I egész ered. sorsjegynek ára csak 6 márka vagy frt 3.50 o.é
I fél " " " " 3 " " 1.75 " "
I negyed " " " " 1½ " " —.90 " "
Valamennyi megbizás **az összeg előleges beküldése** vagy **postautalvány** mellett **azonnal** és a legnagyobb gonddal eszközöltetik, mindenki magát az állam czimerével ellátott **eredeti sorsjegyet** kapván tőlünk kezéhez.
A megrendelésekhez a megkivántató hivatalos tervezetek dij nélkül mellékeltetnek, minden huzás után pedig felszólitás nélkül küldjük résztvevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket.
A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az **állam jótállása** mellett történik, s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Ausztria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.
Vállalatunknak mindenkor kedvezett a szerencse, **sok más tekintélyes nyeremény között gyakran az első főnyereményeknek** örvendvén az, melyek az érdekelteknek közvetlenül fizettettek ki.
Az ily, a **legszilárdabb alapon** nyugvó vállalatnál előreláthatólag mindenütt biztonsággal a legélénkebb részvételre számithatván, kéretik már **a közeli huzás miatt is** minden megbizást **minél előbb, mindenesetre f. é. november 30-ika előtt közvetlenül** alulirott bankházhoz intézni.
Kaufmann & Simon,
bank- és váltó-üzlet Hamburgban,
bevásárlása és eladása mindennemü államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.